

ลีลาเสียดสีในวรรณกรรมของลาว คำหอมผ่านองค์ประกอบวรรณกรรม

ลีลาเสียดสีในงานวรรณกรรมของลาว คำหอมนอกจากจะปรากฏอย่างเด่นชัดในเรื่องของการใช้ภาษาแล้ว ส่วนองค์ประกอบทางวรรณกรรมก็ส่วนสำคัญอย่างยิ่งที่นักเขียนใช้ในการเชื่อมโยงโครงเรื่อง ตัวละคร ฉาก บทสนทนาที่เรียงร้อยเข้าด้วยกันเป็นเรื่องราวที่นักเขียนต้องการเสนอสารสำคัญ ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญที่ผู้แต่งต้องการสื่อความคิดที่ไปสู่ผู้อ่าน

ในการศึกษาเรื่ององค์ประกอบทางวรรณกรรมในงานวิจัยฉบับนี้ มุ่งเน้นเฉพาะกลวิธีการเล่าเรื่อง การสร้างฉาก การตั้งชื่อเรื่อง การตั้งชื่อตัวละครและน้ำเสียงของผู้เล่าเรื่องซึ่งเป็นกลวิธีสำคัญอย่างหนึ่งที่นักเขียนใช้ในการนำเสนอข้อมูลและเรื่องราวในงานวรรณกรรม นักเขียนจำเป็นต้องกำหนดว่าจะเสนอข้อมูลผ่านตัวละครตัวไหน แคนไหน เพียงใด นอกจากนั้นนักเขียนยังต้องกำหนดผู้เล่าเรื่องและการเรียงลำดับเวลา เหตุการณ์ให้สอดคล้องกับเรื่องราวที่ตนต้องการนำเสนอ กลวิธีการเล่าเรื่องจึงเป็นกลวิธีสำคัญที่ทำให้ผู้เขียนได้เสนอประสบการณ์ ความนึกคิดของตนให้ผู้อ่านได้เข้าไปรับรู้ถึงโลกที่ผู้เขียนต้องการนำเสนอผ่านน้ำเสียงของผู้เล่าเรื่อง ดังนั้น การศึกษากลวิธีต่างๆ ที่นักเขียนนำมาใช้ในการเล่าเรื่องจะทำให้ผู้อ่านได้รับรู้ถึงทัศนคติต่างๆ ที่นักเขียนมีต่อโลกได้ทางหนึ่ง ในการศึกษาเรื่องกลวิธีการเล่าเรื่องในงานวิจัยฉบับนี้มุ่งศึกษาถึงกลวิธีการเล่าเรื่องที่น่าไปสู่น้ำเสียงเชิงเสียดสี อันจะมีส่วนเชื่อมโยงไปสู่สารสำคัญของเรื่องในที่สุด ซึ่งแบ่งรายละเอียดในการศึกษาดังหัวข้อต่อไปนี้

๑. กลวิธีการเล่าเรื่อง
๒. กลวิธีการสร้างฉาก
๓. กลวิธีการตั้งชื่อตัวละคร
๔. กลวิธีการตั้งชื่อเรื่อง
๕. น้ำเสียงของผู้เล่าเรื่อง

๑. กลวิธีการเล่าเรื่อง

ในวรรณกรรมของลาว คำห่อมมีทั้งเรื่องสั้นที่เป็นเรื่องสั้นอย่างสมบูรณ์ในเรื่องสั้นชุด ฟ้าบ่กั้นและเรื่องสั้นกึ่งบทความซึ่งเป็นเรื่องเล่าจากประสบการณ์ของผู้แต่งโดยตรงจาก “นิทานชาวบ้านในรูปแบบของเรื่องสั้น” และ “กำแพงลม” ทักษะว่าด้วยเมืองและชนบท ดังนั้นในกลวิธีการเล่าเรื่องของลาว คำห่อมจึงมีทั้งที่เป็นเรื่องสั้นเหมือนเรื่องสั้นทั่วไป การเล่าเรื่องผ่านในรูปแบบนิทานและการเล่าเรื่องในเชิงบทความที่แสดงทักษะของผู้แต่ง ดังรายละเอียดดังนี้

๑.๑ การนำชนบทของนิทานมาใช้ในการเล่าเรื่อง

ชนบทของนิทานโดยทั่วไปนั้นจะเปิดเรื่องด้วยคำว่า “กาลครั้งหนึ่งนานมาแล้ว” และปิดเรื่องด้วยข้อคิด คติธรรมสอนใจ ส่วนตัวละครที่นำมาใช้ในนิทานมักเป็นสัตว์ต่างๆ และนิทานเป็นเรื่องที่เล่าสืบต่อกันมา หรืออาจเป็นเรื่องที่แต่งขึ้น มิใช่เรื่องจริง ลาว คำห่อมนำชนบทของนิทานมาใช้ในการเล่าเรื่อง คือ ๑. ชนบทในการเปิดเรื่อง ๒. ชนบทของนิทานที่เป็นนิทานชาวบ้านที่เล่าสืบต่อกันมาจนมีความผิดเพี้ยนไปจากเดิม

ลาว คำห่อมเป็นนักเขียนผู้หนึ่งที่ได้ว่ามีลีลาเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวในการเล่าเรื่อง โดยเฉพาะการนำชนบทของนิทานมาใช้ในการเล่าเรื่อง ซึ่งปรากฏให้เห็นอย่างเด่นชัดในการเปิดเรื่องและการปิดเรื่อง โดยทั่วไป “นิทาน” หมายถึง เรื่องที่เล่ากันมา (ราชบัณฑิต, ๒๕๓๔ : ๒๔๖) ตามความเข้าใจของคนทั่วไปคิดว่า นิทานเป็นเรื่องไม่จริงที่ผู้ใหญ่ใช้เล่าให้เด็กๆ ฟังเพื่อความเพลิดเพลินบันเทิงใจเท่านั้น แต่จุดประสงค์สำคัญที่ลาว คำห่อมนำชนบทของนิทานมาใช้เป็นกลวิธีสำคัญในการเล่าเรื่อง มิใช่ต้องการให้ผู้อ่านรับทราบเรื่องราวต่างๆ ที่เขาเล่ามานั้นเป็นเรื่องไม่จริง แต่เป็นกลวิธีที่ผู้แต่งต้องการเสียดเย้ยว่าเรื่องราวต่างๆ นั้นดูราวกับว่าเป็นเรื่องเหลือเชื่อที่ปรากฏอยู่ในนิทาน นิยายเท่านั้น แต่สำหรับผู้แต่งแล้วคิดว่าเรื่องราวที่ดูเหมือนเป็นนิยาย นิทานนั้นเป็นเรื่องเลวร้ายที่เกิดขึ้นในสังคมของเราจริงๆ ดังนั้นนิทาน นิยายที่ผู้แต่งเล่าให้คนอ่านได้รับรู้เป็นเรื่องราวที่มีอยู่จริง เกิดขึ้นจริงๆ ในสังคมไทย ซึ่งผู้แต่งเองก็ปรารถนาจะให้เรื่องต่างๆ เหล่านั้นเป็นเพียงนิทาน นิยายที่ไม่จริงเท่านั้น แต่ในความเป็นจริงแล้วนิทาน นิยายเหล่านั้นคือเรื่องราวที่เลวร้ายสำหรับสังคมไทย การนำชนบทของนิทานมาใช้ในการเล่าเรื่องจึงเป็นการสร้างอารมณ์สะเทือนใจแก่ผู้อ่านได้อย่างลุ่มลึก เพราะนิทานที่ทุกคนคิดว่าเป็นเรื่องไม่จริงนั้น ล้วนแล้วแต่เป็นเรื่องเหลือเชื่อ ไม่น่าจะมีหรือเกิดขึ้นจริงในสังคมไทย แต่กลับกลายเป็นเรื่องจริงที่

หตุ้ เสร้าและเลวร้ายที่มีปรากฏให้เห็นอยู่ในสังคม การนำชนบของนิทานมาใช้จึงเป็นการหลีกเลี่ยงที่ผู้แต่งต้องการบอกเล่าว่าสังคมนี้กำลังมีปัญหาอย่างไรบ้าง เพราะถ้าเรื่องราวเหล่านั้นเป็นนิทานจริงๆ ลาวคำหอมคงไม่ต้องกล่าวเน้นย้ำทั้งในตอนต้นและตอนท้ายเรื่องว่าเป็นนิทาน เพราะโดยปกติแล้วเรื่องที่เป็นนิทานไม่ต้องบอกว่าเป็นนิทาน ผู้อ่านก็มีความรับรู้เข้าใจได้ตรงกัน แต่ที่ลาว คำหอมเล่นกับคำว่า "นิทาน" เพราะต้องเน้นย้ำว่าเรื่องที่เขากล่าวนั้นเป็นนิทาน เพราะต้องการให้คนที่ฟังหลีกเลี่ยงความจริง แต่แล้วผู้ฟังก็ไม่สามารถที่จะหลีกเลี่ยงที่จะฟังเรื่องราวเหล่านั้นได้ ดังนั้นนิทานต่างๆ ที่ลาว คำหอมได้นำมาเสนอจึงเป็นเรื่องราวที่เลวร้ายที่เกิดขึ้นจริงๆ ในสังคม และกำลังเป็นปัญหาที่ต้องได้รับการแก้ไขอย่างรีบด่วน ลาว คำหอมนำชนบของนิทานมาใช้ในการเล่าเรื่องในเรื่องสั้นชุดลมแล้ง ดังตัวอย่างเช่นเรื่อง สามชามชวย ควายเขาแดง คดีตามควาย ทิดมาไม่โง่และนิทานชาวบ้าน

กาลครั้งหนึ่งไม่ช้าไม่นานมานี้ ผมได้เดินทางออกไปเยี่ยมเพื่อนเก่า ผู้ซึ่งยังคงมีนิเวศสถานและประกอบอาชีพทำไร่ทำนาอยู่บ้านนอก...ผมอยู่บ้านนอกกับเพื่อนๆ ต่อมาอีกหลายวัน มีโอกาสได้รับฟังเรื่องราวและปัญหาของชาวบ้านยุคพัฒนาอีกมาก แม้จะเคยคิดว่าตัวเองเป็นนักฟังที่ไม่เลวนัก แต่ครั้งนี้ต้องขอสารภาพว่าเหนื่อยและใจฝ่อ ที่เหนื่อยนั้น เพราะบางเรื่องมันตื่นเต้นและตลกจนเหลือเชื่อ ในขณะที่บางวันก็ได้ยินเสียงกระซิบถึงเรื่องที่ฟังแล้วยิ่งกว่าโศกนาฏกรรม และฟังเป็นนิทานมากกว่าที่จะเป็นเรื่องราวของเพื่อนร่วมแผ่นดิน

นิทานชาวบ้าน : ๑๓-๑๙

เรื่องนิทานชาวบ้าน ผู้แต่งเปิดเรื่องด้วย "กาลครั้งหนึ่งไม่ช้าไม่นานมานี้" ซึ่งเป็นคำขึ้นต้นในนิทานทั่วไป แต่ลาว คำหอมนำคำ "กาลครั้งหนึ่ง" มาใช้เพื่อจูงใจให้ผู้อ่านรับทราบว่านิทานที่เขาจะเล่าต่อไปนี้ เป็นนิทานที่ฟังเพื่อความบันเทิงใจเท่านั้น เพราะนิทานที่เขาเล่าเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับความเจริญ ก้าวหน้าที่ทางรัฐบาลพยายามนำมาพัฒนาท้องถิ่นในชนบท แต่สำหรับชาวบ้านกลับรู้สึกว่ความเจริญก้าวหน้านั้นเป็นตัวทำลายความสงบสุขในสังคมท้องถิ่นของพวกเขา ชาวบ้านยุคพัฒนาแทนที่จะแก้ไขปัญหความยากจนกลับกลายเป็นการเพิ่มปัญหาให้กับชาวบ้านมากขึ้น สิ่งทีทุกคนคิดว่า "พัฒนา" อาจกลายเป็นสิ่งที่ย้อนกลับมาทำลายชีวิต

ความเป็นอยู่อย่างสงบสุขของชาวบ้าน ดังนั้นลาว คำหอมจึงย้ำในตอนเปิดเรื่องว่าเรื่องที่เขาเล่ามานั้นเป็นเพียง "นิทานมากกว่าที่จะเป็นเรื่องราวของเพื่อนร่วมแผ่นดิน" เพราะต้องการเสียดสีว่าเรื่องเลวร้ายเหล่านั้นไม่น่าจะเกิดขึ้นจริงในชนบทของเรา เพราะน่าจะเป็นเรื่องที่เล่ากันเล่นๆ มากกว่า แต่จะ "ตลกอย่างเหลือเชื่อ" มากถ้าหากเป็นเรื่องจริง แต่กลับกลายเป็นว่าเรื่องตลกเหลือเชื่อเหล่านั้นไม่ได้เป็นแค่นิทาน เพราะนิทานเหลือเชื่อเหล่านั้นเป็นเรื่องเลวร้ายที่ได้เกิดขึ้นจริงๆ ในสังคม ดังนั้นความเจริญที่รัฐมอบให้แก่ชาวบ้านจึงเป็นความเจริญจอมปลอม ที่นำความเดือดร้อนมาสู่ชาวบ้านมากกว่า

ประการที่สอง ในยุคที่นิทานเรื่องนี้เกิดขึ้น ตามปกติเมื่อชาวบ้านทั่วๆ ไปประสบกับภาวะฝืดเคือง มีความยุ่งยากในเรื่องทำกินไม่พอกิน อาจเนื่องมาจากฝนแล้งหรือน้ำท่วม หรือขาดสวนทุรอนในการทำไร่ไถนา.....

"ถึงยังงั้นเองก็ควรจะทำอย่างคนอื่นเขา ก็เอาไปจำหน่ายไว้กับ ธ.ก.ส.วันหน้าวันหลังยังพอจะไถ่ถอนคืนได้"

"มันได้ไม่พอจ่ายเขา ฉันถามดูแล้ว"

"อะไร ต้องเสียมากมายยังงั้นเชียว"

"มันแย่งกันหลายคน มากไม่มากก็ถึงกับต้องขายนาสู้กันแหละ"

ท่านผู้อ่านกรุณาอย่าลืมว่า เรื่องนี้คือนิทานนะครับ มิฉะนั้นเดี๋ยวจะยุ่ง

ติดตามไม่เียง : ๒๗-๓๐

ลาว คำหอมเปิดเรื่องด้วยการบอกกับผู้อ่านว่าเรื่องที่จะเล่าต่อไปนี้เป็น "นิทาน" ที่ติดตามได้ขายที่ดินซึ่งเป็นมรดกของเมีย เพื่อนำเงินไปแลกกับการแข่งขันต่อสู้ชิงตำแหน่งภาวโรงของโรงเรียน คนทั่วไปต่างมีความเห็นว่า "ที่ดิน" มีค่ามากกว่าตำแหน่งภาวโรงสามารถนำที่ดินไปเพาะปลูกพืชผลได้ แต่ติดตามคิดโง่ๆ ว่าตำแหน่งภาวโรงมีค่ามากกว่าที่ดิน ทั้งนี้เพราะตำแหน่งภาวโรงถือเป็นข้าราชการพวกหนึ่ง ถึงจะเป็นข้าราชการชั้นผู้น้อย แต่มีสิทธิพิเศษเหนือคนธรรมดา ลาว คำหอมได้ย้ำไว้ในตอนจบของเรื่องว่า เรื่องของติดตามเป็น "นิทาน" เพื่อต้องการเสียดสีว่าไม่น่าจะมีคนโง่อย่างติดตามในสังคม แต่ในความเป็นจริงแล้วในสังคมไทยมีคนแบบติดตามอยู่มาก เพราะตำแหน่งหน้าที่ซึ่งเป็นคนของทางราชการสามารถนำไปใช้แสวงหาอิทธิพลและอำนาจได้ทุกคนจึงพยายามไขว่คว้าตำแหน่งมาครอบครอง ถึงแม้จะต้องแลกด้วย "ที่ดิน" ซึ่งเป็นที่ทำมาหากินก็ตาม ดังนั้นเรื่องราวของติดตาม ไม่น่าจะเกิดขึ้นในสังคมเกษตรกรรมของไทยที่รักและ

หวงแหงผืนดินทำกิน แต่กลับกลายเป็นเรื่องที่น่าประหลาดใจจริงในสังคมที่หลงใหลในยศ ลากตำแหน่ง ซึ่งเป็นหนทางนำไปสู่ทรัพย์สินเงินทอง เรื่องของทิดมาที่ไม่น่าจะมียุ่จริงนั้นผู้แต่งจึงต้องย้าไว้ในตอนท้ายเรื่องว่าเป็น “นิทาน” เพื่อเกรงว่าคนจะเข้าใจผิดคิดว่าเป็นเรื่องจริง ทั้งๆที่เรื่องเล่าร้ายของทิดมาเกิดขึ้นจริงในสังคม

ดังที่ได้เล่ามาแล้วในตอนต้น นิทานเรื่องนี้เริ่มขึ้นหลังเที่ยงคืนของต้นฤดูฝนคืนหนึ่ง และเพียงไม่กี่สิบนาทีหลังจากเสียงกะลอลจับใจดังขึ้น ชายฉกรรจ์ในหมู่บ้านมากกว่า ๓๐ คน พร้อมด้วยปืนผาหน้าไม้และไฟฉายหลายกระบอกก็ไปออกกันที่บ้านของผู้ใหญ่บ้าน หลังจากไล่เสียงกันพอจับทิศทางได้ พวกเขาก็กรูกันออกจากหมู่บ้าน...

ฝ่ายคนที่ถูกอ้างว่าเป็นกำนัน (ในนิทานนะครับ) ก็คงจะมีทิพยญาณหยั่งรู้ว่าอะไรกำลังเกิดขึ้นในหมู่บ้าน จึงเพียงไม่กี่อึดใจต่อมาท่านกำนันก็เดินอะร่าอะร่ามในชุดกำนันเต็มยศ โผล่เข้ามาพร้อมกับสมุนบริวารล้อมหน้าล้อมหลัง

คดีตามควาย : ๔๐-๔๒

คดีตามควาย เป็นนิทานที่ลาว คำหอมนำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับชาวบ้านที่ถูกโจรมาขโมยควายไปเมื่อชาวบ้านได้ออกติดตามกลับกลายเป็นว่า ควายของชาวบ้านได้หายไปอยู่ในเขตของกำนัน แทนที่กำนันจะเดือดร้อนช่วยติดตามควายคืนมา กลับกลายเป็นว่าชาวบ้านต้องถูกตรวจสอบจากกำนัน เมื่อชาวบ้านมีเรื่องเดือดร้อน กำนันจะต้องรับผิดชอบตรวจสอบความเดือดร้อนของชาวบ้าน แต่กำนันในนิทานเรื่องควายเขาแดง กลับกลายเป็นผู้ที่ใช้อำนาจหน้าที่และอิทธิพลของตน ช่มเหง รังแก นำความเดือดร้อนมาสู่ชาวบ้านเสียเอง ลาว คำหอมคิดว่าน่าจะมีกำนันประเภทที่ใช้อำนาจหน้าที่ของตนรังแกประชาชนอยู่เพียงแค่นิทานเท่านั้น แต่ความจริงแล้วกำนันแบบในเรื่องคดีตามควายมีปรากฏให้เห็นอยู่เนืองๆ ในสังคมไทย ที่ผู้มีอิทธิพลและอำนาจมากมักใช้อำนาจหน้าที่โดยมิชอบช่มเหง รังแกประชาชน ดังนั้น “กำนัน” ซึ่งเป็นผู้ดูแลสารทุกข์สุขดิบของชาวบ้าน แต่ในความเป็นจริงแล้ว “กำนัน” เป็นผู้ที่นำความเดือดร้อนมาสู่ชาวบ้านมากกว่า ผู้แต่งจึงกล่าวย้าอยู่เสมอว่าเรื่องคดีตามควายเป็น “นิทาน” เพราะไม่เชื่อว่าเรื่องเลวร้ายเหล่านั้นจะเกิดขึ้นจริงๆ

“ทิดสี่คิดว่าตนเองได้คิดได้ทำอย่างฉลาดยังงั้นรี”

“ก็ยังงั้นสิ”

สารวัตรยกมือขึ้นลูบสันจมูกที่คมเหมือนสันมีดอย่าง

ไต่ร่องอยู่ครู่หนึ่งก่อนจะพูดอย่างเคร่งขรึม

“เออ ถ้ายังงั้นทิดสี่ก็เสียค่าฉลาดแถมอีกกลมใหญ่ ให้มันพอเข้ากับต้ม
ไก่ของท่านผู้ใหญ่ก็ดีเหมือนกัน รีไรท่านผู้ใหญ่”

เสียงตอบรับ “ดี ดี” จากเพื่อนบ้านที่มานั่งเป็นพยาน
ดังแซดขึ้นโดยรอบ ขณะเดียวกันกับที่ท่านเจ้าแก้วก้านนพยกหน้า
หงิกหงัก แสดงความเห็นด้วยกับคำพิพากษาของสารวัตร

นิทานเรื่องนี้ถ้าแปลไปเล่าให้คนในบางอำเภอของจังหวัดใน
ภาคอีสานฟัง หลายคนอาจหลงผิดคิดว่าเป็นเรื่องจริง แต่ผู้เล่าขอ
ยืนยันว่า เรื่องนี้เป็นนิทานโกหกร้อยเปอร์เซ็นต์

ควายเขาแดง : ๕๒

ควายเขาแดง เป็นเรื่องราวของทิดสี่ที่ต้องเสียเงินเสียทองให้เป็นค่าความฉลาดของตนที่
ไปทาสีแดงที่เขาควายของตน เมื่อท่านเจ้าแก้วก้านนเห็นควายเขาแดงของทิดสี่จึงคิดว่าเป็นควาย
ที่ทิดสี่เอาไปจากตน เนื่องจากควายของก้านนมีสัญลักษณ์ที่เขาสีแดงเช่นกัน ความฉลาดที่ทิดสี่
ทาสีแดงที่เขาควายของตนเพื่อป้องกันมิให้ควายถูกขโมย กลับทำให้ทิดสี่ต้องจ่ายเงินเป็นค่า
ความฉลาดให้แก่ก้านน นิทานที่ทิดสี่ต้องสูญเสียเงินทองเพราะความฉลาดจึงมีน่าจะเป็นเรื่อง
จริงที่เกิดขึ้นในสังคมไทย เพราะผู้เล่าก็ย้ำอย่างหนักแน่นว่าเป็น “นิทานโกหกร้อยเปอร์เซ็นต์”
เพราะไม่คิดว่าจะมีเรื่องเลวร้ายเหล่านี้เกิดขึ้นในสังคมไทย แต่ในความเป็นจริงแล้วเรื่องของทิดสี่
ที่ต้องสูญเสียเงินทองเพราะความฉลาดเกินไป เป็นเรื่องจริงที่เกิดขึ้นในสังคมไทยร้อยเปอร์เซ็นต์
มิใช่ นิทาน “โกหก” ดังที่ผู้เล่ายืนยันอย่างหนักแน่น

และกีดังที่เกริ่นมาแล้วในตอนต้นๆ นิทานชาวบ้านนี้เริ่มขึ้น
ในคืนที่ค่อนข้างจะเงียบเหงาของกลางฤดูฝนที่ไม่ค่อยจะมีฝนคืนหนึ่ง....
อย่างไรก็ตาม เรื่องราวมันก็ไม่ทันทุเรศทุรังจนถึงกับน่ารังเกียจเด็ดจันท์
อะไรมากนักดอก เพราะหลังจากที่เจ้าสัตว์แสนรู้ได้ทำหน้าที่บ่งชี้
ความผิดชอบชั่วดีให้กับมนุษย์ผ่านไปไม่นาน เสียงแปรนเหมือนช้างพัง
ก็ดังแว่วกลับมาอีก “ดิฉันหนาต้องการความเป็นธรรม ถ้าจะเอาโทษ

ก็อยากให้เอาโทษกับไอ้คนผิดจริงนี่หมวดขา เด็กๆ มันไปได้พยานเพิ่ม
มาอีกแล้วละ มันได้รองเท้าอีกข้างหนึ่ง กับผ้าขาวม้าที่ติดอยู่กะลวดหนาม
ฝั่งตะวันออกสถานี มีคนจำได้ว่าเป็นของไอ้เป็งเจ้าเก่าแหละละ..

สามชายชวย : ๗๓-๘๐

เรื่องสามชายชวย เป็นเรื่องราวของชายสามคนที่เกือบจะกลายเป็นผู้ต้องหาโมยวิงราว
ทรัพย์สินเพราะคำตัดสินของสุนัขตำรวจแสนรู้ แต่ในที่สุดชายทั้งสามคนก็รอดพ้นจากความผิดๆ ได้
เมื่อพบขโมยตัวจริง เรื่องของชายทั้งสามคนน่าจะเป็นเรื่องไม่จริงที่มีอยู่แต่ในนิทานเท่านั้น
แต่ในความเป็นจริงแล้วการตัดสินคดีความของตำรวจไม่มีความยุติธรรม เพราะการทำงานของ
เจ้าหน้าที่ตำรวจไร้ประสิทธิภาพ ตำรวจไม่ทำหน้าที่ของตนอย่างเต็มที่ แต่ใช้สุนัขตำรวจมาทำ
หน้าที่แทน ชายทั้งสามคนนอกจากจะถูกตำรวจรังแกแล้ว ยังต้องถูกสุนัขตำรวจซึ่งเป็นสัตว์ที่อยู่ใน
ในความควบคุมของคนรังแกอีกด้วย การตัดสินความยุติธรรมจึงไม่ได้อยู่ที่พยานแวดล้อมและ
สุนัขตำรวจที่เป็นสัตว์วิเศษมาชี้ชะตามนุษย์เท่านั้น แต่ผู้ตัดสินต้องทำงานอย่างเต็มความสามารถ
และตัดสินใจอย่างบริสุทธิ์ยุติธรรม ดังนั้นผู้แต่งจึงเสียดสีว่าเรื่องของสามชายชวยเป็น
“นิทานชาวบ้าน” ที่เล่าสืบทอดๆ กันจนผิดเพี้ยน แต่สำหรับสังคมไทยแล้วเรื่องสามชายชวย เป็น
เรื่องจริงที่เกิดขึ้นอยู่เนืองๆ ในสังคมไทย เนื่องจากผู้ตัดสินความยุติธรรมมิได้มีความยุติธรรม
อย่างแท้จริง แต่ทำตนเสมือนเป็นสุนัขรับใช้ที่ใช้อำนาจหน้าที่ของตน เพื่อเป็นเครื่องมือของผู้มี
อิทธิพลและอำนาจบางคน

๑.๒ การนำการเสริมความมาใช้ในการเล่าเรื่อง

ลาว คำหอมได้นำการเสริมความมาใช้ในการเล่าเรื่องของตน โดยมีจุดประสงค์เพื่อ
สอดแทรกทัศนคติความคิดเห็นที่ตนมีต่อเรื่องราวที่ตนได้นำเสนอ โดยส่วนมากข้อความที่ผู้แต่งได้
แทรกไว้ในเครื่องหมายขลิขิด หรือบรรยายเพิ่มเติมนั้นมิใช่เป็นข้อความที่ผู้แต่งต้องการอธิบาย
เพิ่มเท่านั้น แต่เป็นข้อความที่แสดงน้ำเสียงเสียดสีและแฉงนยของผู้แต่ง ที่มีต่อเรื่องราวเหล่านั้น
ได้อย่างเด่นชัด การนำการเสริมความมาใช้ในการเล่าเรื่องจึงทำให้เรื่องหนึ่งเรื่องสามารถอ่านได้
๒ ชั้น ข้อความที่เสริมเพิ่มเข้ามานั้นจึงเป็นการเพิ่มน้ำหนักหรือเนื้อหาให้มีความชัดเจน
ลาว คำหอมได้นำการเสริมความมาใช้ในการเล่าเรื่องในเรื่องสั้นกึ่งบทความ เพื่อต้องการให้ผู้อ่าน
เกิดความรู้สึกคล้ายคลึงตามว่าเรื่องราวเหล่านั้นเป็นเรื่องเล่าจากประสบการณ์จริงของผู้แต่งและมี
ความสมจริง ลาว คำหอมได้นำการเสริมความมาใช้ในการเล่าเรื่อง พ่อค้าแดงโม เลี้ยงรุ่น

พันผมหาย สวรรค์ยังอยู่ หลวงพ่อปู่เตย กังวานไพเราะ แสบปีเบิร์ตเคยคุณตา ข่าจจากปลายนา
 ใต้..วัฒนธรรม ความหลังความหลง จิตเมฆา เจ้าบุญแจก เสือโต๊ะ ผู้กองแสนดี ดังตัวอย่างเช่น

นักเรียนรุ่นปัจจุบันจำพวกหนึ่งก็ยังมีแกลใจมาช่วยกุฏิกุจอ
 ตกแต่งสถานที่ช่วยยกสุราอาหาร และหอบหนังสือที่พิมพ์ (ลวกๆ
 เอาค่าแรงความที่ไถมา) ขึ้นเป็นที่ระลึก

เลี่ยมรุ่น : ๗๖

แต่ก็ยังนับว่าเป็นคราวเคราะห์ดีของเราอยู่ ที่บังเอิญ
 เจ้าพระยาพระเสด็จฯ ท่านไม่ได้กล่าวถึงการเบ่งเอารถหลวง
 (อันที่จริงรถของประชาชน) มาใช้สอยเที่ยวเตร่ในกิจส่วนตัวนั้น
 เป็นสมบัติของผู้ดีหรือผู้ร้าย เป็นสิ่งตั้งงามผิดหรือถูก

เลี่ยมรุ่น : ๗๘

หลังจากฟังคำบ่นพอสมควรแล้ว ข้าพเจ้าจึงเริ่มออก
 ความเห็น(แก้ตัว) ขึ้นบ้าง “ก็มีปืนอยู่ทั้งที่ ทำไมยอมให้มันตบเองง่ายๆ”

พันผมหาย : ๑๑๐

ข้าพเจ้าเคยปรารถกับเขาถึงความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น
 แม้ใบหน้าเขาดูเคร่งขรึม แต่ทว่าก็ยังมียิ้ม แม้จะไม่เบิกบาน
 เหมือนเดิม ก็ยังพอดูออกว่าเป็นยิ้ม พร้อมกับบอกกล่าวด้วยสำนวน
 โสมณาชวน (ตัวเอง) เชื่อว่า สถานการณ์ยังไม่น่าวิตก

สวรรค์ยังอยู่ : ๔๐

ว่ากันว่า ก็ว่ากันตามที่ท่านผู้รู้ว่ากันนั่นแหละครับ ว่าการเกิด
 มีขึ้น การดำรงอยู่ของชาติที่ร่ำรวยและชาติที่ยากจนนั้น ท่านก็ว่า
 (หลายว่าน้อยนะครับ) เกิดจากการค้าที่ไม่สมดุล ไม่ว่าจะด้วยเหตุใด
 หรืออย่างไร ประเทศที่ค้าขายเกินดุล- ขายมากซื้อน้อย ก็รวยไป

ฝ่ายประเทศที่ขาดดุล-ซื้อเข้ามาขายออกน้อย ก็ยอมจนลงตก
เป็นหนี้เป็นสิน

ความหลังความหลง : ๑๒๑

พลเมืองยิ่งมาก เขาก็ยิ่งเพิ่มเนื้อที่การปลูกป่า ฟังแล้วขอ
ยืนยันว่าที่ท่านอ้างมานั้นถูกต้องแล้ว แต่อยากจะขอเพิ่มความเห็น
บ้างสักเล็กน้อย ว่าที่ทำได้ดังนั้นเป็นเพราะ หนึ่ง เขาไม่มีความจำเป็น
ต้องถางป่า (ซึ่งไม่ค่อยจะมี) ปลูกข้าวโพดในประเทศของเรา เพราะ
มีลูกมือเก่งๆ ช่วยทำให้ที่ประเทศไทย

กังวานไพร : ๔๖

พร้อมๆ กับแนวถนน (ที่สร้างจากเงินกู้) อันเป็นเสมือน
แขนขา งวงและงาของเมืองหลวง ก็ค่อยๆ ทอดยาวออกไป
แผ่กิ่งก้านสาขาเข้าครอบคลุมถิ่นเหล่านั้น

กังวานไพร : ๔๓

ดนตรีลูกทุ่งวงใหญ่และเกจอาจารย์ (เป็นนาย-นางหมอดี
คนทรงอะไรก็ได้ไม่จำเป็นต้องเป็นพระ) ดังเป็นแม่เหล็กตัวสำคัญ
ที่ดึงดูดแฟนๆ จึงเป็นสิ่งที่ขาดไม่ได้

พอด้าแดงโม : ๗๐

การเล่าเรื่องแบบเสริมความในเรื่องสั้นกึ่งบทความชุดกำแพงลม เป็นเรื่องที่คุณแต่งได้แสดง
ทัศนะของตนอย่างเด่นชัด เพราะเรื่องสั้นกึ่งบทความชุดกำแพงลมเป็นเรื่องสั้นที่คุณแต่งกล่าวว่า
เป็น "ทัศนะว่าด้วยเมืองและชนบท" ผู้แต่งจึงใช้การเสริมความเพื่อสอดแทรกทัศนคติของตนที่มี
ต่อเรื่องนั้นๆ ดังที่กล่าวรายละเอียดไว้ในบทที่ ๓ เรื่องการเสริมความ

๑.๓ การเล่าเรื่องแบบเรื่องสั้นทั่ว ๆ ไป

เรื่องสั้นชุด ฟ้าบ่กั้นของลาว คำหอมเป็นเรื่องสั้นมีการดำเนินเรื่องอย่างสมบูรณ์ ผู้แต่งเริ่มเรื่องจากการบรรยายฉาก หรือการบรรยายพฤติกรรมของตัวละครเพื่อเป็นการปูพื้นอารมณ์สำหรับผู้อ่าน หลังจากนั้นผู้แต่งเริ่มสร้างความขัดแย้งให้เกิดขึ้นภายในใจของตัวละคร ตัวละครต้องดิ้นรนต่อสู้เพื่อแก้ไขปัญหาซึ่งเป็นจุดสำคัญที่ดึงดูดความสนใจผู้อ่านให้ติดตามว่าตัวละครจะแก้ไขปัญหาและลงเอยได้อย่างไร และปิดเรื่องด้วยการคลี่คลายปมปัญหาของตัวละคร ในการศึกษาเรื่องการเล่าเรื่องแบบเรื่องสั้นทั่ว ๆ ไปนี้จะศึกษาเฉพาะการเปิดเรื่อง การสร้างความขัดแย้ง การลำดับเรื่อง การปิดเรื่องและการเลือกใช้ผู้เล่าเรื่องที่มีส่วนสำคัญ ในการเสียดสีและแฝงนัย เพื่อนำไปสู่การตีความสารสำคัญของเรื่องได้อย่างชัดเจนยิ่งขึ้น

๑.๓.๑ การเปิดเรื่องและปิดเรื่อง

การเปิดเรื่องเป็นกลวิธีสำคัญในการเขียนเรื่องสั้น ถ้านักเขียนเปิดเรื่องได้น่าสนใจจะช่วยดึงดูดความสนใจของผู้อ่านให้ติดตามเรื่องราวต่อไป การเปิดเรื่องนั้นจำเป็นต้องสัมพันธ์กับฉาก ตัวละครและองค์ประกอบอื่นๆของเรื่อง ในการเปิดเรื่องในเรื่องสั้นของลาว คำหอมนั้นมีทั้งการเปิดเรื่องด้วยการบรรยาย พรรณนาและบทสนทนา ดังตัวอย่างเช่น

แดดกล้าแรงเหมือนงูใจจะแผดเผาทุกชีวิตบนทุ่งกว้าง
ให้ไหม้มอดจนสิ้นซาก สะแบงหลวงกับพยอมยืนโดดเด่น ทิ้งใบเหลือง
คล้ำร้อนลงดินเป็นครั้งคราว เขาหย่อนกายลงตรงโคนไม้ด้วยท่าทาง
ที่เหนื่อยอ่อน เสื้อสีครามคล้ำเปียกชื้นไปด้วยหยาดเหงื่อ รอบตัว
มีแต่ความอ้างว้างแห้งแล้ง เขาเพ่งมองกลุ่มหญ้าหม่นและฟางฝอย
ที่ปลิวว่อนหมุนเป็นลำสูงพุ่งขึ้นสู่ท้องฟ้า นอกจากหญ้าและฟาง
มันยังหอบเอาดินสีน้ำตาลลอยฟุ้งจนมือมัวไปหมด มันเป็นลมหัวกุด
หรือที่บางคนเรียกลมหัวด้วน เขารู้สึกหวาดขึ้นมาทันทีเมื่อคิดว่า
ลมที่พัดตึงๆ อยู่ นั้น ผู้ใหญ่เคยบอกว่ามันเป็นเครื่องหมายความ
แห้งแล้ง ความอดอยาก ความวิบัติและความตาย

เขียนค่า : ๖๑-๖๒

ในเรื่องเชียดชาคำ ผู้แต่งเปิดเรื่องด้วยการพรรณานาธรรมชาติอย่างโหดร้ายทารุณ และยังบังคับให้ผู้อ่านคาดเดาเหตุการณ์ล่วงหน้าว่ากำลังมีความตายเกิดขึ้น การเปิดเรื่องดังกล่าวจึงเป็นการดึงดูดความสนใจของผู้อ่านได้อย่างงดงาม และเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้เรื่องมีความสมจริงยิ่งขึ้น

ยามบ่ายปลายเดือนสาม ดวงตะวันสีโพลยังลอยคว้าง
 สาดแสงอบอุ่นทั่วท้องทุ่ง ลูกแห่งสองสามตัวเริ่มกระปรี้กระเปร่า
 วิ่งหกหน้าหกหลังตลบไปมา จากกลุ่มหนึ่งไปสู่อีกกลุ่มหนึ่ง พร้อมกับ
 ส่งเสียงแห่งๆ เรียกหาแม่ ซึ่งนานๆ จะขีดหน้าร้อง จัวะ-แอ จัวะ-แอ
 ตอบไป

บ่ายวันนี้ก็เช่นเดียวกับวันก่อน เต็มชมนอกวงใหญ่ๆ โบก
 ผ้าขาวม้าสีลายไล่ต้อนกลุ่มควายของแกและของเพื่อนบ้านติดกัน
 ให้ผล่อออกมาจากกลุ่มใหญ่ เด็กๆ ลูกเพื่อนบ้านของแกสองคนบ่น
 ออดแอดไม่พอใจ ชายแก่หันไปเอ็ดเสียงดัง

ฟ้าโปรด : ๑๖๙

เรื่องฟ้าโปรด ผู้แต่งเปิดเรื่องด้วยการบรรยายธรรมชาติและกล่าวแนะนำตัวละคร ในตอนเปิดเรื่องนั้นผู้แต่งได้บรรยายถึงสภาพชีวิตความเป็นอยู่ของชาวบ้านที่ “บ่ายวันนี้ก็เช่นเดียวกับวันก่อน” ซึ่งแสดงให้เห็นว่าสภาพชีวิตความเป็นอยู่ของชาวบ้านเหมือนเดิม ไม่มีอะไรเปลี่ยนแปลง ชาวบ้านมีวิถีชีวิตอย่างไรก็ยังคงเป็นอย่างนั้น การเปิดเรื่องดังกล่าวจึงเป็นการปูพื้นอารมณ์สำหรับผู้อ่านได้อย่างงดงาม

การปิดเรื่องเป็นการคลี่คลายปมปัญหาของตัวละคร ในการปิดเรื่องในเรื่องนั้นผู้แต่งอาจใช้การปิดเรื่องเพื่อสร้างความประทับใจ หรืออาจเป็นการทิ้งปัญหาให้ผู้อ่านได้ขบคิด ในการปิดเรื่องในเรื่องสั้นของลาว คำหอมมักจะเป็นการนำไปสู่จุดสุดยอดของเรื่องและปิดเรื่องลงด้วยน้ำเสียงเสียดสีและแฝงนัย ในบางครั้งการปิดเรื่องของลาว คำหอมเป็นการหักมุมจนผู้อ่านไม่สามารถคาดเดาได้ ดังตัวอย่างเช่น

“เฮ้อ”

“เฮ้อ อะไรเล่า?” ผู้เป็นสามีส้าทับ

“อ้อ สงสาร สงสารวัวไทยนะตานะ” นางพูดตะกุกตะกัก
 “หือ-อือ คนไทยด้วย” ประโยคสุดท้ายแผ่วเบาและเจี๊ยบงันไปใน
 ราตรีอันมืดมน

คนพันธุ์ : ๓๙

เรื่องคนพันธุ์ ลาว คำห่อมปิดเรื่องด้วยบทสนทนาที่สื่อถึงสารสำคัญของเรื่อง
 ได้อย่างเด่นชัด เพราะลาว คำห่อมรู้สึกเศร้าสลดใจที่คนไทยต้องตกอยู่ภายใต้อิทธิพลและ
 อำนาจของชาวต่างชาติ เมื่อคนไทยถูกครอบงำทางความคิดจากชาวต่างชาติแล้วก็ทำให้คุณค่า
 เอกลักษณ์ความเป็นชาติได้สูญสิ้นลงไปด้วย

“กระดาน...” เสียงของเขาแหบแห้ง
 “จะพี่ พอยังมาทำพิธีสงฆ์น้ำกระดาน และรับขวัญลูก
 ของเราด้วย ฉันสมมาคุณแก่ไปบาทหนึ่ง”
 เขายิ้มขริม
 “อ้อ น้องเอ๋ย พี่ไม่เสียดายเลยเงินบาทเดียว ขอให้
 เชื้อพี่เถอะ สิ่งศักดิ์สิทธิ์ไม่ได้สร้างคนขึ้นมา แต่คนสร้างสิ่งศักดิ์สิทธิ์
 ขึ้นเพื่อซีคอกันเอง”

เขาเค้นหัวเราะเต็มเสียง พาให้เมียหัวเราะไล่ตามบ้าง

กระดานไฟ : ๑๖๘

เรื่องกระดานไฟ ลาว คำห่อมปิดเรื่องด้วยภรรยากล่าวกระดานพื้นคอกหมูขึ้น
 เป็นกระดานศักดิ์สิทธิ์ประจำหมู่บ้าน เคนพยายามลบล้างความเชื่อเรื่องกระดานศักดิ์สิทธิ์
 แต่ในที่สุดเคนก็เป็นผู้สร้างกระดานศักดิ์สิทธิ์ขึ้นมาในตอนปิดเรื่อง ดังนั้นการปิดเรื่องดังกล่าวจึง
 เป็นแสดงน้ำเสียงแผ່งนัยของผู้แต่งได้อย่างชัดเจน เพราะเคนรู้สึกเจ็บปวดอย่างขมขื่นที่เขาเป็น
 ผู้สร้างกระดานศักดิ์สิทธิ์เพิ่มขึ้นมาอีก

๑.๓.๒ การสร้างความขัดแย้ง

การสร้างความขัดแย้งเป็นกลวิธีสำคัญที่ทำให้เรื่องมีความเข้มข้น
 มากยิ่งขึ้น เพราะความขัดแย้งที่เกิดขึ้นเป็นการเร้าให้ตัวละครหาทางแก้ไขปัญหานั้น

ความขัดแย้งในเรื่องสั้นโดยทั่วไปมีทั้งความขัดแย้งระหว่างตัวละครกับตัวละคร ความขัดแย้งระหว่างตัวละครกับธรรมชาติ ความขัดแย้งระหว่างตัวละครกับสังคมและความขัดแย้งภายในจิตใจของตัวละครเอง การสร้างความขัดแย้งจึงเป็นส่วนสำคัญในการดำเนินเรื่องและอาจสื่อถึงสาระสำคัญของเรื่องได้ทางหนึ่ง ดังตัวอย่างเช่น

“ตะราง” อีกคนหนึ่งพูด “ถ้าไม่ไปมันก็ตะราง
เท่านั้นเอง มีหรือจะขัดเจ้าชัดนาย เขาให้ต้องเอา ไม่เอาก็ตะราง”
เขารู้สึกใจเสียเมื่อได้ยินคำว่าตะรางบ่อยๆ แต่ก็ยัง
แข็งใจพูด
“ตะรางตะเริงที่ไหน กับอกไม่เอา ไม่เอา ลูกจะตาย
ทั้งคนจะทิ้งไปได้อย่างง่าย?” เขาริ้นเสียง “ไม่ไป ไม่ไป” เขาย้ำอีก
“ไปเสีย อย่าขัดทางการเขา เราเป็นราษฎร” หันไป
ก็พบผู้ใหญ่บ้ายยืนหน้าขริมอยู่ข้างๆ เสียเขาแหลแห่งลงทันที
“ถ้าไม่ไป โทษถึงตะรางจริงหรือ?” เขาถาม
“แน่นอน” ผู้ใหญ่บ้านพูดซึ่งซัง “บางที่ถึงจำตลอดชีวิต”
เขียนชื่าคำ : ๖๕

เรื่องเขียนชื่าคำ นาคตกอยู่ในความขัดแย้งหลายอย่าง ไม่ว่าจะเป็นความขัดแย้งที่ไม่กล้า “ขัดเจ้าชัดนาย” เพราะคำสั่งของเจ้านายมีความศักดิ์สิทธิ์ หากไม่ทำตามอาจต้องติด “ตะราง” นาคจึงจำใจเดินทางไปปรับเงินเพราะกลัวคำสั่งของเจ้านายและกลัวตะราง แต่อีกใจหนึ่งนาคก็ไม่อยากไปปรับเงินจากทางการเพราะต้องการอยู่พยาบาลลูกที่ถูกงูกัด เมื่อนาคตกอยู่ในความขัดแย้งที่จำเป็นต้องเลือกระหว่างลูกกับตะรางจึงทำให้ผู้แต่งแสดงน้ำเสียงเสียดสีและแผงนัยได้อย่างชัดเจนยิ่งขึ้นในตอนจบเรื่อง

“อัปรีภัยแล้วไหมละ อ้ายพวกไม่มีศีล-ธะ-อ้า” แกสบถ
ตะกุกตะกักอันเป็นอาการปกติของแก เมื่อยามด่าผู้อื่น แต่ถูกคิด
ขึ้นได้ว่ากำลังด่าตัวเองรวมไปด้วย ในอดีตต่อมา ความรู้สึกของ
ชายชราเปลี่ยนเป็นตื่นเต้น กระวนกระวาย และวิตก “จะทำไมยัง
ดีละที่นี่?” พิมพ์คนเดียว

ฟ้าโปรด : ๑๗๗-๑๗๘

เรื่องฟ้าโปรด เฒ่าชมตกอยู่ในความขัดแย้งระหว่างศีลธรรมกับความหิว ใจหนึ่งเฒ่าชมต้องการไปขุดแมงกูดจีของเอี้ยงกับล้อมมาเป็นอาหารประทังความหิวและความแห้งแล้งของธรรมชาติ แต่อีกใจหนึ่งเฒ่าชมก็เกรงกลัวศีลธรรม เพราะเฒ่าชมเป็นผู้ตัดสินว่าเอี้ยงหรือล้อมควรจะเป็นเจ้าของแมงกูดจี เมื่อเฒ่าชมตกอยู่ในภาวะขัดแย้งระหว่างความหิวกับความดี จึงทำให้น้ำเสียงที่เสียดสีถึงสภาพชีวิตความเป็นอยู่ของชาวนาที่เผชิญกับความเดือดร้อน ทุกข์ยาก แห้งแล้งและความโหดร้ายของธรรมชาติเด่นชัดยิ่งขึ้น เพราะเฒ่าชมเป็นผู้ใหญ่แต่ต้องไปแย่งชิงอาหารกับเด็ก

๑.๓.๓ การเรียงลำดับเรื่อง

การเรียงลำดับเรื่อง หมายถึง การเรียงลำดับเหตุการณ์ การลำดับเรื่องเป็นกลวิธีสำคัญอย่างหนึ่งที่นักเขียนใช้ในการนำเสนอข้อมูลแก่ผู้อ่าน เพื่อให้ผู้อ่านติดตามปัญหาที่นักเขียนต้องการแสดงอย่างใจของผู้เขียน กลวิธีการเรียงลำดับเรื่องที่ลาว คำหอมนำมาใช้ในการเขียนของตนมี ๒ วิธีได้แก่

๑.๓.๓.๑ การลำดับเรื่องตามเวลาและเหตุการณ์ กลวิธีนี้ไม่มีความเกี่ยวข้องกับการนำไปสู่แนวโน้มเสียดสีจึงไม่ขอกล่าวในงานวิจัยฉบับนี้

๑.๓.๓.๒ การลำดับเรื่องย้อนลำดับเวลา ผู้แต่งจะเริ่มเรื่องด้วยเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นระหว่างตอนต้นเรื่องและตอนจบของเรื่อง ซึ่งอาจจะเปิดเรื่องตอนจบของเรื่องหรือตอนกลางเรื่องก็ได้ จากนั้นจึงดำเนินเรื่องไปตามเหตุการณ์ตอนต้นเรื่องเพื่อดำเนินให้เห็นปัญหา แล้วย้อนกลับมาทำจุดเริ่มเรื่องและจบเรื่องอย่างรวดเร็ว การลำดับเรื่องแบบนี้ช่วยเร้าและดึงดูดความสนใจของผู้อ่านให้ติดตามเรื่องราวต่อไป เพราะผู้แต่งนำความคิดสำคัญมาเสนอไว้ตั้งแต่ตอนต้น จากนั้นก็โยนไปสู่เหตุการณ์ต่างๆ ที่ตัวละครต้องเผชิญและมาจบในตอนจบเรื่อง การลำดับเรื่องแบบนี้มีความยุ่งยากและซับซ้อนเป็นอย่างยิ่ง แต่เป็นกลวิธีที่ใส่เสนอเรื่องราวได้อย่างเข้มข้น ช่วยเร้าความสนใจและสร้างอารมณ์สะเทือนใจแก่ผู้อ่านได้อย่างยอดเยี่ยมและผู้แต่งมักจะจบเรื่องอย่างรวดเร็วจนผู้อ่านไม่ทันคาดคิด จนทำให้ผู้อ่านคล้อยตามกับผลหรือชะตากรรมของตัวละครเหล่านั้น ลาว คำหอมนำการลำดับเรื่องย้อนลำดับเวลามาใช้ในเรื่องสั้นของตนหลายต่อหลายเรื่อง ซึ่งเป็นกลวิธีสร้างความสะเทือนอารมณ์ได้อย่างเด่นชัด อีกทั้งยังมี

ส่วนเชื่อมโยงไปสู่การตีความสารสำคัญของเรื่องได้ชัดเจนยิ่งขึ้น ดังตัวอย่างเช่น เรื่องแฮมคำ
เขียนชัคคา ชาวไร่เบียด

แฮมคำ ผู้แต่งใช้การเริ่มเรื่องในตอนกลาง คือ ให้แม่รู้สึกเศร้าเสียใจ
เพื่อสร้างความสนใจให้ผู้อ่านติดตามว่าทำไมแม่จึงเกิดความรู้สึกเช่นนั้น หลังจากนั้นจึงดำเนิน
เรื่องย้อนกลับไปตอนต้นเพื่อบอกสาเหตุแห่งความเศร้าใจว่า ความเจริญ ความเปลี่ยนแปลงได้
นำพาสิ่งใหม่ๆ เข้ามาในหมู่บ้าน รวมทั้งได้นำหนุ่มสาวเมืองต่างถิ่นมาจับแฮมคำ จนทำให้
แฮมคำหลงใหลกับความแปลกใหม่และหนีตามชายต่างถิ่นไปในงานบุญพระเวส หลังจากนั้น
ผู้แต่งได้ดำเนินเรื่องกลับมาสู่ตอนกลาง เพื่อแสดงให้เห็นว่างานบุญพระเวสประจำหมู่บ้านได้
เวียนมาอีกครั้ง และเป็นปีที่สามแล้วที่แฮมคำได้จากไป และจบเรื่องด้วยแฮมคำได้เดินทางกลับ
มาบ้าน จากการลำดับเรื่องดังกล่าวช่วยสร้างอารมณ์สะท้อนใจให้แก่ผู้อ่านได้อย่างงดงาม และ
ยังช่วยทำให้ผู้อ่านรับรู้ถึงความเจริญและความเปลี่ยนแปลงของหมู่บ้านนั้น เป็นการทำลายความ
สงบสุขของหมู่บ้าน ทำให้หญิงสาวในหมู่บ้านถูกลอกไปพร้อมกับความเจริญที่ได้นำพาคนต่าง
ถิ่นเข้ามา งานบุญพระเวสได้นำพาแฮมคำไปจากหมู่บ้าน และแฮมคำได้กลับมายังหมู่บ้านในวัน
งานบุญพระเวสเช่นกัน ดังนั้นงานบุญพระเวสเป็นงานบุญหรือไม่

เขียนชัคคา ผู้แต่งเริ่มเรื่องตอนใกล้จบ คือ นาคเดินทางกลับจากตัว
อำเภอ แต่นาครู้สึกไม่พอใจกับสภาพอากาศที่แห้งแล้ง เมื่อลมหวัคุดซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของ
ความตายพัดมา นาครู้สึกไม่สบายใจระวนกระวายจึงรีบร้อนเดินทางกลับบ้าน ผู้แต่งใช้
เหตุการณ์ในตอนใกล้จบเพื่อสร้างความสนใจผู้อ่านให้รู้สึกว่าทำไมนาคถึงอยากกลับบ้าน อีกทั้งยัง
ช่วยให้ผู้อ่านคาดเดาเหตุการณ์ได้อย่างลางๆ ว่าต้องมีเหตุร้ายเกิดขึ้นกับลูกของนาค แต่จะเป็น
เหตุการณ์อะไรนั้นผู้อ่านจะต้องติดตามเรื่องราวต่อไป ซึ่งจะเพิ่มความเข้มข้นไปเรื่อยๆ จนถึงตอน
ปลายเรื่องจะทำให้ผู้อ่านสะท้อนอารมณ์อย่างสูงสุด หลังจากนั้นผู้แต่งได้ดำเนินเรื่องไปสู่
เหตุการณ์ตอนต้นเรื่อง เพื่อขยายสาเหตุของความวิตกกังวลใจของนาค ทำให้ผู้อ่านทราบถึง
ปัญหาความแห้งแล้งอดอยากจนถึงขนาดต้องไปขุดกบ เขียน มาเป็นอาหารจนทำให้ลูกของนาค
ถูกงูกัด แทนที่นาคจะได้อยู่บ้านเพื่อดูแลรักษาลูก แต่โชคชะตากลับแล้งให้นาคต้องเดินทางไป
รับเงินจากทางอำเภอในวันที่ลูกไม่สบาย จากนั้นผู้แต่งได้ดำเนินเรื่องมาสู่จุดเริ่มต้นเพื่อสร้างความ
สนใจผู้อ่านว่า เมื่อนาคเดินทางไปรับเงินจากทางอำเภอเรียบร้อยแล้ว และกำลังเดินทางจะกลับ
บ้านนาคจะต้องพบกับเหตุการณ์อะไรต่อไป ในตอนจบเรื่องผู้แต่งให้นาคได้พบเพื่อนบ้านซึ่งได้
พูดจาแสดงความยินดี ที่นาคได้เดินทางไปรับเงินจากทางราชการที่มอบให้แก่คนที่มียูกครบ &

คน จากบทสนทาระหว่างนาคและเพื่อนบ้านในตอนจบเรื่อง ทำให้ผู้อ่านเดาได้ทันทีว่าลูกของนาคตาย ซึ่งเป็นบทสนทนาที่แสดงน้ำเสียงเสียดสีได้อย่างชัดเจนในตอนจบเรื่อง ทำให้ผู้อ่านรู้สึกสะเทือนอารมณ์กับความโชคคิของนาคที่ได้รับเงิน แต่ในเวลาเดียวกันความโชคคินั้นก็กลายเป็นความโชคร้ายที่นาคต้องสูญเสียลูก การจบเรื่องด้วยบทสนทนาดังกล่าวเป็นการสร้างความสะเทือนอารมณ์ให้แก่ตัวละครที่ต้องประสบกับเคราะห์กรรม เพราะความโชคคิในความคิดของผู้อ่านกลายมาเป็นความโชคร้ายที่เจ็บปวดเป็นอย่างยิ่ง

ชาวไร่เบีย ผู้แต่งเปิดเรื่องจากตอนจบเรื่องที่ลุมมีคิดถึงเรื่อง นรก สวรรค์ บาปและบุญ หลังจากนั้นผู้แต่งย้อนไปที่การเริ่มต้นเรื่องและดำเนินเรื่องไปตามลำดับขั้นตอนด้วยการกล่าวแนะนำตัวละคร คือลุมมีและเศรษฐีบุญ ในตอนต้นเรื่องลุมมีได้ลงทุนลงแรงทำอะไรทำนองอย่างเต็มแรง เมื่อฝนฟ้าไม่ตกต้องตามฤดูกาลจึงทำให้ผลผลิตที่ลุมมีได้ไม่เพียงพอต่อการดำรงชีวิต ลุมมีจึงต้องไปกู้หนี้ยืมสินจากเศรษฐีบุญ ในช่วงแรกเศรษฐีบุญให้ความช่วยเหลือลุมมีอย่างเต็มใจ เมื่อลุมมีต้องไปกู้หนี้ยืมสินจากเศรษฐีหน้าเลือดอย่างเศรษฐีบุญบ่อยครั้ง ในที่สุดลุมมีต้องสละเงินก้อนสุดท้ายของครอบครัว เพื่อให้เศรษฐีนำไปทำบุญจึงทำให้ผู้อ่านเกิดความสะเทือนอารมณ์เป็นอย่างยิ่ง และได้ดำเนินเรื่องมาถึงจุดเริ่มต้นที่การทำบุญของเศรษฐีบุญเป็นการทำบุญหรือบาปกันแน่ ซึ่งเป็นการจบเรื่องด้วยน้ำเสียงเสียดสีและแผงนัยอย่างงดงาม

๑.๔ กลวิธีการเลือกใช้ผู้เล่าเรื่อง

กลวิธีการเลือกใช้ผู้เล่าเรื่อง หมายถึง การที่นักเขียนเลือกสรรผู้ทำหน้าที่ถ่ายทอดเรื่องราวหรือที่เรียกว่า “ผู้เล่าเรื่อง” กลวิธีการเลือกใช้ผู้เล่าเรื่องเป็นกลวิธีสำคัญอย่างหนึ่งของผู้แต่งใช้เสนอเรื่องราวและทัศนคติโดยผ่านผู้เล่าเรื่อง ซึ่งผู้แต่งจะเป็นผู้กำหนดว่าจะใช้ใครเป็นผู้เล่าเรื่อง กลวิธีการเลือกใช้ผู้เล่าเรื่องที่กล่าว คำหอมนำมาใช้ในงานเขียนของตนมี ๒ วิธี

๑.๔.๑ การเล่าเรื่องด้วยสรรพนามบุรุษที่ ๓

การเล่าเรื่องด้วยสรรพนามบุรุษที่ ๓ เป็นกลวิธีการเล่าเรื่องที่กล่าว คำหอมนำมาใช้ในการเล่าเรื่องมากที่สุด เพราะวิธีการเล่าเรื่องแบบนี้ทำให้ผู้แต่งมองเห็นปัญหาได้อย่างรอบด้านตลอดจนสามารถล่วงรู้ความรู้สึกนึกคิดของตัวละครได้ทุกด้าน นอกจากนี้ยังสะดวกแก่ผู้แต่งในการที่จะใช้ตัวละครเป็นสื่อในการถ่ายทอดเรื่องราวได้อย่างอิสระ โดยที่ผู้แต่งไม่ต้องไปมีส่วน

ร่วมหรือความสัมพันธ์ด้วย นอกจากนั้นผู้อ่านยังสามารถทราบอารมณ์ความรู้สึกของตัวละครได้โดยตรง ทำให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึกว่าได้ใกล้ชิดกับตัวละคร

ลาว คำหอมนำกลวิธีดังกล่าวมาใช้ในการเล่าเรื่องเพื่อแสดงน้ำเสียงเสียดสีได้อย่างชัดเจนเพราะผู้แต่งจะเป็นผู้อิสระ ล่วงรู้จิตใจตัวละครทุกตัว ซึ่งตัวละครหลายตัวมีความหมายสื่อสารถึงสัญลักษณ์หรือสารสำคัญในเรื่องด้วย เมื่อผู้เล่าเรื่องต้องการแสดงน้ำเสียงเสียดสีจึงกระทำได้อย่างเด่นชัด เพราะผู้แต่งไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเรื่อง มีตัวละครสำคัญที่เล่าเรื่องของตนโดยอาจใช้สรรพนามบุรุษที่ ๓ คือ เขา หรือชื่อของตัวละครหรือฐานะของตัวละครในการเล่าเรื่อง ดังตัวอย่างเช่น

ป้าย ผู้แต่งเลือกใช้คุณนายบุญสมเป็นผู้เล่าเรื่องเพื่อให้ผู้อ่านมองเห็นปัญหาค่านิยมที่ทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงในหลายๆ ด้าน เมื่อทหารอเมริกันเข้ามาอยู่ในอุดรธานีทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว คุณนายบุญสมมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความเปลี่ยนแปลงว่าจังหวัดของตนมีแต่ความเปลี่ยนแปลงไปนับตั้งแต่ความเจริญที่เริ่มมาจากการสร้างถนน ทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงตามมาคือ ที่ดินมีราคาแพงขึ้น คนแย่งกันจับจองเป็นเจ้าของที่ดิน ชาวบ้านเริ่มเบื่อบริษัทการทำนาแล้วหันไปนิยมวัฒนธรรมใหม่ๆ แต่ความเปลี่ยนแปลงในครั้งนี้นี้อ่อยๆ ดำเนินไปอย่างช้าๆ และยังไม่ทำให้เกิดความเสียหายมากนัก ผิดกับความเปลี่ยนแปลงที่ทหารอเมริกันเข้ามาตั้งฐานทัพในประเทศไทย ส่งผลให้เกิดความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ไม่ว่าจะสภาพชีวิตความเป็นอยู่ ค่านิยมเรื่องความร่ำรวย จนทำให้ผู้หญิงหลายต่อหลายคนเปลี่ยนมายึดอาชีพเป็นโสเภณี ดังที่คุณนายบุญสมเล่าว่า

อะไรต่อมิอะไรดูช่างเปลี่ยนแปลงไปไม่หยุดหย่อน แรกๆ เมื่อมีถนนสายใหม่เจียดเข้ามานั้น คุณนายก็ยังจำได้ว่า นอกจากมันจะนำเอาความสะอาดกสบายมาให้แล้ว มันยังทำให้ราคาของที่ดินแพงขึ้น ผู้คนเริ่มเบื่อบริษัทการทำนา เพื่อนบ้านหลายต่อหลายคนแบ่งที่ดินออกขายและหายหน้าไปที่ละคนสองคน แต่ถึงกระนั้นความเปลี่ยนแปลงดังกล่าวก็ยังคงเกิดขึ้นอย่างเชื่องช้าและค่อยเป็นค่อยไป แทบไม่มีใครสังเกตเห็นเพิ่มจะมาระยะหลังนี้เองที่ความเปลี่ยนแปลงได้บังเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและความซุลมุนได้ถึงขีดสุดเมื่อทหารฝรั่งเริ่มทยอยเข้าสู่เมือง

เขียนคำ ผู้เล่าเรื่องในเรื่องเขียนคำจะมองเห็นถึงปัญหาความยากจนที่ภาคต้องประสบอยู่ อีกทั้งยังทราบถึงความวิตกกังวลใจในเรื่องลูก และสาเหตุที่ทำให้ลูกของภาคถูกกักตุน รวมทั้งทราบถึงสภาพชีวิตความเป็นอยู่ที่ยากลำบากของภาค ผู้เล่าเรื่องมองเห็นปัญหาของภาคอย่างรอบด้านทำให้สามารถแสดงทัศนคติและน้ำเสียงที่มีต่อสภาพปัญหาต่างของภาคได้อย่างชัดเจน ดังตัวอย่างเช่นน้ำเสียงของผู้เล่าเรื่องที่มีต่อการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการ ผู้อ่านจะรับรู้ทราบถึงน้ำเสียงที่เสียดสีต่อความล่าช้าในการทำงานของข้าราชการ โดยผ่านการไปติดต่อรับเงินจากทางอำเภอของภาค ดังที่เล่าว่า

ปลัดอำเภอคนนั้นก้มหน้าเขียนอะไรขยุกขยิกต่อไปอีก
ภาคเดินออกมาสมทบเพื่อนข้างนอกอย่างเงื่องหงอย เกิดเป็นราษฎร
ชวานานี้มีแต่กองทุกข์ เขาคิด อดอยากปากหมองก็สุดจะทุกข์อยู่แล้ว
หันหน้าไปหาเจ้านายก็มีแต่คำขู่เข็ญ เขารอดต่อไปจนเที่ยง
แต่เจ้านายคนนั้นก็ยิ่งเขียนหนังสือต่อไปเหมือนไม่มีพวกชวานา
ทั้งหลายซึ่งนั่งรออยู่อย่างกระวนกระวาย สักครู่ปลัดจึงลุกขึ้น
เดินอาดๆ ออกมาข้างนอก แต่ยังมีเมตตาหันมาบอกสองสามคำ

คนพินธุ์ นางซึ่งเป็นตัวละครเอกในเรื่องได้ฟังเรื่องความเจริญแปลกๆ จากสามีของนาง มีทั้งเรื่องวัวพินธุ์ ไก่พินธุ์ หมูพินธุ์ที่รัฐบาลสั่งมาจากเมืองนอก เพื่อนำมาผสมพินธุ์ให้สัตว์ตัวโตและเจริญทันสมัย และในที่สุดเมื่อนางได้ฟังเรื่องคนพินธุ์ที่รัฐบาลเตรียมนำมาทำพินธุ์ให้กับคนในชนบท นางจึงรู้สึกประหลาดใจและไม่เชื่อว่าจะมีเรื่องราวแปลกๆ อย่างนี้อยู่ในโลก นางในฐานะผู้เล่าเรื่องจึงแสดงน้ำเสียงเสียดสีที่มีต่อความเจริญและความเปลี่ยนแปลงของบ้านเมืองได้อย่างชัดเจน

๑.๔.๒ การเล่าเรื่องด้วยสรรพนามบุรุษที่ ๑

การเล่าเรื่องด้วยสรรพนามบุรุษที่ ๑ นั้น แบ่งเป็นสรรพนามบุรุษที่ ๑ เป็นตัวละครเอกเล่าเรื่องของตนหรือประสบการณ์ที่ตนเข้าไปมีส่วนร่วมอยู่ กับผู้เล่าเรื่องซึ่งใช้สรรพนามบุรุษที่ ๑ เป็นผู้เล่าถึงเหตุการณ์ของตัวละครเอกตัวอื่น

การใช้สรรพนามบุรุษที่ ๑ เป็นการเล่าเรื่องที่ทำให้เกิดความสมจริง มีความเป็นไปได้อย่างมาก เพราะตัวละครเป็นผู้เผชิญปัญหาโดยตรง เมื่อใช้ตัวละครเอกเล่าเรื่องของตนทำให้เกิดความรู้สึกได้รับฟังความในใจ ถ่ายทอดประสบการณ์ ความรู้สึกนึกคิดมายังผู้อ่านโดยตรง และใช้การคิดย้อนเพื่อเชื่อมโยงเหตุการณ์ต่างๆ เข้าด้วยกัน ลาว คำหอมนำการเล่าเรื่องในลักษณะดังกล่าวมาใช้ในงานเขียนเรื่องสั้นถึงบทความ เพื่อแสดงทัศนะของตนในเรื่องสั้นชุด กำแพงลม ดังตัวอย่างเรื่อง

นาทีระทิกใจ “ข้าพเจ้า” เล่าเรื่องโดยใช้จิตประหวัดย้อนถึงเหตุการณ์ที่ประเทศไทยเสียดุลการค้าญี่ปุ่น และกำลังถูกอิทธิพลของญี่ปุ่นเข้าครอบงำชีวิตความเป็นอยู่ ถึงแม้ผู้เล่าเรื่องจะไม่เคยเห็นสงครามโลกครั้งที่ ๒ ที่ญี่ปุ่นเข้ามาบุกประเทศไทย แต่ในภาวะการณ์ปัจจุบันก็มีได้แตกต่างจากเหตุการณ์สงครามในครั้งนั้นเท่าไร เพราะประเทศไทยกำลังเสียดุลการค้าญี่ปุ่น

ไอ้...วัฒนธรรม “ข้าพเจ้า” เล่าเรื่องในฐานะที่เป็นตัวแทนของคนไทยที่พาชาวต่างชาติที่สนใจวัฒนธรรมไทยไปชมการแสดงลิเกในงานวัดแห่งหนึ่ง นอกจากคนไทยจะไม่ช่วยรักษาวัฒนธรรมไทยให้ดำรงสืบไปแล้ว คนไทยกลับกลายเป็นผู้ทำลายวัฒนธรรมของตนด้วยการมีเรื่องทะเลาะวิวาทกลางเวทีรำวง สิ่ง que เรียกว่าวัฒนธรรมของคนไทยจึงได้ถูกทำลายไปพร้อมกับกาลเวลาที่ขาดคนสนใจ

เสือโต๊ะ “ข้าพเจ้า” เล่าเรื่องของจอยซึ่งเป็นเพื่อนเก่าที่พบกันอย่างบังเอิญ ข้าพเจ้าได้รับรู้เรื่องราวความยากจนของจอย แต่จอยก็สามารถแก้ไขปัญหาในยามเมื่อเงินขาดมือด้วยการสมรู้ร่วมคิดกับผู้จัดการสโมสร แล้วยอมให้ถูกเอารัดเอาเปรียบโดยที่ผู้ที่อยู่หรือฐานะยากจนกว่ามีปรากฏให้เห็นอย่างดาดดิน โดยที่เขาเหล่านั้นไม่เกรงกลัวความผิดใดๆ “ข้าพเจ้า” เองก็ได้แต่รับฟังปัญหาอย่างขมขื่นโดยไม่สามารถช่วยเหลือจอยได้

สวรรค์ยังอยู่ “ข้าพเจ้า” เล่าเรื่องของเพื่อนเก่าที่เคยเป็นครู แล้วลาออกจากครูเพื่อนำเงินบำเหน็จบำนาญมาปลูกบ้านให้ฝรั่งเช่าในช่วงทหารอเมริกันเข้ามาตั้งฐานทัพในเมืองไทย เมื่อฝรั่งกลับจึงทำให้เขาขาดรายได้และหันไปขับรถแท็กซี่แทน ในที่สุดเขาตัดสินใจกลับเข้ารับราชการใหม่และได้เป็น “คนของท่าน” ซึ่งทำให้เขามีโอกาสเจริญก้าวหน้ามากกว่าเดิม

ลาว คำหอมใช้สรรพนามบุรุษที่ ๑ คือ ข้าพเจ้าในการเล่าเรื่องสั้นที่แสดงทัศนะ เพื่อชี้นำความคิดและชักจูงให้ผู้อ่านคล้อยตาม ทำให้น่าเสียดใจในเรื่องกับคนอ่านเสมือนว่าสนิทกับเขา

๒. กลวิธีการสร้างฉาก

ฉาก หมายถึง สถานที่ เวลาทางประวัติศาสตร์ และกรณีแวดล้อมทางสังคมที่เหตุการณ์ในเรื่องนั้นๆ เกิดขึ้น ฉากของเรื่องตอนใดตอนหนึ่งในวรรณกรรมเรื่องหนึ่ง คือ สถานที่ทางกายภาพที่เรื่องตอนนั้นเกิดขึ้น (ทองสุก เกตุโรจน์, ผู้แปล, ๒๕๓๘ : ๓๒๕) กลวิธีการสร้างฉากในเรื่องสั้นมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เพราะนอกจากจะมีความสัมพันธ์กับตัวละครแล้ว ฉากในเรื่องสั้นยังมีหน้าที่

๑. สร้างความสมจริงแก่เรื่องเล่า
  ๒. ทำให้เรื่องเล่าน่าสนใจติดตาม
  ๓. ทำให้เหตุการณ์ดำเนินไปได้
  ๔. มีความสัมพันธ์กับกระบวนการสร้างบุคลิกลักษณะของตัวละคร
  ๕. มีหน้าที่ทางสัญลักษณ์ของ "วิญญูญาณ" และชะตากรรมของตัวละคร
- (ธเนศ เวศร์ภาดา, ๒๕๓๗ : ๖๘)

นอกจากผู้แต่งต้องสร้างฉากให้มีความสัมพันธ์กับโครงเรื่องและตัวละครแล้ว ในบางครั้งฉากยังเป็นส่วนหนึ่งที่ช่วยสื่อสารสำคัญหรือแนวคิดสำคัญของเรื่อง ให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น เพราะฉากเป็นองค์ประกอบสำคัญในการดำเนินเรื่อง และทำให้เรื่องมีความสมจริงมากยิ่งขึ้น ในงานวิจัยฉบับนี้จะมุ่งเน้นศึกษาความสัมพันธ์ของฉากกับสารสำคัญของเรื่อง เพื่อศึกษาว่าฉากที่ผู้แต่งได้สร้างขึ้นมานั้นมีส่วนสำคัญในการสร้างอารมณ์สะท้อนใจ และนำไปสู่น่าเสียดใจเสียดสีได้อย่างไร โดยแบ่งประเด็นในการศึกษา ๓ ประเด็นดังนี้

- ๒.๑ ฉากที่แสดงถึงสภาพความแห้งแล้งของภูมิภาคและภูมิอากาศ
- ๒.๒ ฉากที่แสดงถึงความเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิประเทศจากสังคมชนบทไปสู่สังคมเมือง
- ๒.๓ ฉากที่บรรยายแบบอดีตพจน์เพื่อนำไปสู่การเสียดสี

๒.๑ จากที่แสดงถึงสภาพความแห้งแล้งของภูมิภาคและภูมิภาค

จากที่แสดงถึงสภาพความแห้งแล้งของภูมิภาคและภูมิภาค ได้แก่ ความแห้งแล้ง แต่กระแงของพื้นดิน ต้นไม้เหี่ยวเฉา และสภาพภูมิอากาศที่ร้อนระอุเพราะฝนไม่ตก ทำให้ขาดแคลนน้ำในการดำรงชีวิตและทำมาหากิน เป็นความโหดร้ายทารุณของธรรมชาติที่ตัวละครต้องเผชิญอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ จากที่ลาว คำหอมบรรยายมักเป็นฉากที่ปรากฏในท้องถิ่นอีสาน ซึ่งแสดงถึงสภาพความแห้งแล้งของภูมิภาคและภูมิภาค เป็นฉากที่แสดงปัญหาความทุกข์ยากของชาวบ้านที่ถูกระดมชาติกีดกันแกล้งไถ้อย่างสมจริง ซึ่งเป็นส่วนช่วยสร้างความสมจริงและสอดคล้องกับสารสำคัญของเรื่อง ดังตัวอย่างเช่น

ค่อยย่องจากที่นอน พื้นไม้ฟากดั่งออกแดด กระท่อมน้อย
 ไหวยวบไปทั้งหลัง เขาอยากจะดักเอน้ำสักขันหนึ่งเพื่อล้างหน้า
 ก้มมองน้ำข้าวนวลที่สงบนิ่งค่อนหม้อดินครู่หนึ่ง แต่แล้วก็ชะงัก
 เมื่อคิดถึงระยะทางและนั่นก็ไม่สำคัญถ้าหากว่าในบ่อมีน้ำพอ
 โดยไม่ต้องเฝ้าคอยเป็นครึ่งค่อนวันเหมือนทุกครั้งที่เขาไปหาบมันมา
 โพร้เอื้อมไปรวบชายผ้าขาวม้าท่อนหนึ่งที่พาดบนราวไม้ไผ่
 นอกชายคา ฝอยน้ำค้างเล็กๆ เกาะตามเส้นฝ้ายด้านนอก ค่อยๆ ลาก
 ผ้าฝั้นนั้นไปตามราวที่ยังมีน้ำในหยดอยู่เป็นกลุ่ม แล้วยกขึ้นเช็ดหน้า
 และบริเวณลำคอ ความชื้นจากฝั้นผ้าผสมกับความเย็นในอากาศ
 ช่วยให้เขารู้สึกสบายขึ้น บนทางแคบหน้าเรือน เพื่อนบ้านของเขา
 เดินตามกันเป็นหมู่

คนหมู่ : ๗๐-๗๑

คำบอกแสง สี เสียงในฉากนี้เป็นคำที่สื่อภาพของความทุกข์ยากได้อย่างเด่นชัด “พื้นไม้ฟากดั่งออกแดด” และ “กระท่อมน้อยไหวยวบ” บ่งบอกได้ว่าบ้านที่โพร้ออาศัยอยู่เป็นเพียงกระท่อมหลังเล็กๆ พื้นบ้านก็ทำมาจากไม้ไผ่ธรรมดาๆ ขนาดโพร้ค่อยๆ ย่องยังมีเสียงดังออกแดดและไหวยวบ คงชำรุดทรุดโทรมจนใกล้จะพังเต็มที แต่โพร้ต้องทนอยู่ในบ้านที่มีสภาพเช่นนี้ต่อไป เพราะความยากจนนั่นเอง ขนาด “น้ำสักขันหนึ่งเพื่อล้างหน้า” ก็ยังไม่มี โพร้ต้องใช้ “ฝอยน้ำค้างเล็กๆ เกาะตามเส้นฝ้ายด้านนอก ค่อยๆ ลากฝั้นผ้าไปตามราวที่ยังมีน้ำใสหยดอยู่เป็นกลุ่ม แล้วยกเช็ดหน้า” เพราะเกรงว่าจะเปลืองน้ำจึงต้องใช้ฝอยน้ำค้างที่เกาะอยู่ตามราวผ้ามาล้างหน้า

ซึ่งเป็นภาพที่ละเอียดอ่อนและโน้มน้าวให้เกิดอารมณ์สะท้อนใจ ชาวนาที่ต้องพึ่งพาน้ำในการทำ การเกษตร แคน้ำล้นหน้าสักชั้นยังไม่มี แล้วไร่นาจะมีความแห้งแล้งเพียงใด ดังนั้นจากดังกล่าว จึงช่วยแสดงให้เห็นถึงความทุกข์ยากอย่างแสนสาหัสของชาวบ้านที่ขาดแคลนน้ำ

แดดกล้าแรงแรง เหมือนใจจะแผดเผาทุกชีวิตบนทุ่งกว้าง
 ให้ไหม้มอดจนสิ้นซาก สะแบงหลวง กับพยอมยืนโดดเด่น ทิ้งใบ
 เหลืองคล้ำร้อนลงดินเป็นครั้งคราว เขาหย่อนกายลงตรงโคนต้นไม้
 ด้วยท่าทางที่เหนื่อยอ่อน เสื่อสีครามคล้ำเปียกชื้นไปด้วยหยาดเหงื่อ
 รอบตัวมีแต่ความอ้างว้างแห้งแล้วเขาเพ่งมองกลุ่มหญ้าหม่น และ
 ฟางผอย ที่ปลิวว่อนหมุนเป็นลำสูงพุ่งขึ้นสู่ท้องฟ้า นอกจากหญ้า
 และฟางมันยังหอบเอาดินสีน้ำตาลลอยฟุ้งจนมีดมัวไปหมด
 มันเป็นลมหัวกุดหรือที่บางคนเรียกลมหัวด้วน เขารู้สึกหวาดขึ้นมาทันที
 เมื่อคิดได้ว่า ลมที่พัดตึงๆ อยู่นั้น ผู้ใหญ่เคยบอกว่ามันเป็น
 เครื่องหมายของความแห้งแล้ง ความอดอยาก ความวิบัติและ
 ความตาย

เชียดชาคำ : ๖๑-๖๒

คำว่า “แรงแรง” “แผดเผา” “ไหม้มอด” “อ้างว้าง” “แห้งแล้ง” “มีดมัว” เป็นคำที่ช่วยบ่งบอก ถึงความรุนแรงของแสงแดดที่แผดเผาพื้นแผ่นดินจนมอดไหม้และแห้งแล้ง ซึ่งเป็นคำที่แสดงถึง ความทุกข์ยากของชาวนาได้อย่างเด่นชัด “กลุ่มหญ้าหม่น และฟางผอย ที่ปลิวว่อนหมุนเป็น ลำสูงพุ่งขึ้นสู่ท้องฟ้า” เป็นจากที่แสดงให้เห็นถึงพลังอำนาจอันรุนแรงของลมหัวกุดที่สามารถ ทำลายสิ่งมีชีวิตได้ แม้แต่ “กลุ่มหญ้าหม่นและฟางผอย” ที่เล็กน้อยก็ถูกความรุนแรงของลม หัวกุดทำลายลงอย่างสิ้นซาก ส่วนคำบอกสี เช่น ใบแก่ สีเหลืองคล้ำ เสื่อสีครามคล้ำ ดินสีน้ำตาล เป็นคำบอกสีในโทนทึบ ซึ่งช่วยบ่งบอกว่าชาวนากำลังมีความทุกข์อย่างแสนสาหัส และยิ่งในตอน ท้ายของการบรรยายจากที่ผู้แต่งกล่าวย้ำว่า ลมหัวกุดเป็นเครื่องหมายของ “ความแห้งแล้ง ความวิบัติ และความตาย” ยิ่งเป็นการสรุปภาพชีวิตของชาวนาได้อย่างชัดเจนว่า ความโหดร้าย ทารุณของธรรมชาติกำลังคืบคลานเข้ามาทำลายชีวิตของชาวนา และอีกไม่ช้าความตายซึ่งเป็น ความทุกข์ที่แสนสาหัสที่สุดก็กำลังคืบคลานเข้ามาสู่ชีวิตของชาวนา ดังนั้นจากดังกล่าวจึงเป็น จากที่แสดงถึงมนุษย์ที่ต้องประสบกับความทารุณโหดร้ายของธรรมชาติได้อย่างเด่นชัด มองไป ทางไหนรอบตัวช่างมีแต่ความแห้งแล้ง ความยากจนและความทุกข์

ปีต่อมาลู่มิเปลี่ยนแปลงกระต๋อมใหม่ แชนหมู้มุงหลังคา
ให้หนากว่าเดิม และขยายไร่ออกไปจนเต็มหุบเขา แล้วนั่งมองดู
พืชผักที่แย่งกันขึ้นจนสุดสายตาด้วยความพอใจ แต่เมื่อถึงเวลา
พืชในไร่เริ่มผลิดอก ฝนที่เคยเทจ้กๆมาตลอดเดือนกลับหายไปเฉยๆ
สิ้นปีแทนที่เศรษฐีบุญจะเป็นฝ่ายมาเยี่ยม ลู่มิกลับเป็นฝ่ายลนลาน
ไปหาถึงบ้าน

ชาวไร่เบีย : ๙๔

ฉากที่ลู่มิกำลัง "เปลี่ยนแปลงกระต๋อมใหม่ แชนหมู้มุงหลังคาให้หนากว่าเดิมและขยายไร่
ออกไปจนเต็มหุบเขา" เป็นฉากที่แสดงให้เห็นถึงความสุขทางกายของลู่มิได้อย่างเด่นชัดเพราะ
บ้านซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการดำรงชีวิตของชาวนากำลังได้รับการเปลี่ยนแปลงพัฒนาไปในทาง
ที่ดี มีความมั่นคง แข็งแรงถาวร ส่วนไร่ที่เป็นเครื่องมือในการทำมาหากินของชาวนากำลัง
"ขยาย" ออกไปจนเต็มหุบเขา ยิ่งแสดงให้เห็นว่าการทำอะไรทำนาของชาวนาผลิดอกออกผลอย่าง
มากมายจากที่ลู่มิไม่เคยมีที่ดินเป็นของตนเอง บัดนี้ได้กลายเป็นเจ้าของไร่นาจำนวนมหาศาล
ขณะนี้ลู่มิจึงได้แต่นั่งมองพืชผักที่ "แย่งกันขึ้น" ผลิดอกออกผลซึ่งเป็นภาพที่แสดงถึงความ
อิมเอมสุขใจของลู่มิ เพราะความสุขที่ได้รับพืชผักในไร่ของตนเจริญงอกงามนั้นเป็นเครื่องหมาย
แสดงถึงความหวังที่จะมีฐานะและชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น แต่แล้วความหวังของลู่มิได้เปลี่ยน
แปลงไปเมื่อฝนที่เคยตกอย่างแรงจนได้ยินเป็นเสียงเท "จ้กๆ" มาตลอดกลับเงียบหายไปเสียเฉยๆ
ดังนั้นฉากดังกล่าวจึงเป็นฉากที่แสดงให้เห็นภาพชีวิตของลู่มิ ที่กำลังจะเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่อีก
ครั้ง เพราะฝนซึ่งเป็นเทพเจ้าแห่งชีวิตของชาวนาได้ทำลายความหวังหมดสิ้น ภาพความสุขกาย
สุขใจของชาวนากำลังเปลี่ยนแปลงเป็นภาพที่ทุกข์ทรมันหมอง เพราะลู่มิกำลัง "ลนลาน" ไปหา
เศรษฐีบุญเพื่อดิ้นรนให้ตัวเองพ้นจากความทุกข์ดังกล่าว

เพื่อนบ้านทยอยกันกลับทีละคนสองคน เหลือแต่พวกเด็กๆ
และหมาผอมวิ่งไล่กัน นอกจากนั้นเป็นพรรคพวกของนางหมอที่มา
แจกข้าวและหยูกยา

คนหมู : ๙๕

เรื่องคนหมู ลาว คำหอมได้บรรยายสภาพชีวิตความเป็นอยู่ของชาวบ้านได้อย่างเด่นชัด
ภาพ "หมาผอม" แสดงให้เห็นว่าในชนบทมีความแห้งแล้ง ยากจนเป็นอย่างมาก หม่าซึ่งเป็นสัตว์

ก็ขาดแคลนอาหารจนร่างกายผอมโซ ดังนั้นภาพ “หมาผอม” จึงเป็นภาพที่ขมขื่นสำหรับคนใน
ท้องถิ่นชนบทเป็นอย่างยิ่ง

อากาศค่อยเย็นลง เมฆสีส้มแผ่กระจายที่ขอบฟ้าหยาบ
ผืนดินอันเลี่ยนโล่งยังคงระอุ ไอรุ่นยังแทรกแผ่วระหว่างเม็ดทราย
บางครั้งเขาได้ยินเสียงน้ำที่หายกระฉอกจิ้งจิ้ง-จิ้งจิ้งอย่างชัดเจน
แต่บางขณะก็ไม่ได้ยินอะไรเลย นอกจากเสียงอื้อๆ ในแก้วหู
ยิ่งกว่านั้นในบางคราวคันทอดเป็นตารางรอบข้างยังบิตตัวเร่าๆ
ขึ้นมาเสียอีก

คนหมู่ : ๗๓

เรื่องคนหมู่ ผู้แต่งได้บรรยายชีวิตในท้องถิ่นชนบทไว้อย่างขมขื่น แต่ชาวบ้านก็ไม่สามารถหลีกเลี่ยงสภาพชีวิตความเป็นอยู่ที่ยากจนแร้นแค้นได้ เพราะมองไปทางไหนก็มีแต่
ผ่นดินที่ “เลี่ยนโล่ง” ไม่มีต้นไม้อะไรที่คอยให้ร่มเงา นอกจากนั้นยังร้อน “ระอุ” จนไอรุ่น
สามารถแทรกซึมเข้าไปสู่เม็ดทรายที่มีความแข็งได้ นอกจากชาวบ้านต้องเผชิญกับความร้อนและ
แห้งแล้งแล้ว น้ำซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการดำรงชีวิตของชาวบ้านยังแห้งขอด จนชาวบ้านต้อง
ปลอบใจตัวเองว่าผืนน้ำได้ยินเสียงน้ำดัง “จิ้งจิ้ง” เพราะชาวบ้านไม่เคยได้ยินเสียงน้ำมาเป็นเวลา
นานแล้ว ท้องนาซึ่งเป็นผืนดินทำกินของชาวนาก็มีที่ท่าว่าจะถูกความโหดร้ายและร้อนแรงของ
ธรรมชาติเข้ามาซ้ำเติมอีกเพราะ “บิตตัวเร่าๆ” จนชาวนารู้สึกเจ็บปวดและขมขื่นกับสภาพ
ความแห้งแล้งและโหดร้ายของธรรมชาติอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

๒.๒ จากที่แสดงให้เห็นถึงความเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิประเทศจากสังคม ชนบทไปสู่สังคมเมือง

ผู้แต่งบรรยายให้เห็นถึงความแตกต่างของสภาพภูมิประเทศในอดีตและปัจจุบัน กล่าวคือ
ในอดีตสภาพภูมิประเทศเคยอุดมสมบูรณ์ไปด้วยป่าไม้ แม่น้ำ อาหาร แต่ในปัจจุบันต้องประสบ
กับภาวะแห้งแล้ง ภัยหนาว ขาดแคลนน้ำและอาหาร นอกจากนั้นผู้แต่งยังบรรยายให้เห็นถึง
สภาพชีวิตความเป็นอยู่ของชาวบ้านที่มีแต่ความริ้นรมย์ สงบสุข แต่ปัจจุบันมีแต่ความโกลาหล
วุ่นวาย เพราะความเจริญที่ทำให้สังคมชนบทเปลี่ยนแปลงไป ดังตัวอย่างเช่น

ผู้คนที่คุ้นชินกับสิ่งใหม่ๆ กับแขกต่างแดน และรถราที่
 ผ่านมาบ่อยๆ แล้วเริ่มโชนจนถึงการบุญ หากทว่าผิดไปจาก
 หนก่อนๆ ตั้งต้นด้วยใบฎีกาชักชวนสี่เขี้ยวสีแดงพิมพ์มาจากในเมือง
 แล้วนำออกแจกไปตามครัวเรือนต่างๆ ตลอดจนถึงผู้คนในตำบลอื่น
 ถึงวันงาน วัดบ้านป่าที่เคยวอมแวมด้วยกะได้รูปเทียน กลับเจิดจ้า
 ด้วยไฟเครื่อง และอีกทีก็ด้วยผู้คนและเสียงเพลง ธรรมาสน์ที่เคย
 ช่อมด้วยต้นกล้วย ลำอ้อยและดอกไม้ป่า แลละลานด้วยกระดาษ-
 แก้วหลากสี ครัวทานภัณฑ์หลอนก็แหนแห่ครึกครื้นด้วยรถยนต์
 สังฆเจ้าอ้อยเทศน์ลงในเครื่องกระจายเสียงได้ยินไกลหลายหมู่บ้าน

แหมคำ : ๒๐๓-๒๐๔

คำบรรยายแสง สี เสียงในฉากเรื่องแหมคำเป็นคำที่สื่อภาพของความเปลี่ยนแปลงของวัด
 บ้านป่าที่เคยสงบเงียบ เมื่อมีงานบุญคราใดจากที่เคยบอกบุญกันปากต่อปาก เปลี่ยนมาใช้
 ใบฎีกาที่พิมพ์ "สี่เขี้ยวสีแดง" ทัศนียภาพจากในเมือง วัดบ้านป่าที่เคยวอมแวมด้วยแสง "กะได้รูป
 เทียน" ที่เป็นธรรมชาติ เปลี่ยนมาเป็น "เจิดจ้าด้วยไฟเครื่อง" ที่สว่างและทัศนียภาพ หรือธรรมาสน์ที่
 เคยประดับประดาด้วย "ต้นกล้วย ลำอ้อยและดอกไม้ป่า" ที่หาได้ง่ายและมีอยู่ในท้องถิ่น เปลี่ยน
 มาเป็น "กระดาษแก้วหลากสี" ที่ต้องเสียเงินซื้อหามา หรือเสียงเทศน์ที่เคยเป็นเสียงธรรมชาติ
 เปลี่ยนมาเป็นเสียงที่ดังมาจากเครื่องขยายเสียง จากงานบุญที่มีแต่ความเรียบง่าย เยียบสงบ
 กลายมาเป็นงานบุญที่คึกคักด้วยผู้คนจากต่างถิ่นและเสียงเพลงที่เร้าใจ ฉากวัดบ้านป่าที่
 เปลี่ยนแปลงไปแสดงให้เห็นถึงสภาพชีวิตความเป็นอยู่ของชาวชนบทที่กำลังถูกคุกคามจาก
 ความทันสมัยแบบคนเมือง

ทุกเมื่อ ยามเดินเห็นตามท้องถนนชนบทเฉพาะในแถบถิ่น
 ที่ถือกันว่ายังอุดม ซึ่งส่วนมากเป็นดินแดนเพิ่งเปิดใหม่เมื่อสักราวๆ
 สิบปีมานี้ โดยเดชาภาพของบรรดานายเงินผู้มีมืออันยาว และ
 เทิดทูนลัทธิมือยาว เมื่อพี่ชดอนจำพวกข้าวโพด ปอ ละหุ่ง และ
 มันสำปะหลัง เริ่มมีบทบาทในตลาดต่างประเทศ ประจวบกับเป็น
 วาระสมัยที่เหล่านายวาณิชขึ้นครองเมือง แนวป่าและพงไพรจึง
 ถูกบุกให้ราบลง ป่าแล้วป่าเล่า จากปราจีนบุรีมองโค้งจรดโคราช

จากสระบุรี-พระพุทธรบาทเตียนเรียบกินแดนชัยบาดาล ลามเลย
ไปเพชรบูรณ์ พิษณุโลก

กังวานไพร : ๔๓

จากในท้องถนนชนบทเคยอุดมสมบูรณ์ด้วยป่าเขาลำเนาไพร แต่เมื่อนายทุนผู้มีอิทธิพล
และอำนาจในแผ่นดินกำลังใช้อำนาจของเงินทำให้สภาพป่าเกิดความเปลี่ยนแปลงไป จากป่าที่มี
จำนวนมากมายมหาศาลในเมืองไทยกลับ “ถูกบุกกรุกให้ราบ” และ “เตียนเรียบ” ให้เป็นที่ดินที่ทำ
การเกษตรของนายทุน ในภาคกลาง ภาคอีสานและตอนใต้ของภาคเหนือจากที่เคยมีป่าอย่าง
สมบูรณ์ กลับถูกผู้มีอำนาจทำลายป่าที่เป็นของคนไทยทุกคนให้กลายเป็นผู้ครอบครอง
กรรมสิทธิ์แต่เพียงผู้เดียว ดังนั้นป่าไม้ที่เคยเป็นทรัพย์สินสมบัติของส่วนรวมกลับต้องตกเป็นทรัพย์สิน
สมบัติของนายทุนที่มีความเห็นแก่ได้

แต่บัดนี้เมื่อมองไกลออกไป แทนท้องทุ่งที่โล่งเตียน
คุณนายได้เห็นแนวหลังคาสังกะสีวาววับแผ่เป็นพืดยาวเข้าไป
จนจรดตัวเมือง ด้านหน้าที่เป็นท้องถนน รถรานานาชนิดวิ่งสวน
กันขวักไขว่ ส่วนด้านหลังยังเหลือเป็นที่โล่งมีราวผ้าหลากสีตาก
กระจายอยู่เป็นระยะ ทางน้ำคร่ำสีคล้ำจากหลังบ้านไหลคดเคี้ยว
เหมือนงูเลื้อยลงไปขังในที่ลุ่ม... ถ้าไม่เห็นการทลายเรือนแถวเก่าๆ
ก็มักจะได้เห็นสิ่งปลูกสร้างใหญ่โตสูงค้ำฟ้าผุดขึ้นอันแล้วอันเล่า
ถนนแล้วถนนเล่า และความซุกซมได้ถึงขีดสุดเมื่อฝรั่งเริ่มทยอย
เข้าสู่เมืองต่างๆที่ไม่ตั้งใจ

ป้าย : ๒๑๔-๒๑๕

จากในชนบทที่เคยมีชีวิตอยู่บน “ท้องทุ่งที่โล่งเตียน” กำลังเปลี่ยนแปลงไปเพราะ
ความเจริญ ทันสมัยต่างๆ ของชาวเมืองกำลังคืบคลานเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของชาวชนบท
จากท้องทุ่งที่โล่งเตียนมองดูแล้วสบายตาสบายใจ เปลี่ยนแปลงมาเป็นหลังคาสังกะสีที่มองดูแล้ว
เกะกะรกตาเต็มไปทั่วหมู่บ้าน จากบ้านเมืองที่เคยเงียบสงบ กลับมี “รถรานานาชนิดวิ่งสวนกัน
ขวักไขว่” ส่งเสียงเครื่องยนต์ดังรบกวนตลอดทั้งคืนทั้งวัน จาก “เรือนแถวเก่าๆ” เปลี่ยนมาเป็นตึก
ทันสมัยที่ “สูงค้ำฟ้า” มากขึ้นทุกวัน บ้านเรือนและท้องถนนในชนบทกำลังเปลี่ยนแปลงไปเพราะ
ความเจริญทันสมัยที่กำลังเข้ามา และอีกไม่นานชีวิตของชาวชนบทที่เคยเงียบสงบต้องมีความ

ซุลมุนวุ่นวายเกิดขึ้น เพราะทหารต่างชาติที่มีความเป็นอยู่แตกต่างจากชาวไทยกำลังเข้ามาเป็นส่วนร่วมบนผืนแผ่นดินไทย ดังนั้นจากดังกล่าวจึงเป็นฉากที่แสดงให้เห็นถึงความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากความเจริญก้าวหน้าในท้องถิ่นชนบท

จากวันนั้นเป็นต้นมา บริเวณตลาดน้อยๆ ของจังหวัด
ปลายอาณาเขตเริ่มคึกคัก รถยนต์ทั้งป้อมทั้งยาวอุดสาหกรรม
เข้าไปวิ่งขวักไขว่

นักการเมือง : ๔๘

เรื่องนักการเมือง เมื่อมีผู้คนจากตัวเมืองชั้นอาสาเป็นผู้แทนราษฎรของชาวบ้าน จึงทำให้ท้องถิ่นของชนบทที่เคยโล่งเตียน กลับมา "คึกคัก" ชาวเมืองที่มี "รถยนต์ทั้งยาวทั้งป้อม" ซึ่งเป็นวัตถุที่แสดงฐานะของชาวเมืองได้เป็นอย่างดี "บุกบัน" พินฉ่าเข้าไปถึงถิ่นกันดารเพราะต้องการเข้าไปกล่าวปราศรัยหาเสียงให้ตนได้รับเลือกเป็นผู้แทนราษฎร ถึงแม้การเดินทางจะลำบากยากแค้นเพียงใด แต่ชาวเมืองก็มีได้ย่อท้อเพราะต้องการเป็นผู้แทนราษฎร

คนจากยอดดอยที่อยู่ห่างไกลออกไปจึงพากันอพยพ
หลังไกลเข้ามาสู่ตัวเมืองไม่ขาดสาย ยิ่งวันเลือกตั้งใกล้เข้ามา
ผู้คนยิ่งมาก ภาพยนตร์ของผู้สมัครขายคินแล้วคินเล่า บางคิน
แห่งเดียวบางคินก็แย่งกันขายถึงสามแห่ง

นักการเมือง : ๔๘

เรื่องนักการเมือง แสดงให้เห็นถึงความเปลี่ยนแปลงของท้องถิ่นชนบท จากเดิมที่เคยมีแต่ความสงบเงียบ เมื่อถึงช่วงฤดูการเลือกตั้งทำให้สภาพชีวิตความเป็นอยู่ของชาวบ้านเปลี่ยนแปลงไป ผู้คนจากที่กันดาร "อพยพ" เข้ามาสู่เมือง ผู้คนจากตัวเมืองได้นำ "ภาพยนตร์" ซึ่งเป็นความบันเทิงของชาวบ้านมาขาย "บางคินก็แย่งกันขายถึงสามแห่ง" ภาพยนตร์จึงเป็นเครื่องมือในการหาเสียงของผู้สมัครรับเลือกตั้งได้เป็นอย่างดี

เธอเริ่มจะเข้าใจคำเล่าที่บอกว่าศาลาหลังนั้นจะนำ
ความเจริญมาให้ ถึงบัดนี้เด็กหญิงรู้แล้วว่าหมู่บ้านของเธอ
มิใช่บ้านป่าดงดอน และเมืองก็ไม่ได้อยู่ไกลสุดหล้าฟ้าเขียว

ดังที่เคยได้ฟังพ่อแม่พูดกัน ชาวเมืองและรถยนต์มิได้เป็น
สิ่งแปลกประหลาดอีกต่อไป

อีกไม่นานเธอจะรู้ : ๒๖๐

เรื่องอีกไม่นานเธอจะรู้ ลาว คำหอมได้บรรยายให้เห็นว่า “ความเจริญ” ที่เข้ามาสู่หมู่บ้าน ทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ของชาวบ้านเปลี่ยนแปลงไป ถนนเป็นตัวเชื่อมความเจริญระหว่างชนบท และชาวเมืองให้เข้ามาใกล้กันมากยิ่งขึ้น และในที่สุด “ชาวเมืองและรถยนต์” ก็ไม่ได้เป็นสิ่งแปลกประหลาดสำหรับชาวบ้าน แต่เป็นสิ่งที่เข้ามาเบียดเบียนชีวิตความเป็นอยู่ที่สงบสุขของชาวบ้านอย่างไม่รู้ตัว เพราะชาวเมืองและรถยนต์ได้นำพาผู้ที่มีอิทธิพลและอำนาจเข้ามาเบียดเบียนชาวบ้าน

๒.๓ จากที่บรรยายแบบอดีตพจน์เพื่อนำไปสู่การเสียดสี

ภาคสวรรค์

ภายใต้เงาฟ้าเรืองรองวันหนึ่ง หลายชีวิตเปิดเปลือกตาขึ้น
ณ หับห้อยสีทอง ที่อบอวลด้วยกลิ่นสุคนธรส

.....

“ภพนี้...” องค์อินทร์เริ่มกล่าวด้วยน้ำเสียงกังวาน
“มีอายุขัยไล่เลียเหลือประมาณกับอายุกาลแห่งโลกมนุษย์
ว่าถึงตำแหน่งที่ตั้งแล้ว ถ้ากำหนดเอาแผ่นฟ้าเป็นจุดต้น ก็มีหนทาง
ไกลกว่าจากแผ่นฟ้าถึงผิวโลกเพียงสองศอกถึงสองวาโดยประมาณ
ทุกสิ่งแลลนเป็นสีทองดังท่านได้ประจักษ์อยู่บัดนี้ อนึ่ง เนื่องด้วยเรา
อยู่ห่างออกมา ความแจ่มจ้าของอาทิตย์ก็มาติดอยู่แค่ผิวพื้นโลก
แสงที่ตกถึงเราจึงบงเบาเป็นลำแสงสีรุ้งอ่อน เราไม่มีเวลาร้อนเช่นเดียวกับ
กับที่ไม่รู้จักหนาว ชีวิตมีแต่ความเบิกบาน เมื่อหิวก็จะมีอาหารอัน
เหมโอบลิ่วลอยลงมาจากนภากาศ จงเลือกอยู่ เลือกกิน ส้มเสพ
สำราญจนกว่าทุกท่านจะสิ้นบุญเกิด”

สวรรค์ : ๑๘๐-๑๘๔

ผู้แต่งบรรยายจาก “ทิพยสถาน” หรือ “สวรรค์” ว่าเป็น ห้องที่ประดับประดาตกแต่งด้วย “สีทอง” มีลำแสง “สีรุ้งอ่อน” ส่องแสงมาอย่างงดงาม อบอวลด้วยกลิ่น “สุคนธรส” ที่หอมยวนใจ ผู้ที่อยู่บนดินแดนนี้ไม่รู้จักร้อน ไม่รู้จักหนาว ชีวิตมีแต่ความบันเทิงใจ ยามหิวก็ไม่ต้องดิ้นรนมี “อาหารอันโอชะลิ้มลอมลงมาจกนภากาศ” ดินแดนทิพยสถานจึงเป็นดินแดนที่มนุษย์ใฝ่ฝัน และปรารถนาได้เข้าไปเสวยสุข ซึ่งเป็นดินแดนในอุดมคติของมนุษย์ทุกคน การสร้างจาก “ทิพยสถาน” นี้เป็นการสร้างจากอย่างงดงามและเกินจริงด้วยการเล่นความหมายของคำ เพื่อให้ผู้อ่านเกิดความเข้าใจผิด กลวิธีการสร้างจากอย่างเกินจริงด้วยการใช้อดีตพจน์นี้มีส่วนสำคัญในการแสดงน้ำเสียงเสียดสีได้อย่างชัดเจน ไม่ว่าจะสถานที่ใดต่างก็เป็นสวรรค์ได้ ถ้าผู้ที่อยู่อาศัยมีความสุขความพึงพอใจในสถานที่นั้น

จากในวรรณกรรมของลาว คำห่อมมีทั้งฉากที่แสดงถึงความแห้งแล้งของภูมิภาคและภูมิภาค ฉากที่แสดงถึงความเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิประเทศจากสังคมชนบทไปสู่สังคมเมือง และฉากที่บรรยายอย่างเกินจริงล้วนเป็นฉากที่สร้างบรรยากาศและความสมจริงให้แก่เรื่อง และสื่อถึงสารสำคัญของเรื่องได้อย่างเด่นชัด

๓. กลวิธีการตั้งชื่อตัวละคร

ตัวละครเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญยิ่งในการดำเนินเรื่อง ผู้แต่งจำเป็นต้องสร้างตัวละครให้มีลักษณะนิสัยสอดคล้องกับเรื่องราวที่ตนต้องการนำเสนอ ชื่อของตัวละครที่ผู้แต่งเรียกขานขึ้นมานั้นมิใช่ตั้งชื่อมาเพียงให้ตัวละครเหล่านั้นมีชื่อเรียกเท่านั้น แต่ชื่อตัวละครได้แสดงให้เห็นถึงศิลปะการใช้ภาษาอย่างงดงามและมักแฝงนัยให้ผู้อ่านได้ขบคิดไปพร้อมกับชื่อของตัวละครอยู่เสมอ ดังที่สายทิพย์ นุกุลกิจกล่าวว่ “ชื่อของตัวละครควรตั้งให้เหมาะสมกับรูปร่างหน้าตา เพศ อาชีพ และสภาพแวดล้อมทางสังคมของตัวละครแต่ละตัว เช่น เด็กสาวในชนบทน่าจะชื่อนิล กล้วย แก้ว บุญมา สมใจ กลอยใจ บัวคำ มากกว่าจะชื่อ พัชรพลัย อุรวลี จารุณี สุพรรณษา มาณวิภา โสภภาพรรณวดี ซึ่งเป็นชื่อที่นิยมในหมู่สาวชาวกรุง หรือตัวละครที่เป็นชายชาวขมุ ซึ่งอาศัยอยู่ในป่าแถบภาคเหนือของประเทศไทย น่าจะชื่ออินทามากกว่าชื่อเกียรติศักดิ์ หรือฉัตรชัย เป็นต้น แต่ในกรณีที่ผู้แต่งต้องการจะใช้ชื่อของตัวละครให้เป็นเครื่องมือในการสื่อความคิดไปยังผู้อ่านนั้น ผู้แต่งอาจตั้งชื่อตัวละครให้ขัดแย้งกับความเป็นจริงในชีวิตหรือขัดแย้งกับหลักดังกล่าวข้างต้นก็ได้ ดังเช่น ลาว คำหอมตั้งชื่อตัวละครซึ่งเป็นชาวไร่ยากจนว่า “เผ่ามี”

แล้วตั้งชื่อเศรษฐกิจหน้าเลือดซึ่งคอยดูดรีดเงินจากชาวไร่ยากจนไปทำบุญ อันมีลักษณะเป็นการทำ
 บาปมากกว่าทำบุญว่า “เศรษฐกิจบุญ” ไว้ในเรื่องสั้นชื่อ “ชาวไร่เบีย” เป็นต้น นอกจากนี้ผู้แต่ง
 บางคนอาจตั้งชื่อตัวละครให้เป็น “สัญลักษณ์” เพื่อสื่อความคิดประการใดประการหนึ่งไปยังผู้
 อ่านด้วยก็ได้ เช่น เรื่องสั้นเรื่อง “หายไปกับลมหายใจ” ขาดิ กอบจิตติ ตั้งชื่อตัวละครเอกว่า “ครู
 ไท” เพื่อใช้สัญลักษณ์แทนสังคมไทย และตั้งชื่อตัวละครประกอบว่า ... “ครูหรั่ง” เพื่อเป็น
 สัญลักษณ์แทนสังคมชาวตะวันตก” (สายทิพย์ นุกูลกิจ ๒๕๓๙ : ๑๐๖) ดังนั้นการตั้งชื่อตัวละคร
 จึงมีความสำคัญ เพราะนอกจากชื่อของตัวละครแต่ละตัวต้องเหมาะสมกลมกลืนกับบทบาทและ
 ลักษณะนิสัยของตัวละครแล้ว ในบางครั้งชื่อตัวละครอาจสื่อถึงความหมายที่ผู้แต่งต้องการนำ
 เสนอสู่ผู้อ่าน นักเขียนต้องมีความละเอียดอ่อนในการเลือกสรรชื่อของตัวละครให้เหมาะสมกับ
 บุคลิกภาพและลักษณะนิสัยของตัวละครนั้นๆ ถึงแม้เรื่องสั้นของลาว คำหอมจะปรากฏชื่อของ
 ตัวละครไม่มาก แต่ลาว คำหอมเป็นนักเขียนผู้หนึ่งที่มีความละเอียดอ่อนและพิถีพิถันในการเลือก
 สรรชื่อตัวละครเป็นอย่างดี ชื่อตัวละครแต่ละตัวในเรื่องสั้นของลาว คำหอมล้วนเหมาะสม
 กลมกลืนกับตัวละครนั้นๆ และยังช่วยสื่อความหมายบางประการให้ผู้อ่านตระหนักถึงสารสำคัญ
 ของเรื่องได้อย่างชัดเจน ในการศึกษาเรื่องการตั้งชื่อตัวละครซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญอย่างหนึ่ง
 ในงานวรรณกรรมอันจะเชื่อมโยงไปสู่สารสำคัญของเรื่องนั้น ผู้วิจัยจะศึกษาเฉพาะชื่อของ
 ตัวละครที่มีความสำคัญต่อสารสำคัญของเรื่องเท่านั้น ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ข่าวนายเงิน เขียนรัก หรือที่ชาวบ้านเรียกอาจารย์จะสมัค

เป็นผู้แทนราษฎรแพร่ไปอย่างรวดเร็ว จากท่ายตลาดจรดหัวถนน
 ขึ้นไปจนถึงศาลากลาง ในหมู่ข้าราชการพากันหัวเราะท้องคัดท้องแข็ง
 แต่สำหรับชาวบ้านทั่วไปที่รู้เพียงว่าผู้สมัคเป็นผู้แทนจะต้องเป็นคน
 ใจคอกว้างขวาง ชอบแจกเหล้า บุหรี่ และแม่แต่เงิน กับเป็นคนชอบ
 ร้องอะอะคุยแต่เรื่องที่ไม่มีความรู้จักละก็ อาจารย์เงินก็มีคุณสมบัติ
 เหล่านี้อยู่ครบถ้วนเหมือนกัน

นักกานเมือง : ๔๗

นายเงิน เขียนรัก เป็นตัวละครในเรื่องนักกานเมือง แต่เดิมนายเงินเคยเป็นอดีตสมภาร
 เจ้าวัด ด้วยความเป็นคนนิสัยเกะกะ เกเร จนได้ชื่อว่าเป็นนักเลงหัวไม้ประจำหมู่บ้านจึงเป็นคน
 ทางราชการไม่ชอบ แต่นายเงินไม่เคยทำความเดือดร้อนให้แก่ชาวบ้าน เมื่อมีการเลือกตั้งผู้แทน

ราษฎรนายเงินเป็นเพียงคนเดียวในท้องถิ่นนั้นที่เข้าร่วมสมัครเป็นผู้แทนราษฎร และด้วยความกล้าพูด กล้าทำของนายเงินที่เป็นผู้นำชาวบ้านไปทวงสัญญาและเรียกร้องขอเงินจากผู้สมัครผู้แทนราษฎรรายอื่นๆ จึงทำให้นายเงินได้รับเลือกตั้งเป็นผู้แทนราษฎร จึงเกิดความ “เงิน” รู้สึกกระดากอายที่จะต้องเป็นผู้แทนของชาวบ้านทุกๆ ที่ตนไม่มีคุณสมบัติตั้งผู้แทนราษฎรคนอื่นๆ จึงทำให้นายเงินเกิดความสับสนกับหน้าที่ของผู้แทนราษฎร ในที่สุดนายเงินไม่ยอมรับตำแหน่งผู้แทนราษฎรและหนีหน้าไปจากหมู่บ้านของตน เพราะนายเงินรู้ว่าผู้แทนราษฎรเป็นคนไม่ดี คดโกงประชาชน นายเงินจึงเกิดความกระดากอายที่จะต้องเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับคนไม่ดีอย่างผู้แทนราษฎร ผู้แต่งจึงตั้งชื่อนายเงินให้สอดคล้องกับความกระดากและเขินอายที่ตนต้องเป็นผู้แทนราษฎรทุกๆ ที่รู้ว่าผู้แทนราษฎรเป็นคนไม่ดี ซึ่งแตกต่างจากผู้สมัครรับเลือกตั้งรายอื่นๆ ที่พยายามอวดอ้าง โฆษณาตนเองอย่างไม่เขินอายเพียงเพื่อต้องการตำแหน่งผู้แทนราษฎร โดยไม่เขินอายว่าตนมีความเหมาะสมที่จะเป็นผู้แทนราษฎรหรือไม่

วันเลือกตั้งมาถึงและผ่านไปอย่างเรียบร้อย ทางราชการ
ประกาศผลเมื่อเวลาสองทุ่มเศษๆ ประกาศผลไปไม่นาน หมู่หวด
ก็กระหืดกระหอบขึ้นไปพบนายร้อยเวรสถานีตำรวจ
“ตายกันครั้งนี้แหละ หมวดครับ” สิบตำรวจหวดพูดอย่าง
ร้อนรน “ก็นายเงินนะซีเมาอาละวาดกลางตลาด ผมจึงเอาขังทิ้งไว้
ตั้งแต่เช้านี่ก็เป็นผู้แทนเสียแล้ว ผมคงอยู่อำเภอนี้ไม่ได้แน่”
น้ำเสียงเต็มไปด้วยความวิตก

นักกานเมือง : ๕๖

“หวด” หมายถึง ฟาด ตีแรงๆ (ราชบัณฑิต, ๒๕๓๔ : ๕๖๖) ในเรื่องนักกานเมือง “หวด” เป็นชื่อของนายตำรวจชั้นผู้น้อยคนหนึ่ง ที่มักใช้อำนาจหน้าที่และความที่เป็นคนของทางราชการ ข่มเหง รังแกประชาชน เดิมที “นายเงิน” เป็นเพียงประชาชนคนธรรมดาคนหนึ่งที่มีกส่งเสียงเอะอะ โวยวายรบกวนผู้อื่นเมื่อเขาได้ที่ หมู่หวดจึงพูดจาข่มเหงให้นายเงินเกรงกลัวมีเช่นนั้นจะ “ลากคอปไปโรงพัก” นายเงินกับหมู่หวดจึงเป็นไม้เบื่อไม้เมากันมาตลอดเพราะหมู่หวดกล้าที่จะใช้อำนาจหน้าที่ของตนลงโทษนายเงินได้ เมื่อนายเงินได้รับเลือกให้เป็นผู้แทนราษฎรแทนที่หมู่หวด จะปฏิบัติกับนายเงินดังเดิม หมู่หวดกลับกลัวอำนาจหน้าที่ของผู้แทนราษฎร ไม่กล้าที่จะลงโทษนายเงิน ดังนั้นชื่อของหมู่หวดที่เคยใช้อำนาจบาตรใหญ่ของตนลงโทษประชาชนกลับเป็นหมู่หวดที่เกรงกลัวอำนาจของผู้แทนราษฎร เพราะผู้แทนราษฎรสามารถใช้อำนาจหน้าที่ของตนเหนือ

ความควบคุมของกฎหมาย

“ฉันคิดว่าคุณเข้าใจฐานะของคุณผิดไปเสียแล้ว นี่ฉันนะ
คุณ ฉัน - หม่อมราชวงศ์ปายปิ่น ราชพฤกษ์ ไม่ใช่คนงานที่คุณจะ
มาไล่เบียด แต่หากเป็นเจ้านายของคุณของทุกคนที่นี่ เรื่องบัวคำ
บัวเคิมอะไรนั้นนะ มันเป็นเรื่องส่วนตัว คุณเข้าใจคำว่าเรื่อง
ส่วนตัวไหม?” ประโยคสุดท้ายถามเสียงหนัก

โพรฟ้า : ๑๕๖

“หม่อม” เป็นคำที่ใช้เรียกผู้มีบรรดาศักดิ์สูงตั้งแต่หม่อมเจ้า หม่อมราชวงศ์และหม่อม
หลวง หม่อมราชวงศ์ปายปิ่นเป็นชื่อตัวละครในเรื่องโพรฟ้าที่มียศฐาบรรดาศักดิ์สูง อยู่ในฐานะ
เจ้านายคนหนึ่ง ผู้ที่เป็นหม่อมจึงเป็นผู้ที่มีเชื้อสายตระกูลผู้ดีและน่าจะมีจิตใจดีเช่นกัน แต่ในเรื่อง
โพรฟ้าถึงหม่อมราชวงศ์ปายปิ่นจะอยู่ในชนชั้นสูงแต่ระดับจิตใจมิได้สูงตาม เนื่องจากหม่อม
ราชวงศ์ปายปิ่น ราชพฤกษ์รู้ว่าบัวคำเป็นคนรักของอินตาที่เป็นลูกน้องในปางไม้ แต่ด้วยความ
ไร้คุณธรรมใช้อำนาจบังคับให้บัวคำมาเป็นภรรยาของตน ซึ่งสอดคล้องกับการกระทำที่เรียกว่า
ปิ่นต้นจิวเป็นชู้กับภรรยาของผู้อื่น เพราะ “ปายปิ่น” หมายถึง ตะเกียบตะกายขึ้นไป ราชพฤกษ์
หมายถึง ต้นไม้ “ปายปิ่น ราชพฤกษ์” จึงหมายถึง ตะเกียบตะกายขึ้นไปถึงต้นตระกูลของต้นไม้
ชื่อของหม่อมราชวงศ์ปายปิ่น ราชพฤกษ์ จึงชื่อตัวละครที่ผู้แต่งจงใจให้เสียชื่อเสียงหม่อมราชวงศ์
ปายปิ่นที่เป็นชู้กับภรรยาของอินตา ถึงแม้หม่อมราชวงศ์ปายปิ่นจะมียศฐาบรรดาศักดิ์สูงเพียงใด
แต่ระดับจิตใจมิได้สูงตาม เพราะหลงมัวเมาในกิเลสตัณหา

ในจำนวนหมาหกดวนั้น ลุงคงไม่ได้รักมันเท่ากันดอก
มีบางตัวที่ลุงคงเลี้ยงไว้เพราะสงสาร ตัวที่แกร็กมากที่สุดคือ
“เจ้าสำริด” ตัวที่ภรรยาของแกเคยถึงเมื่อสักครู่ ความจริงไอ้สำริด
เป็นลูกอีด่างและเกิดที่ใต้กระท่อมนี้เอง แต่สีของมันประหลาดไม่
กะดากะด่างเหมือนแม่ ไม่ดำมืดเหมือนพ่อซึ่งลุงคงหมาให้เป็น
ไอ้NIL นอกจากจะมีสีประหลาด ไอ้สำริดยังมีข้อลำบึกบึนผิดกับ
ลูกหมาอื่น หูของมันตั้งกาง ตาแหลมเล็กเหมือนตาข้าง ชายแก่
คิดไว้ในใจว่า รอให้มันโตขึ้นหน่อยจะตั้งชื่อมันว่า “ไอ้ข้าง” ที่มัน
ได้ชื่อสำริดก็เพราะวันหนึ่งเมื่อสามเดือนก่อน คุณท่านของแกกับ

เพื่อนแขกฝรั่งหลายภาษาพากันล่องเรือมาตามลำคลอง พวกเขาพากันแวะขึ้นเยือนแก่ที่กระท่อม และก่อนที่จะกลับท่านได้เหลือบไปเห็น “เจ้าสำริด” กำลังปล้ำเพื่อนอยู่กลางลานบ้าน แล้วอุทานด้วยความแปลกใจ “แหม ลูกหมานั้นแปลกจัง สีเหมือนทองสำริด” ทุกคนหันไปมองแล้วต่างลงความเห็นเป็นคำเดียวกันคือ “สีเหมือนทองสำริด” เมื่อท่านกลับไปแล้ว ลุงคงเดาะลั่นเรียกหมาน้อยมาหา ตบหัวลูบหลังด้วยความปิติ แก่รู้สีกว่ารักมันขึ้นอีกเท่าหนึ่งและเรียกมัน “ไอ้สำริด” แต่นั้นมา

ชาวนาและนายห้าง : ๑๐๖-๑๐๗

ชื่อ “สำริด” เป็นชื่อของสุนัขตัวโปรดของลุงคง เดิมที “สำริด” เกือบจะได้ชื่อว่า “ไอ้ข้าง” เพราะ “หูของมันตั้งกาง ตาแหลมเล็กเหมือนตาข้าง” เมื่อเจ้านายของลุงคงเห็นว่าสำริด “สีเหมือนทองสำริด” ลุงคงจึงเปลี่ยนใจตั้งชื่อว่า “ไอ้สำริด” แทน เมื่อไอ้สำริดไม่สบายนายฝรั่งจึงพาไปรักษาตัวที่กรุงเทพและพา “ไอ้สำริด” ไปโรงเรียนสำหรับฝึกหัดสุนัข หลังจากที่ “ไอ้สำริด” ได้รับการฝึกหัดจากโรงเรียนแล้วกลับทำให้ “ไอ้สำริด” “ลึมรสน้ำข้าวและหันไปติดใจรสขนมปัง” จนลืมนมูญคุณที่ลุงคงได้ชุบเลี้ยงมันมา ผู้แต่งตั้งชื่อ “ไอ้สำริด” ซึ่งเป็นตัวละครเอกในเรื่องชาวนาและนายห้างเพื่อให้เสียงใกล้เคียงกับคำว่า “สฤษดี” ซึ่งเป็นชื่อของผู้นำไทยที่นำแบบอย่างของอเมริกาเข้ามาครอบงำความคิดของคนไทย โดยที่คนไทยไม่รู้ว่าเป็นความหวังหรือหวังร้ายกันแน่ เพราะผู้นำคนนี้ได้รับอิทธิพลของต่างชาติครอบงำ ทางความคิดจนลืมเอกลักษณ์ความเป็นไทย ดังนั้นชื่อ “ไอ้สำริด” จึงเป็นชื่อที่ผู้แต่งใช้เสียดสีนัยการเมืองผู้หนึ่งที่ได้ชุบตัวจากโรงเรียนฝรั่งแล้วหลงใหลอารยธรรมต่างชาติจนลืมถิ่นฐานบ้านเกิดเมืองนอนของตน

ความจริง “ทะนนไชย” ไม่ใช่ นายสกุลแท้จริงของนายสี หรือที่ชาวบ้านทั่วไปเรียกเขาว่าทิดสี แต่เพราะความเป็นคนเจ้าความคิด เจ้าปัญญา ชอบทำอะไรแผลงๆ ชนิดที่ชาวบ้านเขาไม่ทำกัน จนหลายเรื่องหลายกรณีได้กลายเป็นเรื่องขบขันของเพื่อนบ้านบ่อยๆ นั่นเอง ที่ทำให้ผู้คนที่รู้จักเขาลากเอาคำว่า “ทะนนไชย” มาหยอหยายต่อจากชื่อ จนเรียกกันติดปากเป็น นายสี ทะนนไชย หรือทิดสี ทะนนไชย ไปตามแต่ใครจะถนัดปาก

ควายเขาแดง : ๕

เดิมทีทิดสีมิดำมีนามสกุลว่า "ทะนนไชย" แต่ด้วยความเป็นคน "เจ้าความคิด เจ้าปัญญา ชอบทำอะไรแผลงๆ" แบบตัวละครเอกในเรื่องศรีธนญชัยที่ใช้ปัญญาอันเฉียบแหลมของตนแก้ไขสถานการณ์ต่างๆ ให้ออดพันไปได้ด้วยดี แต่ในที่สุดศรีธนญชัยก็ต้องได้รับความเดือดร้อนเพราะความเจ้าปัญญาของตนเช่นกัน ซึ่งพฤติกรรมแบบศรีธนญชัยนี้คนทั่วไปมักรู้จักกันว่า "ฉลาดแกมโกง" เหตุที่นายสีได้รับการเรียกขานจากชาวบ้านว่า "นายสี ทะนนไชย" ก็เป็นเพราะนายสีมีพฤติกรรมฉลาดแกมโกงเช่นเดียวกับศรีธนญชัย ด้วยการนำสีแดงไปทาเขาควายของตนให้เป็นควายเขาแดงเช่นเดียวกับควายของกำนัน เมื่อนายสีเดินทางไปทำงานรับจ้างนอกหมู่บ้านโดยทิ้งควายเขาแดงไว้ที่บ้านของตน แต่เมื่อกำนันเห็นควายเขาแดงของทิดสีจึงเข้าใจผิดคิดว่าเป็นควายที่ทิดสีเช่าตนมา ในที่สุดทิดสีได้พิสูจน์ให้เห็นว่าควายเขาแดงนั้นเป็นควายของตน มิใช่เป็นควายที่เช่ามาจากกำนัน จากเหตุการณ์นี้เองเกือบทำให้ทิดสีต้องเสียค่าเช่าควายให้แก่กำนัน พฤติกรรมฉลาดแกมโกงของทิดสีจึงเลื่องลือไปทั้งหมู่บ้านจนทำให้ทิดสีได้ชื่อว่า "นายสี ทะนนไชย" ดังนั้นชื่อ "สี ทะนนไชย" จึงเป็นชื่อที่ผู้แต่งใช้เสียดสีชาวบ้านที่เสียเงินเพราะความฉลาดแกมโกงของตนเช่นเดียวกับที่ "ศรีธนญชัย" ต้องได้รับความเดือดร้อนเพราะความเจ้าปัญญาของตนเช่นกัน

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าชีวิตจะล้มลุกคลุกคลาน แต่กิตติศัพท์ ความรักดีน้ำใจเด็ดเดี่ยว รักเพื่อนฝูง และความเป็นคนรับผิดชอบ ทำให้คนที่คุ้นเคยรวมทั้งลูกน้องเก่าแก่แถมสร์อยชื่อไปอีกคำ เรียกเขาว่าผู้กองแสนดีแรกๆ ก็เรียกกันเฉพาะตอนเมาได้ที่ แต่เมื่อบ่อยๆ เขาก็เลยเรียกกันติดปากทั้งยามเมาและยามสร้าง ต่อมาชื่อก็แพร่ไปทั้งตำบล ทั้งคนใกล้และคนไกลจนกระทั่งในระยะหลังๆ เจ้าตัวก็ชักจะลืมนๆ ไปว่ามันไม่ใช่ชื่อจริง

ผู้กองแสนดี : ๕๖

"แสน" หมายถึง มากยิ่ง เหลือเกิน (ราชบัณฑิต, ๒๕๓๔ : ๕๔๙) ในเรื่องผู้กองแสนดี เดิมทีตัวละครเอกชื่อว่า "แสน" เท่านั้นแต่ด้วยความเป็นคน "น้ำใจเด็ดเดี่ยว รักเพื่อนฝูงและความเป็นคนรับผิดชอบ" จึงได้รับการเติมชื่อว่าเป็น "ผู้กองแสนดี" ความที่ผู้กองแสนดีเป็นคนดี ขยันขันแข็งในการทำอะไรไถนา น่าจะส่งผลให้ฐานะของผู้กองแสนดีอยู่ในชั้นเศรษฐี แต่ราคาพืชผลนั้นเอาแน่เอานอนไม่ได้บางปีราคาดี บางปีราคาพืชผลตกต่ำ แต่อย่างน้อยผู้กองแสนดีก็เป็นผู้ที่มิ

จิตใจดี คอยเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ชาวบ้านที่ยากจนสมดังชื่อ “แสนดี” ดังนั้นชื่อของ “ผู้กองแสนดี” หมายถึง ผู้ที่มีจิตใจดี

นอกจากโรคภัยไข้เจ็บ ความอดอยากหิวโหยก็สามารถทำให้คนพิการได้เหมือนกัน โพร้หันไปมองภรรยาที่ยังนอนคุ้ยและหลับไหล เขาเพิ่งจะคิดได้ขณะนี้เองว่าภรรยาของเขาก็อิดโรยและง่วงนอนไม่น้อย เขาได้เห็นกับตาของเขาเองชัดๆ ว่า บางส่วนในร่างกายของภรรยาเขา ผิดปกติไปอย่างมากมาย และรู้สึกสงสารขึ้นมาอย่างจับใจ อีกข้างถัดไป ใต้กองผ้าสีคล้ำๆ ทำนองๆ สีแดงเหมือนลูกตำลึงสุกโผล่ลอดออกมา จ้องดูครู่หนึ่งแล้วพึมพำเบาๆ

“อายน้อยนะ ตีนมึงข้างเท่าฝ่าหอยเสี้ยจริงๆ”

คนหมู : ๗๐

“โพร้” เป็นชื่อของต้นไม้ซึ่งเป็นที่ตรัสรู้ของพระพุทธเจ้า ในสังคมไทยมีคำเปรียบเทียบกับหัวหน้าครอบครัวเปรียบเสมือน “ร่มโพธิ์” ซึ่งหมายถึง ผู้ที่ป้องกันความเดือดร้อน (ราชบัณฑิต, ๒๕๓๔ : ๔๔๐) แต่ในเรื่องคนหมู “โพร้” ผู้ที่เป็นหัวหน้าครอบครัวคอยปกป้องดูแลภรรยาและลูกน้อยกลับไม่สามารถทำหน้าที่ของผู้ที่เป็น “ร่มโพธิ์” ได้อย่างสมบูรณ์ เนื่องจากความแห้งแล้งและความยากจนน้ำสักรันที่ “โพร้” จะใช้ล้างหน้าก็ยังมี ส่วนภรรยาร่างกายผิดปกติและ “อิดโรย” ลูกน้อยก็ขาดสารอาหารจนทำให้เท่ามีขนาด “เท่าฝ่าหอยจริงๆ” ชื่อ “โพร้” ซึ่งเป็นต้นไม้สัญลักษณ์แทนความหลุดพ้นจากความทุกข์ของพระพุทธเจ้า จึงเป็นเพียงชื่อที่ไม่สามารถทำให้เป็นความจริงได้ เพราะครอบครัวของโพร้ยังมีความเดือดร้อนอย่างแสนสาหัส “ข้าวก็ไม่มี ไข่ก็ไม่มี” มีแต่ “ความยากจนหม่นหมองและความพิกลพิการของร่างกาย” ซึ่งเป็นความทุกข์ที่โพร้ไม่สามารถนำพาให้ครอบครัวหลุดพ้นไปได้ ดังนั้นชื่อ “โพร้” จึงเป็นชื่อที่เสียดสีสภาพความทุกข์ร้อนในชีวิตของโพร้ เพราะในความเป็นจริงแล้ว “โพร้” ยังไม่สามารถหลุดพ้นจากความทุกข์ได้ดังชื่อ

“เคน... มึง ... ก็...อีกคนละซี ?”

“ใช่แล้วพ่อ...”

ผู้มีอาวุโสในหมู่บ้านถอนหายใจ สีหน้าบ่งถึงความยุ่งยาก

“ทิดเขี้ยวมันก็มา มาอย่างเดียวกันกับมึง”

ชายหนุ่มค่อยๆ ทลดตัวนั่งลง ปากขมูบขมิบอยู่นานก่อนจะมีเสียงเล็ดลอดออกมา

“พ่อยัง” เขาเรียกชื่อผู้เป็นประมุขในหมู่บ้านแล้วหันไปทางชายวัยกลางคน “แล้วก็น้ำเขียวด้วยเมตตาฉันเถอะ เมียของฉันมันท้อง ท้องสวายังไม่เคยออกลูกน้ำนวลของน้ำเขียวเคยแล้ว เมตตาฉันเถอะ” เขาพูดกระเส่า

กระดานไฟ : ๑๖๓

ในเรื่องกระดานไฟ นวล เขียว พ่อยังซึ่งชื่อเป็นภาษาไทยแท้มีความเชื่อตามคำโบราณว่า สิ่งศักดิ์สิทธิ์สามารถบันดาลให้เกิดความปลอดภัยได้ ดังที่กระดานเจ้าแม่ตะเคียนทองสามารถทำให้ผู้ที่คลอดบุตรสามารถคลอดได้อย่างปลอดภัย ส่วน “เคน” เป็นคนเดียวในหมู่บ้านที่พยายามพิสูจน์ให้ทุกคนเห็นว่ากระดานเจ้าแม่ตะเคียนทองหรือกระดานพื้นคอกหมูก็ไม่แตกต่างกัน ความเชื่อถือในสิ่งศักดิ์สิทธิ์เป็นความเชื่อที่ไร้เหตุผลเพราะคนนั้นแหละที่เป็นคนสร้างสิ่งศักดิ์สิทธิ์ขึ้นมาเอง ดังนั้นผู้แต่งจึงตั้งชื่อ “เคน” ซึ่งเป็นชื่อของคนอีสานเพื่อต้องการพิสูจน์ให้ทุกคนเห็นว่า “เคน” มีความคิดเห็นต่างจากคนอื่น ๆ ไม่ยึดถือความเชื่อที่ไร้เหตุผลแบบคนโบราณ ส่วนคำว่า “เคน” ถ้าเป็นคำโบราณมีความหมายเช่นเดียวกับคำว่า “ประเคน” หมายถึง ส่งให้ถึงมือ (ราชบัณฑิต, ๒๕๓๔ : ๓๑๘) ชื่อ “เคน” ซึ่งหมายถึง ยกให้ นั่นเป็นชื่อที่เสียดสีกับการกระทำในเรื่องกระดานไฟของเคนเป็นอย่างยิ่ง เพราะเคนไม่เชื่อในเรื่องสิ่งศักดิ์สิทธิ์ แต่เคนกลับกลายเป็นผู้สร้างกระดานพื้นคอกหมูให้มาเป็นกระดานศักดิ์สิทธิ์เพิ่มอีกอันหนึ่ง เคนพยายามลบล้างความเชื่อในเรื่องกระดานไฟ แต่กลับเป็นผู้ที่สร้างกระดานพื้นคอกหมูขึ้นมาเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์สำหรับชาวบ้าน ดังนั้นชื่อ “เคน” จึงเป็นชื่อที่เสียดสีเป็นอย่างยิ่งเพราะในที่สุดเคนกลายเป็นผู้ยกกระดานพื้นคอกหมูให้ชาวบ้านหลงเชื่อว่าเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์แทน

คืนนั้นนางเข้านอนแต่หัวค่ำ แต่ก็นอนไม่หลับคิดถึงเรื่องต่างๆ ที่นางได้ฟังมาเมื่อตอนค่ำ นางหลับตาเห็นภาพหุ่นไล่กที่มูมน่า หุ่นนั้นเขาทำเป็นรูปคนขนาดใหญ่ แขนยาว ขายาว หัวโต คลุมด้วยผ้าจีวรขาด ผูกห้อยให้ลมพัดไปมาเพื่อไล่กกระจาบ แต่นางก็ยังมองไม่เห็นว่าจะเหมือนเจ้าคนอเมริกาได้อย่างไร จะเป็นจริงอย่างนั้นหรือ นางรู้ว่าสามีของนางไม่เคยโกหกนางมาก่อน แต่ทำไมเรื่องอเมริกา นางจึงเชื่อเขายากเหลือเกิน

คนพันธุ์ : ๓๗-๓๘

นางเป็นชื่อของตัวละครเอกในเรื่องคนพันธุ์ “นาง” หมายถึง เพศหญิง คำแทนชื่อหญิง คำนำหน้าชื่อหญิงที่แต่งงานแล้ว (ราชบัณฑิต, ๒๕๓๔ : ๒๔๗) ผู้แต่งตั้งชื่อตัวละครเอกในเรื่อง คนพันธุ์ว่า “นาง” เพื่อให้นางเป็นตัวแทนของผู้หญิงไทยในชนบท นางมีความคิดเห็นว่ สิ่งของที่มาจากต่างประเทศนั้น อาจจะไม่ใช่ว่าดี ทันทสมัตามแบบที่รัฐบาลและผู้มีอำนาจ ในการบริหารและปกครองประเทศเชื่อกันก็ได้ เพราะสิ่งของที่ดีทันสมัยอาจไม่เหมาะสมกับสภาพ ของสังคมไทย โดยเฉพาะในสังคมชนบทที่ชาวบ้านยังขาดการศึกษาและไม่สามารถปรับตัวให้ เข้ากับความทันสมัยและความเจริญได้ นางจึงเข้าใจผิดคิดว่ารัฐบาลจะส่งคนจากอเมริกาเข้ามา ทำพันธุ์สำหรับผู้หญิงไทย เพื่อให้เจริญและทันสมัยเหมือนกับวัวพันธ์และไก่พันธ์ที่ส่งเข้ามา ทำพันธุ์ในเมืองไทย

“แหม คิ้วโก่ง ขนตางอนน่ารักจัง น้องชื่อยังไงคะ?

เหนียมอายอยู่เป็นนานกว่าจะหลุดคำบอกชื่อออกไปได้

“ทองม้วน”

“ซา”

“กำลังเก็บอยู่หรือเปล่า?”

“ค่ะ”

“ค่ะ ค่ะนะ เก็บหรือเปล่า? ม้วนแต่งมงามใจลอย ถ้าแม่แกมาด้วย

ก็ไม่พันเอ็ดอีกหรอก”

อีกไม่นานเธอจะรู้ : ๒๕๒

“ทองม้วน” เป็นชื่อของตัวละครเอกในเรื่องอีกไม่นานเธอจะรู้ ผู้เขียนใช้ชื่อ “ทองม้วน” เพื่อให้เข้าชุดกับเรื่อง “เหมือนอย่างไม่เคย” ของวิทยากร เชียงกูล “ทอง” หมายถึง ทองคำ ธาตุ แห่อย่างหนึ่ง เนื้อเหนียว สีเหลืองสุกเป็นโลหะมีค่า (ราชบัณฑิต, ๒๕๓๔ : ๒๔๗) “ม้วน” หมายถึง หมุนพันเข้าไปให้เป็นวงกลม ลักษณะนามเรียกสิ่งของที่ขดหรือพันห่อตัวอยู่ (ราชบัณฑิต, ๒๕๓๔ : ๔๐๓) เด็กหญิงทองม้วนเป็นเด็กชนบทที่ใส ชื่อ บริสุทธิ์ไม่เข้าใจว่าสังคมไทยนั้นมีผู้มีอิทธิพลและ อำนาจจัดการในเรื่องการให้สัมปทาน ใครจะผ่านด่านต้องจ่ายค่าสัมปทานให้แก่ผู้มีอำนาจก่อน ถึงจะผ่านด่านไปได้ ดังนั้นเด็กอย่างทองม้วนที่ใสบริสุทธิ์เหมือนทองคำจึงเป็น “ทองม้วน” ที่ ขดและพันห่อตัวอยู่ในสังคมไทย โดยไม่รู้และไม่เข้าใจว่าในสังคมไทยมีระบบการจ่ายค่า สัมปทาน เพราะทองม้วนยังเป็นเด็กที่ไม่รู้เรื่องราวการเอารัดเอาเปรียบกันของผู้คนในสังคม

จากการที่ต้องซื้อหากันเสมอๆ ช่วยให้ผู้ใหญ่ดำคุ้นเคยและชอบพบกับเจ้าของร้านขายยาในตลาด เมื่อซื้อหากันบ่อยเข้าคราวละหลายๆ และมากขึ้นเรื่อยๆ เจ้าของร้านก็ได้แสดงความมีน้ำใจโดยการลดราคาให้บ้าง ซึ่งในตอนแรกๆ ผู้ใหญ่ดำก็ได้ถือเอาส่วนลดนั้นเป็นเสมือนค่าเหนื่อย ทว่าเมื่อซักจะได้ค่าเหนื่อยบ่อยๆ และมากขึ้นเรื่อยๆ เขาก็เริ่มรู้สึกเอร็ดอ่วย จนในเวลาต่อมาก็ถึงขั้นที่ต้องพูดเรื่องส่วนลดกันอย่างเป็นทางการเป็นงาน ซึ่งผู้ใหญ่ดำพบว่าตนเองได้รับมากกว่าที่ทางเจ้าของร้านแสดงน้ำจิตน้ำใจเป็นไหนๆ...

มือกายสิทธิ์กับตีนปีศาจ : ๖๖

ผู้ใหญ่ดำเป็นชื่อของตัวละครเอกในเรื่องมือกายสิทธิ์กับตีนปีศาจ สี่ดำเป็นสัญลักษณ์หมายถึง ความทุกข์ ความโหดร้ายและความตาย ผู้ใหญ่ดำเป็นผู้ใหญ่บ้านซึ่งมีหน้าที่ในการดูแลทุกข์สุขของชาวบ้าน กลับใช้อำนาจหน้าที่ของตนด้วยการรับฝากซื้อขายและในที่สุดเป็นผู้ที่นำยามาขายให้แก่ชาวบ้านเสียเอง ผู้ใหญ่ดำใช้ช่องทางที่ชาวบ้านให้ความเคารพและไว้น้ำใจมาแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตน ด้วยการเปิดร้านขายยาและนำยาชนิดต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นยาตำราหลวง ยาชุดหรือยาบรรเทาปวดตามที่โฆษณาแอบอ้างมาขายให้แก่ชาวบ้าน เพราะเห็นว่าการขายยาเป็นช่องทางแสวงหารายได้อย่างมหาศาล ดังนั้นผู้ใหญ่นบ้านจึงเป็นตัวแทนของคนในสังคมที่ใช้อำนาจหน้าที่เอารัดเอาเปรียบประชาชน ชื่อผู้ใหญ่ดำจึงเป็นชื่อที่ผู้แต่งต้องการเสียดสีผู้ใหญ่นบ้านที่มีแต่ความโหดร้ายนำพาความทุกข์ความเดือดร้อนมาสู่ชาวบ้าน และในที่สุดยาที่ผู้ใหญ่ดำได้นำมาขายให้แก่ชาวบ้านได้ทำลายระบบประสาทและนำพาความตายมาสู่ชาวบ้าน

ต่อมาเมื่อเข้าโรงเรียนอำเภอ เพื่อนฝูงก็ยังคงเรียกกันว่าเราเป็นลูกแฝด เพียงแต่ข้าพเจ้าพ้นสภาพความเป็น "ไอ้จ้อย" เพราะมีชื่อสกุลเป็นอีกอย่างหนึ่ง ส่วนจ้อยยังเป็นจ้อย เพราะจ้อยคือชื่อจริงของเขา แต่ถึงกระนั้นเขาก็คงความเป็นจ้อยอยู่ได้ไม่นาน คุณครูประจำชั้นที่ออกไปจากเมืองกรุงได้กรุณาจัดแจงเปลี่ยนให้ เจตนาจริงๆ ของท่านจะมีประการใดเรามิทราบได้จึงขอสันนิษฐานเอาว่า บางทีท่านอาจตั้งใจจะเปลี่ยนบุคลิกภาพอันเรียบบร้อยหงอยเหงาและเสี้ยมหมิ่นให้สดใสมีชีวิตชีวาก็เป็นได้ ท่านจึงจัดการปลดไม้จัตวาบนชื่อของเขา

ในสมมุติบัญญัติเรียกชื่อออกเสียง ให้อ้อยก็เลยกลายเป็นนายจอยมา
ตั้งแต่บัดนั้น

เสือโต๊ะ : ๔๙

นายจอยเป็นชื่อของตัวละครเอกในเรื่องเสือโต๊ะ เดิมทีนายจอยมีชื่อว่า "จ้อย" หมายถึง
ซิดเซียว หงอยเหงา สลด (ราชบัณฑิต, ๒๕๓๔ : ๑๓๗) ครูประจำชั้นของนายจอยเห็นว่าชื่อจ้อย
ทำให้ "หงอยเหงาและเส็งยมหิม" ไม่เป็นมงคลจึงได้เปลี่ยนชื่อให้ทันสมัยกลายเป็นนายจอย
เมื่อจะ "สดไสมีชีวิตชีวา" ถึงแม้นายจอยจะเปลี่ยนชื่อไปแต่สภาพชีวิตความเป็นอยู่ของนายจอย
มิได้สดใส เพราะนายจอยมีรายได้ไม่เพียงพอกับรายจ่าย ต้องไปกู้หนี้ยืมสินจากผู้จัดการร้านค้า
ด้วยการทำที่ว่าชื่อของแต่ที่จริงแล้วเป็นการเซ็นชื่อเพื่อกู้เงิน ดังนั้นชื่อของนายจอยที่หมายถึง
ความสนุกสนานตามคำศัพท์ภาษาอังกฤษ แต่ความจริงแล้วนายจอยก็ยังมีชีวิตความเป็นอยู่
อย่างหงอยเหงา เศร้าซึมเพราะรายรับไม่เพียงพอกับรายจ่าย

ย้อนกลับมาเล่าถึงหญิงเจ้าของบ้านอีกสักนิดเถอะ ชื่อเดิม
ของนางเมื่อครั้งยังอยู่กับพ่อแม่ที่บ้านนอกคือ อ่อนสา ต่อเมื่อเข้ามา
อยู่ในกรุง อาจจะเป็นเพราะอนุโลมตามปากของชาวเมืองหรือเป็น
ความตั้งใจของนางเองก็ไม่ทราบ ชื่อของนางจึงได้เพี้ยนจากอ่อนสา
ไปเป็นอรสา

คุณนายของหมู่บ้าน : ๑๐๓

อรสาเป็นชื่อของตัวละครเอกในเรื่องคุณนายของหมู่บ้าน เดิมทีอรสามีชื่อเรียกว่า
"อ่อนสา" คำว่า "อ่อน" หมายถึง เด็ก ส่วนคำว่า "สา" หมายถึง ชื่อไม้ต้นขนาดกลางชนิดหนึ่ง
ขึ้นในที่แฉะตามริมแม่น้ำลำคลอง เปลือกใช้ทำกระดาษสา ชื่อ "อ่อนสา" จึงเป็นชื่อของเด็กสาว
ในท้องถิ่นชนบท แต่เมื่ออ่อนสาเติบโตขึ้นได้มีโอกาสเข้ามาอยู่เมืองหลวงและเป็นเมียน้อยของ
เจ้าแก้ว ชื่อของอ่อนสาจึงเปลี่ยนเป็น "อรสา" ซึ่งหมายถึงสวยงาม เพื่อให้เหมาะสมกับสภาพชีวิต
ความเป็นอยู่ที่เปลี่ยนแปลงไปของอ่อนสา ที่ไม่ต้องมาตากแดดทำไร่ไถนา แต่เป็นคุณนายคอยจัด
หาเด็กจากชนบทมาเป็นลูกจ้างทำงานที่ร้าน

นายบุญนึ่งนึกอยู่พักหนึ่ง "ฉันก็ว่า รู้ว่าจะเป็นยังงี้ ฉันไม่ยอม
ให้แม่มันตัดผ่านนาฉันซะก็ดี ให้น้ำไหน ทั้งคนทั้งพระกับบอกว่า

ให้เขาเถอะ หมูบ้านจะได้เจริญบ้างละจะได้บุญได้กุศลบ้างละ
แล้วยังไง ถนนที่ตัดเข้ามามันหยุดแค่หมู่บ้านซะเมื่อไหร่ โศกปาช้า
ที่แต่ก่อนพอจะมีไม้อยู่บ้าง แต่พอถนนเข้ามาถึง เตาถ่านของท่านคนนั้น
ของเค้าแก่คนนี่ ก็พรีบขึ้นแข่งกับจอมปลวก เราก็ได้แต่นั่งดูกันตาปริบๆ
ชิวไม้ทันข้ามปีต้นไม้ก็เกลี้ยงป่า ฟืนจะเผาผิก็ไม่มี โศกที่เคยเป็นท่าเล
เลี้ยงวัวเลี้ยงควายก็กลายเป็นโรมันของพวกเค้าแก่ไปหมด จันว่าจริงๆ
แหละ ถ้ารู้ยั้งจะไม่ยอมให้แม่มันตัดผ่านนา

“นั่นไง อับริย”ใหม่มิ่งลามออกไปถึงพระจนได้”

กลับบ้านเถอะเหลือ : ๑๑๒

“บุญ” หมายถึง การกระทำดี ความดี คุณงามความดี (ราชบัณฑิต, ๒๕๓๔ : ๓๐๕)
การที่ทางราชการได้สร้างถนนหนทางเพื่อเชื่อมโยงความเจริญจากตัวเมืองมาสู่หมู่บ้านในชนบท
น่าจะเป็นการนำความเจริญมาสู่หมู่บ้าน แต่นายบุญกลับมีความคิดตรงกันข้ามว่า ความเจริญที่
ทางราชการพยายามมอบให้กลายเป็นตัวทำลายป่าไม้ ฝืนดินและความสงบสุขของชาวบ้าน
นายบุญจึงพยายามขัดขวางทุกวิถีทางที่ทุกคนเห็นว่า “หมู่บ้านจะได้เจริญ” แต่ชาวบ้านกลับเห็น
ว่าสิ่งที่นายบุญคิดและทำเพื่อมิให้ความเจริญเข้ามาสู่หมู่บ้านเป็น “ความอับริย” ดังนั้นสิ่งที่นาย
บุญคิดและทำเพื่อให้หมู่บ้านของตนคงสภาพชีวิตที่มีแต่ความสงบสุขดังเดิม กลับกลายเป็นความ
คิด “อับริย” ในสายตาของคนอื่น ชื่อของนายบุญที่หมายถึง การกระทำดี ความดี จึงตรงกันข้าม
กับความเข้าใจของชาวบ้านคนอื่นๆ ที่เห็นว่านายบุญคิดไม่ดี ไม่ต้องการให้หมู่บ้านมีความเจริญ
ก้าวหน้า

การเดินทางของลูกกับหลานมาถึงบ้านเมื่อใกล้ค่ำ แต่ก็เป็น
เวลาที่ผู้เป็นป้ายังไม่กลับจากตลาด บัวลี้บัวไลลูกสาวรุ่นใหญ่ซึ่งเริ่ม
จะเป็นสาวรุ่นๆ ที่เกิดจากสามีคนก่อนของภรรยา กำลังชลุกอยู่ในครัว
มีเพียงลูกรุ่นเล็กที่เป็นชายสองคนวิ่งเล่นอยู่กลางลานบ้าน และวิ่ง
ออกมาจับจนถึงประตู บุญกองกระโดดลงจากหลังควาย พอเรียก
ให้คนหนึ่งมารับเชือกแล้วจึงควายไปผูกกับโคนเสาที่ได้ถุน อีกคนวิ่ง
เข้าไปรับเอาท่อผ้าขึ้นไปไว้บนบ้าน เด็กทั้งสองเต็มไปด้วยความตื่นเต้น
วิ่งขึ้นวิ่งลงบันไดหลายเที่ยว ลูกสาวสองคนก็โผล่หน้าออกมาทักทาย
กับบุญกองอย่างสนิทสนม

“น้องมันจะมาอยู่กับเรา มีอะไรก็ช่วยมันด้วย” พ่อหันไปพูด
กับลูกสาวก่อนจะทิ้งตัวนั่งลงบนนอกชาน

ลมแล้ง : ๑๒๐-๒๒๑

บุญ หมายถึง การกระทำดี ความดี คุณงามความดี (ราชบัณฑิต, ๒๕๓๔ : ๓๐๕) กอง
หมายถึง หมู่ พวก เหล่า (ราชบัณฑิต, ๒๕๓๔ : ๓๓) “บุญกอง” น่าจะหมายถึง คุณความดี
จำนวนมาก ชีวิตของบุญกองต้องกำพร้าทั้งพ่อและแม่ตั้งแต่อายุเพียง ๑๐ ขวบ เนื่องจากพ่อและ
แม่ป่วยเป็นวัณโรคซึ่งในสมัยก่อนเป็นโรคร้ายแรงที่ไม่สามารถรักษาให้หายขาดได้ บุญกองจึงต้อง
มาอาศัยอยู่กับลุงและป้าซึ่งป้าก็ได้เต็มใจที่จะให้บุญกองมาอาศัยอยู่ด้วยเท่าไรนัก เมื่อบุญกอง
ได้รับบาดเจ็บสาหัสจากกระเบิดที่หน้าเวทีดนตรีในงานวัด จึงไม่ได้รับการเหลียวแลจากผู้เป็นป้า
และในที่สุดบุญกองก็ต้องเสียชีวิต ชื่อ “บุญกอง” ที่หมายถึง คุณงามความดีจำนวนมาก น่าจะส่ง
ผลให้ชีวิตของบุญกองมีความสุขอยู่พร้อมหน้าพร้อมต้ามั่งพ่อแม่และลูก แต่ในความเป็นจริงแล้ว
คุณความดีตั้งชื่อ “บุญกอง” ต้องจบชีวิตลงต่างๆ ที่อายุยังน้อย

รุ่นนี้เผ่ามีจัดการให้เรียบร้อยเสียละ ผัดผ่อนกันมานานแล้ว
ยิ่งผ่อนก็ยิ่งเพิ่ม พุ่งนี้ฉันจะฉลองกุฎีหลังใหม่จึงแวะมาบอกบุญ
ให้ทราบ เงินขาดไปบ้างคนที่บอกว่าจะได้ก็ไม่ได้ เผ่ามีเอามาให้ก่อน
ยี่สิบบาท ฉันจะหักดอกเบี้ยให้ เดือนหน้าจะคิดเอาเพียงแต่สี่สิบเก้าถึง
“ข้าจะถามเมียเขา ข้าเองยังไม่มี” แกผลุบหายเข้าไปใน
กระท่อมครู่หนึ่งจึงกลับออกมาพร้อมธนบัตรใบละสิบบาทยี่สิบหนึ่ง
“ทั้งบ้านมีเท่านี้ สาธุ” แกยกธนบัตรขึ้นจบเหนือศีรษะ เศรษฐีบุญนิ่งมอง
ครู่หนึ่งก่อนเอื้อมมือรับ

ชาวไร่เบี้ย : ๙๘

คำ “บุญ” หมายถึง การกระทำดี ความดี ความงาม ผู้ที่ชื่อ “บุญ” อย่าง เศรษฐีบุญ น่าจะ
เป็นคนใจบุญ กระทำคุณงามความดีเสมอ ดั่งที่ลุงมีพร้าพรรณนายกองว่าเป็น “คนใจดี” เมื่อลุง
มีประสบกับภาวะฝนแล้ง ทำไร่นาไม่ได้ผล จึงต้องไปกู้หนี้ยืมสินจากเศรษฐีบุญเพื่อมาทำทุน
ต่อ ส่วนเศรษฐีบุญก็ยินดีให้ความช่วยเหลือ “ด้วยความเต็มใจ” จนลุงมีกล่าวยกย่องสรรเสริญ
เศรษฐีบุญว่า “ท่านเป็นคนอยู่ในศีล กินในธรรม เมตตาคนยากคนจน” คุณงามความดีของเศรษฐี

บุญที่ให้ความช่วยเหลือชาวไร่ชาวนาผู้ยากจน น่าจะช่วยส่งผลให้เศรษฐกิจดีขึ้นสวรรค์เหมือนคนดีคนอื่น ๆ ตามคติความเชื่อของคนไทยตั้งแต่ดั้งเดิม แล้วทำไมเมื่อลูงมีฝันถึงสวรรค์จึงไม่พบ "ไม่เห็นเทวดาบุญหรือแม้แต่ที่มีใบหน้าเหมือนเศรษฐกิจ" แต่เมื่อลูงมีฝันถึงนรกซึ่งเป็นที่อยู่ของคนและสัตว์ที่กระทำกรรมชั่ว กลับพบยมบาลที่มีใบหน้าเหมือนเศรษฐกิจ เศรษฐกิจเป็นคนใจ "บุญ" จริงหรือ

เมื่อเศรษฐกิจจะจัดงานทำบุญ "ฉลองกฐินหลังใหม่" แล้วแวะมา "บอกบุญ" แก่ลูงมีนั้น เป็นการบอกบุญหรือทำบาปกันแน่ เพราะความช่วยเหลือของเศรษฐกิจที่ให้แก่ชาวไร่ชาวนาผู้ยากจนนั้นแฝงไว้ด้วยดอกเบ็ญมหาโหด "ยิ่งผ่อนก็ยิ่งเพิ่ม" ดอกเบ็ญขึ้นทุกวัน ผิดกับผลผลิตของชาวไร่ชาวนาที่ยิ่งทำก็ยิ่งลดลงทุกวันจนแทบจะไม่ออกดอกออกผล ส่วนการบอกบุญนั้นเล่ายิ่งเป็นการชู้ตริตชูดเนือจากชาวไร่ชาวนาจนทำให้ลูงมีต้องสละ "ธนบัตรใบละสิบบาทยับยู่ใบบาง" ซึ่งเป็นเงินเก็บก้อนสุดท้ายที่ครอบครัวนี้มีอยู่มาร่วมทำบุญกับเศรษฐกิจ ชื่อ "เศรษฐกิจ" จึงขัดแย้งกับพฤติกรรมที่เศรษฐกิจสร้างทำยิ่งนักเพราะเศรษฐกิจกลายเป็นเศรษฐกิจหน้าเลือดที่คอยชูดริตดอกเบ็ญจากชาวไร่ชาวนาผู้ยากจน เท่านั้นไม่พอยังเป็นเศรษฐกิจที่ไป "บอกบุญ" เพื่อทำบาปแก่ครอบครัวของลูงมี ดังนั้นการกระทำของเศรษฐกิจจึงมิใช่ "การทำบุญ" ดังชื่อ แต่เป็นการทำบาปในคราบของนักบุญซึ่งมีความโหดเหี้ยม ชั่วร้ายยิ่งกว่าผู้ร้ายอ้ายใจ

จากตัวอย่างชื่อ "บุญ" ในเรื่องกลับบ้านเถอะเหลือง ลมแล้ง และชาวนากับนายห้าง คำว่า "บุญ" หมายถึง การกระทำดี ความดี คุณงามความดี แต่นายบุญ กลับถูกส่งลี้จากชาวบ้านว่าสิ่งที่เขาทำเป็นความดีหรือไม่ หรือชีวิตของบุญกองที่ต้องกำพร้าพ่อแม่และเป็นโรคภัยนั้น เป็นเด็กที่มีบุญดังชื่อหรือไม่ หรือเศรษฐกิจที่ใจดี ให้ชาวไร่ชาวนากู้เงินและเก็บดอกเบ็ญอย่างชูดริตชูดเนือนั้น เป็นการกระทำของคนใจบุญหรือไม่ ดังนั้นชื่อ "บุญ" ดังกล่าวจึงเป็นสิ่งที่แฝงนัยว่า เป็นบุญหรือบาปกันแน่

ลูงมีเป็นคนอำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์ ได้อพยพครอบครัว
ซึ่งมีภรรยาและลูกหนุ่มสองคนมากันสร้างถางไม้ ทำไร่หากินอยู่บริเวณ
ชายดงพญาเย็นตั้งแต่ห้าปีก่อน
"แกเคยเป็นคนมั่งมีครับ" เพื่อนบ้านของลูงมีจะบอกกับคนที่มักจะ
มายืนมองดูชายชราที่ผมสีขาวเหมือนปุยเมฆต้นฤดูหนาวกำลังเงื้อจอบขึ้นพัน
ดินอยู่ท่ามกลางแสงแดดกล้า "ไม่ใช่แกชอบถอดเลื้อทำงานตัวเป็นมันอย่างคุณ

ว่าห rokok แต่เพราะแกไม่มีเสื้อนะครับ" เพื่อนบ้านรู้เรื่องราวความเป็นมาในชีวิตของแกดี "เดี๋ยวนี้แกเป็นคนจนเสียแล้ว" เมื่อยังอยู่พุทโรตอง แกมีนา มีวัวมีควายพร้อม แต่เพราะฝนตกๆหยุดๆมาหลายปี นาของลุงมีก็กลายเป็นป่าหญ้า วัวควายก็ขายซื้อข้าวกินบ้าง ขโมยแย่งไปฆ่ากินบ้าง เลยเหลือแต่ตัวเปล่าๆ...

ชาวไร่เบีย : ๙๑-๙๒

ลุงมีเป็นตัวละครเอกในเรื่องชาวไร่เบีย ในตอนต้นเรื่องผู้แต่งกล่าวแนะนำว่า ลุงมีเป็นใครมาจากไหน และตามด้วยรายละเอียดที่ว่า "มีนา มีวัว มีควายพร้อม" คำว่า "มี" ในที่นี้หมายถึงถือเป็นเจ้าของ ภาพของลุงมีเป็นภาพของชาวไร่ชาวนาที่มีฐานะร่ำรวยคนหนึ่งเพราะมีทั้งนามีทั้งวัวและควายพร้อมสรรพ ซึ่งเป็นทั้งเครื่องมือทำมาหากินและยังเป็นสิ่งบ่งบอกฐานะของชาวไร่ชาวนาได้อย่างเด่นชัด เมื่อฝนฟ้าซึ่งเป็นเทพเจ้าแห่งชีวิตของชาวนา "ตกๆ หยุดๆ มาหลายปี ไร่นาที่ทำไว้ไม่ผลิดอกออกผลมาให้ชาวไร่ชาวนาได้ชื่นชม ชีวิตชาวไร่ชาวนาจึงตกอยู่ในสภาพชื่นชม นาที่เคยมีต้อง "กลายเป็นป่าหญ้า" ไร่ร้างไม่สามารถทำมาหากินได้ วัวควายที่เคยมีต้อง "ขายซื้อข้าว" มาประทังชีวิตหรือไม่ก็ถูกลักขโมยไปบ้าง ภาพชีวิตของลุงมีจากที่เคยเป็นคนที่มั่งคั่งพร้อมสมบูรณ์ทุกอย่าง ต้องแปรเปลี่ยนจากหน้ามือเป็นหลังมือ ไม่มีแม้กระทั่งเสื้อสักตัวที่จะใส่กันแดดกันฝน เมื่อลุงมี "ไม่มี" ดังก่อนจึงกลายเป็น "คนจนเสียแล้ว" ในเวลานี้และในที่สุดชีวิตของลุงมี "เหลือแต่ตัวเปล่าๆ" เท่านั้น ช่วงเป็นภาพที่บรรยายถึงความอดอยาก ยากแค้นของลุงมีได้อย่างสะเทือนอารมณ์และหดหู่ใจผู้อ่านเป็นอย่างยิ่ง ชื่อ "มี" ที่หมายถึง ร่ำรวย มั่งมีเงินทอง ช่วงขัดแย้งกับชีวิตจริงของชาวไร่ชาวนาที่ยากจนเช่นลุงมี เพราะลุงมีเป็นเพียง "เคยเป็นคนมั่งมี" ซึ่งเป็นภาพในอดีตเท่านั้น ส่วนปัจจุบันและอนาคตคงเหลือเพียงชื่อ "มี" ที่คอยเสียดแทงใจผู้เป็นเจ้าของชื่อเท่านั้น

"ผมนาย นาค นางามครับ มาขอเอาเงินค่ามีลูกมาก"

เชียดชาคำ : ๖๖

คำว่า "นาค" ตามความเชื่อของคนไทยนั้น นาคเป็นสัตว์ที่กำหนดความอุดมสมบูรณ์ของน้ำในการเกษตรกรรม แต่ "นาค" ซึ่งเป็นตัวละครเอกในเรื่องเชียดชาคำกลับต้องเผชิญกับโชคชะตาอันโหดร้าย มีชีวิตความเป็นอยู่อย่างอดอยาก แค้นแค้น อีกทั้งธรรมชาติยังแห้งแล้ง ฝนตกจนไม่สามารถทำมาหากินได้ ชื่อของนาคจึงขัดแย้งกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของนาคเป็นอย่างมาก

ส่วนนามสกุลของนายนาค คือ "นางาม" ซึ่งเป็นคำประสมระหว่างคำว่า "นา" กับ คำว่า "งาม" หมายถึง ท่งนาที่เขียวขจี เต็มเปี่ยมไปด้วยความอุดมสมบูรณ์ของพืชพันธุ์ แต่ "นางาม" ของนายนาค คงเป็นนามสกุลที่ไม่เหลือเค้าของความเป็นจริง เป็นเพียงจินตนาการอันงดงามของ ชาวนา ที่พึงปรารถนาให้ท้องนาของตนเต็มไปด้วยความเขียวขจี รวงข้าวสุกเหลืองทองอร่ามตา ภาพชีวิตของนายนาคจึงขัดแย้งกับนามสกุลนางาม เป็นอย่างยิ่งเพราะนาเองก็คงไม่มี "ที่นา" เป็นของตัวเอง หรือถ้ามีก็คงไม่ "งาม" ดังชื่อ มิเช่นนั้นนาคคงไม่ต้อง "คางสันก็ๆ" ฝ่าฟันความ หนาวเหน็บออกไป "หาเขียดเพื่ออาหารมื้อเช้า" หรือถ้านาค "นางาม" จริงอย่าว่าแต่เงินสองร้อย บาทเลย เงินเป็นหมื่นเป็นแสนนาคคงได้สัมผัสมาแล้ว แต่ทำไมนาคถึงเอ่ยวาจาว่า "เงินสองร้อย บาทแต่เกิดมาก็ไม่เคยมี" นายนาคคงได้แต่ภูมิใจอย่างเจ็บปวดกับนามสกุล "นางาม" ที่ไม่มีวันจะ เป็นความจริง ดังนั้นนาค นางามจึงได้แต่เจ็บปวดและขมขื่นจนหัวเราะไม่ออกกับความโหดร้าย ของธรรมชาติและความยากจนที่ต้องเผชิญ

๔. กลวิธีการตั้งชื่อเรื่อง

การตั้งชื่อเรื่องเป็นกลวิธีสำคัญอย่างหนึ่งของผู้แต่งต้องให้ความสนใจ เพราะการตั้งชื่อเรื่อง ที่น่าสนใจ มีส่วนช่วยเรียกสร้างความสนใจของผู้อ่านให้ติดตามเรื่องราวต่อไป นักเขียนแต่ละคนมี กลวิธีในการตั้งชื่อเรื่องที่หลากหลายกันไป ดังที่กระแส มาลยาภรณ์ กล่าวถึงกลวิธีในการตั้ง ชื่อเรื่องว่า "ตั้งชื่อเรื่องตามชื่อตัวละครเอก ตั้งชื่อเรื่องตามชื่อสถานที่สำคัญในเรื่อง ตั้งชื่อเรื่อง ตามแนวคิดสำคัญของเรื่อง ตั้งชื่อเรื่องเพื่อให้ผู้อ่านเกิดความขัดแย้ง ตั้งชื่อเรื่องตามลักษณะของ เรื่อง และตั้งชื่อเรื่องโดยใช้นามธรรม" (กระแส มาลยาภรณ์, ๒๕๓๐ : ๒๓-๒๕) ดังนั้นนักเขียน จำเป็นต้องมีความละเอียดอ่อนและพิถีพิถันในการเลือกสรรถ้อยคำที่นำมาใช้ในการตั้งชื่อเรื่องให้ สอดคล้องกับเรื่องราวที่ตนต้องการนำเสนอ ทั้งนี้เพราะชื่อเรื่องอาจแฝงนัยยะที่สื่อถึงแนวคิดหรือ สารสำคัญของเรื่อง ในการศึกษาการตั้งชื่อเรื่องในงานวรรณกรรมของลาว คำหอมมุ่งเน้นเฉพาะ การตั้งชื่อเรื่องเชิงเสียดสีอันจะเชื่อมโยงไปสู่สารสำคัญของเรื่องเท่านั้น ดังรายละเอียดต่อไปนี้

คนพันธุ์ เป็นการตั้งชื่อเรื่องตามแนวคิดสำคัญของเรื่อง แต่เดิมเรามีคำว่า วัวพันธุ์ ไก่พันธุ์ หมูพันธุ์ แต่ลาว คำหอมได้นำคำว่า "คนพันธุ์" มาใช้เพื่อเสียดสีนโยบายของรัฐบาล ใน เรื่องคนพันธุ์ทางรัฐบาลเห็นว่าสัตว์ที่ใช้พ่อพันธุ์ของคนไทย มีคุณภาพต่ำ ไม่ทันสมัย ต้องนำเข้า พ่อพันธุ์ดีๆ จากต่างประเทศ เพราะทางรัฐบาลถูกชาวต่างชาติครอบงำทางความคิดว่าสิ่งของที่มี เชื้อสายจากคนไทยไม่ดี เทียบกับต่างประเทศไม่ได้ หมู เห็ด เป็ด ไก่ที่ชาวบ้านเคยใช้พันธุ์

พื้นเมืองของคนไทยจึงต้องเปลี่ยนเป็นหมุพันธุ์ วัวพันธุ์ ไก่พันธุ์จากต่างประเทศแทน และในที่สุดผู้แต่งได้เสียดสีว่าคนไทยเองก็ไม่แตกต่างอะไรจากสัตว์เหล่านั้น เพราะทางรัฐบาลกำลังนำเข้ามาคนพันธุ์จากต่างประเทศเพื่อเข้ามาพัฒนาคนไทยทันสมัยเหมือนชาวต่างชาติ จากที่เราเคยมีวัวพันธุ์ หมูพันธุ์ ไก่พันธุ์ ในที่สุดก็มีคนพันธุ์ที่เข้ามาเมื่ออิทธิพลและครอบงำความคิดของคนไทยในประเทศ ดังนั้นความช่วยเหลือที่ทางรัฐบาลอ้างว่าเป็นการพัฒนาให้ชาวบ้านมีความเจริญก้าวหน้าและทันสมัยอาจมิใช่สิ่งที่ทางชาวบ้านต้องการได้รับ เพราะชาวบ้านกลับมีความคิดเห็นว่าความเจริญ ก้าวหน้าเหล่านั้นเป็นสิ่งที่แปลกแยกกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชาวบ้านเหมือนเช่นที่ชาวบ้านกำลังกลัวว่า “คนพันธุ์” ที่ทางรัฐบาลส่งมาจะเข้ามาทำลายวิถีชีวิตของชาวบ้าน และอีกไม่นานทางรัฐบาลอาจนำคนพันธุ์เข้ามาผสมพันธุ์กับคนไทย

นักการเมือง เป็นการตั้งชื่อเรื่องตามแนวคิดสำคัญของเรื่อง ในภาษาไทยเราใช้คำว่า “นักการเมือง” ซึ่งหมายถึง ผู้ที่ฝึกฝนในทางการเมืองทำหน้าที่ทางการเมืองการปกครองประเทศ แต่นักการเมืองในสังคมไทยตามความเข้าใจของลาว คำห่อมคือ นัก“กาน”เมือง ซึ่งคำว่า “กาน” หมายถึง ตัด ฟัน (ราชบัณฑิต, ๒๕๓๔ : ๔๘) นักกานเมืองตามความหมายของผู้แต่งจึงหมายถึง ผู้ที่ทำลายบ้านเมืองให้เกิดความเสียหาย โดยใช้อำนาจหน้าที่ของตนแสวงหาผลประโยชน์ให้แก่ตนและพวกพ้อง มิใช่ผู้ที่ทำหน้าที่บำบัดทุกข์บำรุงสุขประชาชนอย่างแท้จริง ดังนั้นชื่อเรื่อง “นักกานเมือง” จึงเป็นเจตนาของผู้แต่งที่ต้องการให้ผู้อ่านสะดุดคำและตีความหมายของคำว่า “นักกานเมือง” อย่างละเอียดลึกซึ้ง เพราะทุกวันนี้ในสังคมไทยมีแต่ “นักกานเมือง” ที่ทุจริตคดโกงประชาชนมากกว่า “นักการเมือง” ที่ทำหน้าที่ดูแลทุกข์สุขของประชาชน ชื่อเรื่อง “นักกานเมือง” จึงเป็นการเสียดเย้ยนักการเมืองที่มีได้เข้ามาทำหน้าที่บริหารบ้านเมืองให้มีความเจริญงอกงาม แต่เป็นพวกนัก “กาน” ที่แฝงตัวเข้ามาใช้อำนาจหน้าที่ของตนในการทุจริต คดโกงประเทศชาติ และค่อยๆ ทำลายบ้านเมืองให้เกิดล่มจม

เชียดชาคำ เป็นการตั้งชื่อเรื่องโดยใช้กลวิธี Parallelism เพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งของสองสิ่งให้เด่นชัดขึ้น ในเรื่องเชียดชาค่านั้นผู้แต่งได้บรรยายว่า เชียดชาคำเป็นเชียดที่มีลักษณะพิเศษกว่าเชียดธรรมดา กล่าวคือ เป็นเชียดที่ตัวใหญ่ เนื้อเยอะ อร่อย หายาก และถือว่าเป็นเชียดที่มีคุณค่ามากกว่าเชียดธรรมดา แต่ถ้าวันนั้นนาครู้จักพอนาก็ไม่ต้องใช้ชีวิตของลูกน้อยแลกกับเชียดชาคำตัวโต นาคมีโชคที่ได้เชียดชาคำมาเป็นอาหาร แต่ในขณะที่เดียวกัน นาคก็โชคร้ายที่ต้องจำใจเดินทางไปรับเงินสองร้อยบาท จากทางราชการที่มอบให้แก่คนที่มีลูกครบ ๕ คนในวันที่ลูกกำลังเจ็บหนักเพราะกลัวติดตาราง การที่นาคพบเชียดชาคำและได้รับ

รางวัลเป็นเงินสองร้อยบาทจากทางราชการอาจมิใช่โชคดีหรือสิ่งมีค่า เพราะนาจะต้องใช้ชีวิตของลูกเข้าแลกกับเงินสองร้อยบาท ดังนั้นข้าวของเงินทองที่ทุกคนคิดว่าเป็นของดีพิเศษอาจมิได้มีคุณค่าใดๆ เมื่อเทียบกับชีวิตของมนุษย์ เพราะความโชคดีที่นาได้รับกลับกลายเป็นความโชคร้ายที่ทำให้นาต้องสูญเสียลูก ดังเช่นที่นาโชคดีพบเขียดชากาไม่รู้ว่าเป็นการได้หรือเสียกันแน่ หรือข้าวของเงินทองที่ทางราชการมอบให้แก่ชาวนาเป็นการช่วยเหลือ หรือทำร้ายชีวิตลูกของนากันแน่ ดังนั้นเขียดชากาซึ่งเป็นอาหารที่มีคุณค่าพิเศษสำหรับชาวบ้าน แต่กลับต้องใช้ชีวิตของลูกแลกและในขณะที่เดียวกันชีวิตลูกทำให้นาได้รับเงินรางวัลจากทางรัฐบาลมา จึงเป็นการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งของสองสิ่งได้อย่างชัดเจน และจากความสัมพันธ์ระหว่างเขียดชากากับชีวิตของลูกและเงินรางวัลนี้เองจะนำไปสู่การตีความสารสำคัญของเรื่องได้อย่างชัดเจน

คนหมู เป็นการตั้งชื่อตามแนวคิดสำคัญของเรื่อง โพร้และครอบครัวต้องประสบปัญหาจากความทารุณโหดร้ายของธรรมชาติ เนื่องจากพื้นแผ่นดินมีแต่ความร้อนแห้งแล้งจนดินแตกกระแหง ฝนที่เคยโปรยปรายในฤดูฝนก็ไม่ตกมาเป็นเวลานาน แม้กระทั่งน้ำที่ใช้สำหรับดื่มกินยังแห้งขอด เมื่อสภาพอากาศและฝนฟ้าไม่เป็นใจจึงทำให้การไร่ไถนา ซึ่งเป็นอาชีพเดียวที่ชาวบ้านใช้ในการยังชีพไม่ได้ผล โพร้และครอบครัวต้องประสบกับความยากจนแร้นแค้น ขาดแคลนข้าวและน้ำซึ่งเป็นปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีพจนกลายเป็นโรคขาดสารอาหาร ผู้แต่งตั้งชื่อเรื่องว่า "คนหมู" เพื่อต้องการเสียดเย้ยชะตาชีวิตของโพร้ที่ยากจนถึงขนาดต้อง "กินรำ" แทนข้าวจนทำให้ "เมียของกูเป็นหมู ลูกของกูเป็นอูฐ" ดังนั้นชื่อเรื่อง "คนหมู" จึงเป็นการเสียดสีชาวนาที่ทุกข์ยากอย่างแสนสาหัส เป็นชาวนาผู้ที่ปลูกข้าวแท้ๆ แต่กลับต้องกินรำแทนข้าวเนื่องจากรัฐบาลแก้ไขปัญหาคความยากจนของประชาชนไม่ตรงประเด็น ชาวบ้านยากจนไม่มีข้าวกินรัฐบาลกลับแก้ไขปัญหาคความยากจนของประชาชนที่ปลายเหตุ ด้วยการนำข้าวสารมาแจกจ่ายแก่ประชาชน แต่สาเหตุที่ประชาชนเดือดร้อน ทำไร่นาไม่ได้ผลยังไม่ได้รับการเยียวยาแก้ไขอย่างถูกต้องเหมือนเช่นที่ผู้แต่งเสียดสีให้โพร้เป็นโรคขาดสารอาหาร แต่เพราะความยากจนกลับได้รับการเยียวยาด้วยการให้กินรำเป็นสารอาหารทดแทนจนกลายเป็น "คนหมู" ซึ่งเป็นภาพที่สะท้อนอารมณ์และเสียดสีอย่างเด่นชัด เนื่องจากความยากจนทำให้ชีวิตที่มีค่าของคนกลับต้องประสบแต่เรื่องที่น่าเศร้าและเลวร้ายในชีวิต

หมอเถื่อน เป็นการตั้งชื่อเรื่องตามตัวละครสำคัญของเรื่อง เนื่องจากในท้องถิ่นชนบทที่ห่างไกลชาวบ้านรู้จักคุ้นเคยกับหมอผี หมอไสยศาสตร์ที่เป็นคนเก่าแก่ประจำหมู่บ้าน เมื่อทางรัฐบาลมองเห็นปัญหาความเจ็บไข้ได้ป่วยของชาวบ้านที่ห่างไกลความเจริญ จึงได้ส่งเจ้าหน้าที่อนามัยและเจ้าหน้าที่สาธารณสุขเข้ามาดูแลชีวิตความเป็นอยู่ของชาวบ้าน แต่ชาวบ้านกลับคิดว่าเจ้าหน้าที่เหล่านั้นเป็นคนที่แปลกแยกไปจากวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชาวบ้าน ดังนั้นเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เข้าไปช่วยเหลือชาวบ้านกลับถูกเข้าใจผิดคิดว่า “หมอเถื่อน” เป็นคนร้าย เพราะขาดการทำความเข้าใจระหว่างชาวบ้านกับคนของรัฐ “หมอเถื่อน” จึงเป็นตัวละครที่ได้ให้ถึงปัญหาการแบ่งแยกอย่างชัดเจนระหว่างคนของรัฐกับชาวบ้านที่ไม่สามารถสื่อสารได้ตรงกัน เพราะชาวบ้านยังด้อยความรู้ในเรื่องการแพทย์แผนใหม่ ส่วนความเจริญก้าวหน้าทางรัฐนำมาช่วยเหลือชาวบ้านก็ยังไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้ตรงประเด็น จึงทำให้ชาวบ้านเข้าใจตามความคิดที่ใส่ชื่อและบริสุทธ์ของตนว่าคนที่ทางรัฐส่งมาเป็น “หมอเถื่อน”

ชาวไร่เบ๊ย เป็นการตั้งชื่อเรื่องตามแนวคิดสำคัญของเรื่องที่นายทุนเป็นฝ่ายกดขี่ ชมเหง รังแกและเอาเปรียบชาวนาผู้ยากจน เมื่อปีใดธรรมชาติโหดร้ายฝนฟ้าไม่ตกต้องตามฤดูกาล จนทำให้เกิดความแห้งแล้งทำไร่นาไม่ได้ผลผลิต ชาวนาจึงต้องไปกู้หนี้ยืมสินจากนายทุนที่มีจิตใจเอื้อเฟื้อด้วยการคิดดอกเบี้ยอย่างมหาโหดมาใช้เป็นทุนรอนในการเพาะปลูกในปีถัดไป แต่ถึงวันเข้าทุนรอนและแรงกำลังที่ชาวนาได้ลงทุนลงแรงไปจะออกดอกออกผลมาให้ชาวนาได้ชื่นใจ กลับเป็นการเพิ่มดอกเบี้ยที่ชาวนาจะต้องจ่ายให้แก่รายทุนหน้าเลือดมากขึ้นเป็นเท่าตัว ผู้แต่งจึงใจตั้งชื่อเรื่องว่า “ชาวไร่เบ๊ย” เพื่อเสียดเย้ยชะตาชีวิตของชาวนาที่นอกจากจะประสบกับความแห้งแล้งของธรรมชาติแล้ว ยังต้องประสบกับความยากจนเดือดร้อนที่จะต้องนำเงินมาจ่ายเป็นค่าดอกเบี้ยอีกทางหนึ่งด้วย เมื่อชาวนาไม่มีเงินจ่ายค่าดอกเบี้ยในที่สุดชาวนาก็ต้องถูก “ไล่เบ๊ย” ด้วยการจำใจยกที่ดินซึ่งเป็นที่ทำมาหากินให้แก่รายทุน ดังนั้นชาวไร่ชาวนาในเมืองไทย จึงเป็นชาวไร่ที่เพาะปลูกผลิตดอกออกผลเป็นดอกเบี้ย และในที่สุดต้องถูก “ไล่เบ๊ย” จากนายทุนที่คอยกดเอาไรด์เอาเปรียบชาวนา

ชาวนาและนายห้าง เป็นการตั้งชื่อเรื่องตามตัวละครสำคัญในเรื่อง ชาวนาอย่างลุงคงมีสภาพชีวิตความเป็นอยู่ไม่แตกต่างจากชาวนาทัวไปที่ไม่มีที่ดินเป็นของตนเอง แต่ลุงคงก็มีความภาคภูมิใจที่สามารถเลี้ยงดูภรรยาและเจ้าสำริด ซึ่งเป็นสุนัขตัวโปรดของลุงได้อย่างมีความสุข ส่วนนายห้างเป็นตัวแทนของชาวต่างชาติที่เข้ามากว้านซื้อที่ดินในเมืองไทยเพื่อต้องการขยายอิทธิพลของตนเอง ชาวนาและนายห้างมิใช่ตัวละครเอกที่ผู้แต่งต้องการสื่อสาร

สำคัญไปยังผู้อ่าน เพราะสารสำคัญของเรื่องชานาและนายห้างอยู่ที่เจ้าสำริด เจ้าสำริดเป็นสุนัขที่ลูบคลำมากที่สุด บังเอิญเจ้าสำริดมีโอกาสได้รับการศึกษาจากโรงเรียนฝรั่ง จนทำให้ลืมนิสัยน้ำข้าวที่ลูบคลำเคยเลี้ยงมา เจ้าสำริดจึงเป็นสัญลักษณ์ที่ผู้แต่งต้องการเสียดสีผู้ที่ถูกอิทธิพลของชาวต่างชาติครอบงำ เมื่อได้รับการศึกษาและอารยธรรมใหม่ๆ ก็ลืมบ้านเกิดเมืองนอนของตน เรื่องชานาและนายห้างจึงเป็นเรื่องที่ผู้แต่งต้องการเสียดสีคนที่มีสภาพเหมือนเจ้าสำริดที่หลงไหลอารยธรรมต่างชาติจนลืมเอกลักษณ์ความเป็นไทย

ไพร่ฟ้า เป็นการตั้งชื่อเรื่องตามแนวคิดสำคัญของเรื่อง ในเรื่องไพร่ฟ้าผู้แต่งแสดงให้เห็นถึงการแบ่งแยกและกีดกันระหว่างชนชั้น อินทาทัวละครอกในเรื่องเป็นชนกลุ่มน้อย ที่ไม่มีเชื้อสาย สกุลขุนชาติ สนวน ม.ร.ว.ปายปิ่น ราชพฤกษ์ เป็นเจ้านายชั้นสูงที่สืบเชื้อสายมาจากพระเจ้าแผ่นดิน ได้รับการยกย่องว่ามีชาติมีตระกูลสูงเสียดฟ้า อินทากับ ม.ร.ว.ปายปิ่นมีความแตกต่างกันเรื่องฐานะและชาติตระกูล แต่ทั้งสองก็เป็นไพร่ฟ้าซึ่งเป็นราษฎรคนหนึ่งเหมือนกัน ในความไม่เหมือนกันของคนทั้งสองคือ อินทาก็จะมีความต่ำต้อยในเรื่องฐานะและชาติตระกูล แต่อินทาก็เป็นคนที่มีจิตใจงามสูงส่งกว่าคนที่เรียกตนเองว่าเป็นเจ้านายชั้นสูงที่ใช้อำนาจของตนข่มเหงน้ำใจเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน ชาติตระกูลจึงไม่สามารถเป็นเครื่องตัดสินได้ว่าใครมีจิตใจงามกว่ากัน เพราะคนที่มีความดีเป็นถึงหม่อมราชวงศ์ อาจมีจิตใจเลวทรามต่ำช้า ยิ่งกว่าคนที่ไม่มีชาติกำเนิดต่ำต้อยอย่างเช่นอินทาก็ได้ การแบ่งแยกคนจึงมีโทษที่ชาติตระกูลแต่จะอยู่ที่ระดับจิตใจของคนมากกว่า ถึงแม้อินทาก็เป็นไพร่ฟ้าเหมือนเช่นหม่อมราชวงศ์ แต่การกีดกันข่มเหงระหว่างชนชั้นได้แบ่งแยกอินทาคอกจากหม่อมราชวงศ์ เพราะอินทาคือเสมือนตัวแทนของราษฎรสามัญที่ไม่มีสิทธิ อำนาจใดๆ ซึ่งแตกต่างจากหม่อมราชวงศ์ที่เป็นเสมือนเจ้านายที่สามารถกำหนดชะตากรรมของไพร่ฟ้าอย่างเช่นอินทาก็ได้ และอินทาก็ไม่มีสิทธิเรียกร้องใดๆ ต้องยอมจำนนต่อการตัดสินของเจ้าชีวิต ดังนั้นคนต่ำต้อยอย่างเช่นอินทาก็เป็นได้เพียงไพร่ที่ถูกกีดกันจากเจ้านายที่อยู่สูงเสียดฟ้า ซึ่งมีความแตกต่างเกินกว่าไพร่และฟ้าจะมาจรรพบกันได้

กระดานไฟ เป็นการตั้งชื่อเรื่องตามแนวคิดสำคัญของเรื่อง ชาวบ้านในเรื่องกระดานไฟหลงใหลเชื่อถือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เพราะคิดว่าสามารถปกป้องอันตรายของคนในหมู่บ้านได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องกระดานเจ้าแม่ตะเคียนทองถ้าหญิงมีครรภ์คนใดได้ใช้ในการคลอดบุตรจะทำให้สามารถคลอดได้อย่างปลอดภัย เคนตัวละครอกในเรื่องเห็นว่าชาวบ้านเชื่อถือโชคลางและสิ่งศักดิ์สิทธิ์กันอย่างมกมายไร้เหตุผล เคนพยายามปลงล้างความเชื่อเหล่านั้นและต้องการพิสูจน์

ให้ทุกคนในหมู่บ้านเห็นว่า กระดานพื้นคอกหมูหรือกระดานเจ้าแม่ตะเคียนทอง ก็สามารถทำให้ ภรรยาของตนคลอดบุตรได้ปลอดภัยเช่นกัน แต่ในที่สุดกระดานไฟที่เคนสร้างขึ้นมา กลับกลายเป็น การสานต่อความเชื่อเหล่านั้นให้ฝังรากยึดแน่นเข้าไปอีก เพราะกระดานพื้นคอกหมูกลับมา เป็นกระดานศักดิ์สิทธิ์ประจำหมู่บ้าน ดังนั้นเรื่องกระดานไฟจึงเป็นเรื่องที่ผู้แต่งต้องการย้าให้ ผู้อ่านเห็นว่าคนเป็นผู้สร้างสิ่งศักดิ์สิทธิ์ขึ้นมา และเรื่องที่น่าสะเทือนอารมณ์มากที่สุดเมื่อคนที่ พยายามลบล้างความเชื่อในเรื่องสิ่งศักดิ์สิทธิ์ กลับกลายเป็นคนที่สร้างสิ่งศักดิ์สิทธิ์เพิ่มขึ้นมา

ฟ้าโปรด เป็นการตั้งชื่อเรื่องตามเหตุการณ์สำคัญของเรื่อง ในเรื่องฟ้าโปรดเอียงกับ ล้อมต่างเป็นเพื่อนรักกันกลับต้องมาทะเลาะชกต่อยกันเพียงเพราะแย่งแมงขี้ควาย ถึงแม้คน ทั้งไปมองเห็นว่าแมงขี้ควายเป็นอาหารธรรมดา แต่ในยามที่สภาพอากาศแห้งแล้ง ฝนฟ้าไม่ตก มาเป็นเวลานาน แมงขี้ควายก็เป็นอาหารชั้นเลิศอย่างหนึ่งสำหรับชาวนาที่ยากจน ชาดแคลน อาหารอย่างเช่นเอียงและล้อม มิตรภาพอันเพื่อนจึงถูกทำลายลงเพราะความยากจน ใน ท่ามกลางความทุกข์ยากของเอียงและล้อมไม่ได้มีเพียงแต่มิตรภาพเท่านั้น ที่ถูกแสงแดดและ สภาพอากาศที่แห้งแล้งทำลายลง คุณธรรมและจริยธรรมภายในจิตใจของเผ่าชนก็ได้ถูกทำลาย ลงไปพร้อมกันด้วย เมื่อเผ่าชนซึ่งเป็นฝ่ายห้ำหั่นปรามไม่ให้เอียงกับล้อมทะเลาะกันกลับกลายเป็น ฝ่ายที่ต้องการแมงขี้ควายเหล่านั้นมาเป็นอาหารเลี้ยงปากเลี้ยงท้องเช่นกัน ดังนั้นความโหดร้าย ทารุณของธรรมชาติและความยากจนสามารถทำให้มนุษย์รังแกเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน ถึงแม้ฟ้าจะ โปรดให้ฝนตกลงมาแต่มิตรภาพและคุณธรรมของชาวนาได้ถูกทำลายไปแล้ว

สวรรค์ เป็นการตั้งชื่อเรื่องตามฉากสำคัญของเรื่องซึ่งแบ่งเป็นภาคสวรรค์และเมืองดิน ทิพยสถานอันงดงามในเรื่องสวรรค์ คือสวรรค์ อมรินทร์ คือแมลงหัวเขียว และทวยเทพคือ หนอนในสวรรค์ ในความเป็นจริงแล้วไม่ว่าจะเป็นสวรรค์ได้เช่นกัน แม้แต่สวรรค์ก็ยัง เป็นสวรรค์ของหนอนได้ถ้าผู้ที่มีความพอใจในสิ่งที่ตนมีอยู่ เรื่องสวรรค์จึงเป็นเรื่องที่ผู้แต่งใช้ เสียดสีผู้ที่มีอำนาจในสังคมได้อย่างชัดเจน เพราะสิ่งต่างๆเป็นสิ่งที่สมมุติขึ้น การปกครองก็เป็นสิ่ง ที่คนในสังคมสมมุติขึ้นเช่นกัน ดังนั้นคนที่มีอำนาจมากกว่าในสังคมจึงมีสิทธิที่จะควบคุมผู้ที่อยู่ ในฐานะด้อยกว่า

อุบัติโหด เป็นการตั้งชื่อเรื่องตามแนวคิดสำคัญของเรื่อง คำว่า "อุบัติโหด" เป็น คำที่ดัดแปลงมาจากคำว่า "อุบัติเหตุ" ซึ่งหมายถึง เหตุที่เกิดขึ้นโดยไม่คาดคิด ความบังเอิญ (ราชบัณฑิต, ๒๕๓๔ : ๖๑๔) ส่วนคำว่า "อุบัติโหด" หมายถึง ความโหดร้ายที่บังเอิญเกิดขึ้น

เหตุการณ์ต่างๆในเรื่อง “อุบัติโหด” มิใช่เป็นอุบัติเหตุที่เกิดขึ้นอย่างไม่คาดฝัน แต่เป็นเหตุการณ์ที่แสดงถึงความโหดร้าย ไร้มนุษยธรรมภายในจิตใจของมนุษย์ เมื่อรถแท็กซี่ที่บรรทุกผู้โดยสาร ๓ คน ซึ่งภายหลังทราบว่าเป็นโจรและพระ ๑ รูป ได้ประสบอุบัติเหตุจนเสียชีวิต ผู้ที่เข้ามาพบเหตุการณ์แทนที่จะช่วยเหลือคนเจ็บ กลับกลายเป็นผู้ซ้ำเติมความเลวร้ายที่เกิดขึ้นด้วยการขโมยทรัพย์สินเงินทองของผู้ประสบอุบัติเหตุ ส่วนพระและคนขับแท็กซี่ผู้บริสุทธิ์กลับต้องถูกเข้าใจผิดคิดว่าเป็นผู้ร้ายร่วมแก๊ง อุบัติเหตุที่เกิดขึ้นกับพวกเขาเหล่านั้นแสดงให้เห็นถึงความโหดร้ายที่เพื่อนมนุษย์ด้วยกันรุมซ้ำเติม นอกจากผู้ประสบอุบัติเหตุจะประสบกับเหตุการณ์ที่ไม่คาดคิดแล้ว ยังต้องเผชิญกับความโหดร้าย ไร้มนุษยธรรมของเพื่อนมนุษย์ด้วยกันเอง ดังนั้นชื่อเรื่องอุบัติโหดจึงเป็นชื่อที่ผู้แต่งต้องการเสียดสีว่าเหตุการณ์เลวร้ายที่เกิดขึ้นกับผู้ประสบอุบัติเหตุ นั้น เป็นความจงใจที่เกิดขึ้นจากความโหดร้ายและไร้คุณธรรมของมนุษย์

แชมคำ เป็นการตั้งชื่อเรื่องตามตัวละครเอกในเรื่องที่เชื่อมโยงไปสู่สาระสำคัญของเรื่อง แชมคำเป็นหญิงสาว หน้าตาสวย แต่เพราะความเจริญก้าวหน้าจากตัวเมืองที่หลังไหลเข้ามาสู่ชนบทจึงทำให้ชีวิตของแชมคำเปลี่ยนไป เมื่อคนในท้องถิ่นชนบททยอยมารับความเจริญซึ่งเป็นสิ่งแปลกใหม่สำหรับชาวบ้าน จึงทำให้หนุ่มๆต่างถิ่นได้เข้ามาชักจูงหญิงสาวรวมทั้งแชมคำไปจากหมู่บ้าน ความแปลกใหม่และความหลอกลวงจากคนเมืองไม่ได้ทำให้ชีวิตของแชมคำมีความสุขตลอดไป เพราะในที่สุดแชมคำได้ชมชานกลับมายังบ้านป่าดั้งเดิม ดังนั้นความเจริญและความแปลกใหม่ที่ชาวบ้านรับเข้ามาอย่างเต็มใจ ในเวลาที่ชาวบ้านยังไม่มีความพร้อมและไม่สามารถปรับตัวรับกับความเจริญต่างๆ เหล่านั้นได้ กลับกลายเป็นสิ่งทำลายความสุขของผู้คนในหมู่บ้าน

ป้าย เป็นการตั้งชื่อเรื่องตามแนวคิดสำคัญของเรื่อง เรื่องป้ายเป็นสัญลักษณ์ที่แสดงให้เห็นถึงความเปลี่ยนแปลงเมื่อทหารอเมริกาได้เข้ามาตั้งฐานทัพที่จังหวัดอุดรธานี ทำให้โสภณิและเมียเช่าเคลื่อนเมือง ผู้หญิงที่ไม่ได้ประกอบอาชีพดังกล่าวจึงต้องติดป้ายชื่อและอาชีพเพื่อบ่งบอกฐานะของตน เมื่อคุณนายบุญสมมีค่านิยมผิดๆ คิดว่าผู้หญิงที่ติดป้ายชื่อและอาชีพเป็นคนดี ส่วนผู้หญิงที่ไม่ติดป้ายเป็นโสภณิซึ่งเป็นอาชีพที่สังคมไทยรังเกียจ จึงทำให้คุณนายบุญสมเข้าใจผิดคิดว่าลูกสาวที่ทำงานกับฝรั่งแต่ไม่ติดป้ายชื่อเป็นโสภณิ ดังนั้นชื่อเรื่อง “ป้าย” จึงเป็นชื่อเรื่องที่ผู้แต่งต้องการเสียดสีผู้หญิงไทยที่เห็นแก่ทรัพย์สินเงินเปลี่ยนมาประกอบอาชีพเป็นโสภณิ จนทำลายศักดิ์ศรีของคนไทยทั้งประเทศ

ยมทูต เป็นการตั้งชื่อเรื่องตามแนวคิดสำคัญของเรื่อง คำว่า"ยมทูต" หมายถึง ผู้นำคนตายไปให้พระยมตัดสิน (ราชบัณฑิต, ๒๕๓๔ : ๔๒๗) และยังเป็นสัญลักษณ์ของความตายและความเลวร้าย ในเรื่องยมทูต ยมทูตไม่ได้เป็นผู้นำคนตายไปให้พระยมตัดสิน แต่เป็นคนที่เบียดเบียนหาผลประโยชน์จากความตาย เมื่อพี่ชายของนายกอบป่วยหนักต้องเข้ารับการรักษาจากทางโรงพยาบาล แต่อาการของคนป่วยหมดหนทางที่จะเยียวยารักษาได้ คนที่อาศัยหากินอยู่กับการตายของผู้อื่นได้เข้าแสดงตน เพื่อช่วยเหลือเป็นธุระจัดการเรื่องงานศพ เพราะหวังว่าถ้าญาติของผู้ตายนำศพมาเผาที่วัดที่เขามีสวนได้ส่วนเสียแล้ว จะได้รับผลประโยชน์จากทางวัด เมื่อญาติของผู้ตายที่เป็นพระมาเยี่ยม จึงทำให้นายกอบเข้าไปในมิดคิดว่าพระก็เป็นอีกพวกหนึ่งที่หวังเข้ามาหาผลประโยชน์จากผู้ตายเช่นกัน ซึ่งเป็นเรื่องที่สะท้อนอารมณ์เป็นอย่างดี ดังนั้นคนที่หากินอยู่บนความทุกข์ของผู้อื่นจึงเปรียบเสมือนยมทูตที่มีแต่ความชั่วร้าย และคอยเบียดเบียนหาผลประโยชน์จากความตาย โดยไม่คำนึงถึงจิตใจของผู้อื่นว่าจะมีความทุกข์ ความเดือดร้อนเพียงใด

เป-โต เป็นการตั้งชื่อเรื่องตามแนวคิดสำคัญของเรื่อง เป-โตเป็นเรื่องที่ผู้แต่งต้องการวิพากษ์วิจารณ์เสียดสีพระสงฆ์ที่ประพฤติปฏิบัติตัวไม่เหมาะสม อาศัยความเป็นผู้รักาศิลปะที่มีคนเคารพยกย่องหลอกลวงประชาชนให้หลงเชื่ออย่างมกมาย พระสงฆ์ที่ทำเครื่องรางของขลัง หลงยึดในลาภยศสรรเสริญ สวรรค์ นิพาน หรือแม้แต่พวกมรรคทายกที่หวังผลประโยชน์จากการเป็นธุระจัดการเรื่องต่างๆในวัดล้วนแต่เป็นเปรตที่หวังสวนบุญด้วยกันทั้งนั้น เรื่องเปรตที่ทุกคนคิดว่าไม่มีอยู่จริง แต่ได้กลายเป็นเรื่องจริงเพราะในสังคมมีคนที่อาศัยศาสนาเป็นเครื่องหากินอยู่จำนวนมาก ดังนั้นชื่อเรื่อง เป-โต จึงเป็นชื่อเรื่องที่ผู้แต่งใช้หลีกเลี่ยงคำว่า"เปรต" แต่ในความหมายที่แท้จริงแล้วผู้แต่งต้องการเสียดสีผู้ที่หาผลประโยชน์จากศาสนา ว่าเป็นเปรตที่แฝงตัวอยู่ในคราบมนุษย์

อีกไม่นานเธอจะรู้ เป็นการตั้งชื่อเรื่องที่ชวนให้ผู้อ่านสงสัยติดตามว่าอีกไม่นานเธอจะรู้เรื่องอะไร เพราะทองม้วนเป็นเด็กชนบทที่ใส ชื่อ บริสุทธิ์ ที่ไม่รู้ว่าในสังคมมีการเอารัดเอาเปรียบ และใช้อำนาจข่มเหง รังแกผู้ที่มีฐานะด้อยกว่า เมื่อทองม้วนเรียกเก็บเงินค่าผักจากเจ้าหน้าที่ประจำด่านที่มาเก็บค่าสัมปทานจึงเป็นเรื่องที่สะท้อนอารมณ์เป็นอย่างดี ทองม้วนเกิดความสงสัยไม่รู้ว่าทำไมรถที่ตนโดยสารมาไม่สามารถผ่านด่านไปได้ ทำไมตนต้องจ่ายค่าสัมปทานให้แก่เจ้าหน้าที่ตำรวจ ทำไมเจ้านายสามารถใช้อำนาจหน้าที่ของตนรังแกประชาชนซึ่งเป็นคำถามที่เด็กอย่างทองม้วนไม่เข้าใจ แต่อีกไม่นานเมื่อทองม้วนโตขึ้นทองม้วนจะเข้าใจว่าสังคมไทยมี

เจ้าของสัมปทานหรือเป็นเจ้าของประเทศ สามารถใช้อำนาจหน้าที่ของตนรังแกประชาชน ดังนั้น เรื่องที่ประชาชนต้องจ่ายค่าสัมปทานให้แก่ผู้มีอิทธิพลนั้นเป็นเรื่องที่มีอยู่ในสังคมไทยมาช้านาน และคนในสังคมทุกคนก็รับรู้กันอย่างกว้างขวาง เด็กที่ไล่ซื้อบริสุทธ์อย่างทองม้วนกลับไม่รู้ว่ ในสังคมมีเรื่องสัมปทาน แต่อีกไม่นานทองม้วนก็จะรู้ความเลวร้ายที่เกิดขึ้นในสังคม

ฟ้าบ่กั้น เป็นการตั้งชื่อชุดในเรื่องสั้นของลาว คำหอม “ฟ้า” เป็นส่วนเบื้องบนที่มองเห็น ครอบคลุมแผ่นดินอยู่ เรื่องสั้นในชุดฟ้าบ่กั้นล้วนเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับความโหดร้ายของธรรมชาติและ ความทุกข์ยากของชาวบ้านในชนบท ชื่อชุดฟ้าบ่กั้นจึงเป็นชื่อที่แฝงนัยให้ผู้อ่านได้ขบคิด เพราะ ฟ้ามิได้ขีดกั้นวิถีชีวิตของชาวบ้านและความเจริญก้าวหน้าของสังคมเมืองออกจากกัน แต่ “คน” เป็นผู้ขีดกั้นสิ่งต่างๆในชีวิตของคนด้วยตนเอง จึงทำให้ชาวบ้านไม่สามารถปรับตัวรับกับความ เจริญก้าวหน้าทางรัฐบาลนำพามาสู่สังคมชนบทได้ ชื่อชุดฟ้าบ่กั้นจึงเป็นชื่อที่เสียดเย้ยต่อชะตา กรรมของชาวบ้านเป็นอย่างยิ่งเพราะชาวบ้านยังคงตกอยู่ภายใต้ความควบคุมคนด้วยตนเอง

นิทานชาวบ้าน เป็นการตั้งชื่อเรื่องเพื่อแสดงนัยยะให้ผู้อ่านตีความหมายในระดับลึก ของคำว่า “นิทาน” ตามความเข้าใจของคนทั่วไปคิดว่านิทานเป็นเพียงเรื่องเล่าเพื่อความบันเทิงใจ มิใช่เรื่องที่เกิดขึ้นจริง นิทานชาวบ้านของลาว คำหอมเรื่องนี้มิใช่เรื่องที่เล่าเพื่อความสนุกสนาน เท่านั้น แต่เรื่องราวที่ปรากฏอยู่ในนิทานชาวบ้านกลับเป็นเรื่องจริงที่เกิดขึ้นในสังคมไทยเพราะยังมีชาวบ้านที่ประสบความทุกข์ ความเดือดร้อนอยู่อีกมาก ถึงแม้รัฐบาลจะพยายามสร้างนโยบาย ต่างๆ เพื่อแก้ไขปัญหาของประชาชน แต่ก็ยังเป็นเพียงนโยบายในเชิงนามธรรมที่ไม่สามารถนำมา ปฏิบัติได้ ดังนั้นเรื่องราวความทุกข์ร้อนของชาวบ้านจึงเป็นเรื่องที่ผู้แต่งปรารถนาให้เป็นเพียง นิทานที่เล่าขานกันเพื่อความสนุกสนาน แต่ในความเป็นจริงแล้วเป็นเรื่องจริงที่ขมขื่น (Irony) เป็น อย่างยิ่ง ผู้แต่งจึงต้องหลีกเลี่ยงความจริงที่ขมขื่นนั้นว่าเรื่องราวที่เกิดขึ้นนั้นเป็น เพียง “นิทาน” แต่ ในที่สุดแล้วทุกคนในสังคมไม่สามารถหลีกเลี่ยงความจริงที่ขมขื่นในนิทานได้ เพราะในสังคมไทย ยังมีชาวบ้านที่ทุกข์ยากอยู่มาก คำว่า “นิทาน” จึงเป็นคำที่เสียดเย้ยชะตาชีวิตที่เลวร้ายของชาว- บ้าน เพราะเรื่องราวความเลวร้ายเหล่านั้นเหมาะที่จะเป็น “นิทาน” ที่ไม่ใช่เรื่องจริงของชาวบ้าน

ร้านค้า เป็นการตั้งชื่อเรื่องตามเหตุการณ์สำคัญของเรื่อง ร้านค้าซึ่งเป็นร้านขายของ ประจำหมู่บ้านเกิดจากความคิดของอาจารย์และนักศึกษา ที่หวังดีไม่อยากให้ชาวบ้านเสียเวลาไป ซื้อของจากในเมือง อาจารย์จึงใช้แนวคิดแบบสหกรณ์มาจัดตั้งเป็นร้านค้าประจำหมู่บ้าน แต่ใน

ที่สุดร้านค้าซึ่งทำเพื่อชาวบ้านกลับไม่มีผู้รับผิดชอบเป็นผู้จัดการเพราะกลัวขโมย ดังนั้นความหวังดีจึงกลายเป็นเรื่องขบขันสำหรับชาวบ้าน เพราะชาวบ้านไม่เข้าใจแนวคิดดังกล่าว

ทิดมาไม่โง่ เป็นการตั้งชื่อเรื่องตามตัวละครสำคัญของเรื่อง "ทิดมา" เป็นชาวนาที่ต้องกรายฐานะความเป็นอยู่ของตนและครอบครัวด้วยการขายที่ดินซึ่งเป็นมรดกของภรรยา เพื่อนำมาแลกกับตำแหน่งภารโรงของโรงเรียน เพราะทิดมามองเห็นแล้วว่าถ้าตนมีโอกาสได้เป็นภารโรงถึงแม้จะเป็นเพียงลูกจ้างของทางราชการ แต่สามารถทำให้ตนและครอบครัวมีฐานะความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น เมื่อทิดมาคิดว่าสิทธิและอำนาจที่ตนจะได้รับจากการเป็นลูกจ้างของทางราชการมีค่ายิ่งกว่าที่ดินซึ่งเป็นเครื่องมือในการทำมาหากินของชาวนา จึงทำให้ทิดมาคิดว่าสิ่งที่ตนทำนั้นถูกต้องแล้ว ถึงแม้คนอื่นคิดว่าเป็นความคิดอย่างโง่ๆ แต่ทิดมาคิดว่าตนไม่โง่ ดังนั้นชื่อเรื่อง "ทิดมาไม่โง่" จึงเป็นชื่อเรื่องที่ผู้แต่งต้องการเสียดสีทิดมาที่ถูกอิทธิพลและอำนาจความเป็นคนของรัฐเข้าครอบงำความคิด จนหลงลืม "ที่ดิน" ซึ่งเป็นผืนแผ่นดินที่มีบุญคุณต่อชาวนา ในที่สุดทิดมาก็ยังคงคิดว่า การนำที่ดินมาแลกกับตำแหน่งภารโรงเป็นความฉลาดของตน ทั้งๆ ที่เป็นความคิดอย่างโง่ๆ ของชาวนาที่ต้องการอิทธิพลและอำนาจเฉกเช่นเป็นคนของรัฐ

คติตามควาย เป็นการตั้งชื่อเรื่องตามเหตุการณ์สำคัญ ในหมู่บ้านมีขโมยมาลักควายไปชาวบ้านจึงออกติดตาม เมื่อชาวบ้านออกติดตามจนเกือบได้ตัวเจ้าหัวขโมย พบว่าขโมยวิ่งหายไปทางบ้านของกำนันซึ่งเป็นผู้ดูแลทุกข์สุขของชาวบ้าน และชาวบ้านก็ได้รับทราบว่ามีขโมยแต่ไม่สามารถทำอะไรได้ เพราะขโมยเป็นผู้มีอิทธิพลและอำนาจมาก ส่วนชาวบ้านเป็นแค่ชาวบ้านธรรมดาคนหนึ่ง คติตามควายจึงสิ้นสุดที่ชาวบ้านถูกเรียกตรวจสอบบัตรประชาชนและใบอนุญาตพกพาอาวุธโดยที่ไม่ได้ตัวหัวขโมย แต่ได้รับรู้ถึงอิทธิพลและอำนาจของกำนันซึ่งชาวบ้านธรรมดาไม่สามารถเอาผิดได้

ควายเขาแดง เป็นการตั้งชื่อเรื่องโดยใช้ชื่อสำคัญในเรื่อง คำว่า "ควาย" ในความเข้าใจของคนทั่วไปนอกจากจะนึกถึงชาวนาแล้ว "ควาย" ยังเป็นคำที่ใช้เปรียบเทียบคนที่โง่เหมือนควาย แต่เมื่อขยายคำว่า "ควาย" เป็น "ควายเขาแดง" แล้วทำให้นึกถึงความฉลาดของทิดสีที่ใช้สีแดงมาทาที่เขาควายของตนให้เป็นควายเขาแดงเหมือนควายของท่านเจ้าแก้วกำนัน เมื่อควายของทิดสีเป็นควายเขาแดงจึงไม่ถูกลักขโมย แต่ทำให้ท่านเจ้าแก้วกำนันเข้าใจผิดคิดว่าควายของทิดสีเป็นควายที่เข้าไปจากตน ด้วยความฉลาดของทิดสีกลับทำให้ต้องเสียค่าไถ่ด้วยการจ่ายค่าอาหาร

และสุราแก่ผู้ที่มาติดตามคดีเรื่องควายเขาแดง ดังนั้นควายเขาแดงจึงเป็นเรื่องที่แสดงให้เห็นว่าชาวบ้านไม่ควรแสดงความฉลาดเหนือผู้ที่มีอำนาจ มิฉะนั้นจะต้องเสียค่าฉลาดให้แก่ผู้มีอำนาจ

ผู้กองแสนดี เป็นการตั้งชื่อเรื่องตามตัวละครสำคัญ เดิมที่ผู้กองแสนดีเป็นทหารที่ทำงานรับใช้อยู่ในไร่ของเจ้านาย แต่ด้วยความจงรักภักดีขอมีนายคนเดียวจึงทำให้ผู้กองลาออกจากราชการมาทำไร่ เดิมที่ผู้กองแสนดีชื่อ "แสน" เท่านั้น แต่ด้วยความมีน้ำใจไม่ตรีเอื้อเพื่อเผื่อแผ่จึงได้รับการเติมชื่อว่า "แสนดี" ผู้กองแสนดีทุ่มกำลังกายกำลังใจทั้งหมดให้กับการทำไร่ทำนา แต่ผลผลิตที่ได้มาไม่คุ้มกับหยาดเหงื่อแรงงานที่ได้ทุ่มเทไป ผู้กองแสนดีจึงเหมือนกับชาวนาทั่วไปไปที่มีจิตใจดี ใส่ชื่อ บริษัท ไม่ทำความเดือดร้อนให้ผู้อื่น กลับถูกความโหดร้ายทารุณของธรรมชาติกลั่นแกล้ง ดังนั้นผู้กองแสนดีจึงเป็นคนดีในสายตาของคนทั่วไป แต่มีฐานะความเป็นอยู่ยากจนขัดแย้งกับคำว่า "แสนดี" ที่หมายถึงทรัพย์สินเงินทองจำนวนมาก

มือกายสิทธิ์กับตีนปีศาจ เป็นการตั้งชื่อเรื่องตามแนวคิดสำคัญของเรื่อง ผู้ใหญ่ดำได้ใช้ยาแก้ปวดเป็นเครื่องมือในการควบคุมชาวบ้าน ผู้ใหญ่ดำมีหน้าที่ในการดูแลทุกข์สุขของชาวบ้าน แต่ผู้ใหญ่ดำได้ใช้ความไวเนื้อเชื่อใจ ความเคารพยกย่องและอำนาจหน้าที่ของตนในการแสวงหารายได้ให้แก่ตน ด้วยการนำยาแก้ปวดมาขายเอากำไรจากชาวบ้าน เมื่อผู้ใหญ่ดำใช้อำนาจหน้าที่ของตนเป็นเสมือน "มือกายสิทธิ์" ที่มีฤทธิ์เดชอำนาจอยู่ในตัว สามารถเสกเป่าและกุมชะตาชีวิตของชาวบ้านได้ และยังเป็น "ตีนปีศาจ" ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของความชั่วร้ายที่ได้สืบคลานเข้ามาแฝงตัวอยู่ในสังคมคอยทำร้ายชาวบ้านอย่างไม่รู้ตัว และในที่สุดผู้ใหญ่ดำได้ใช้ความชาญฉลาดของตนเขียนเครื่องหมายไว้ในซองยาแก้ปวด เพื่อจับหวัชโมยประจำหมู่บ้าน ดังนั้นยาแก้ปวดจึงเป็นสิ่งที่ผู้ใหญ่ดำใช้ควบคุมชาวบ้านได้อย่างง่ายดาย

กางเกงตัวใหม่ เป็นการตั้งชื่อเรื่องเพื่อแสดงให้เห็นถึงความยากจนของชาวบ้าน แม้แต่เงินที่จะซื้อข้าวกินยังไม่มีดี แต่เด็กชายจันดีได้รับคำแนะนำให้ใส่กางเกงตัวใหม่ไปโรงเรียนเพื่อรับฟังโอวาทจากข้าราชการชั้นผู้ใหญ่จากตัวเมือง จากเด็กชายจันดีที่เคยใส่กางเกงผิดระเบียบ เก่าๆ ขาดๆ ไปโรงเรียนแต่วันนั้นเด็กชายจันดีใส่กางเกงของพ่อ ซึ่งเป็นกางเกงตัวใหม่ที่สวยที่มีแต่กลับได้รับคำเสียงหัวเราะจากครูและเพื่อน เสียงหัวเราะดังกล่าวจึงเป็นความจริงที่ขมขื่นและหัวเราะไม่ออก เพราะผู้ที่มีหน้าที่จัดการศึกษาที่ยึดติดกับค่านิยมเก่าๆ คอยจัดเตรียมสถานที่เพื่อรอรับข้าราชการที่มาตรวจเยี่ยม ทั้งๆ ที่ควรจะนำเวลาเหล่านั้นไปจัดเตรียมการเรียนการสอนสำหรับนักเรียนมากกว่า

“คุณนาย” ของหมู่บ้าน เป็นการตั้งชื่อเรื่องตามตัวละครสำคัญของเรื่อง เดิมทีอ่อนสา เป็นหญิงสาวบ้านนอกคนหนึ่ง เมื่ออ่อนสามีโอกาสไปเป็นภรรยาบ่อยของนายห้างที่มีฐานะ ร่ำรวย จึงทำให้อ่อนสาได้ชักชวนลูกหลานและคนหมู่บ้านไปทำงานด้วย ในที่สุดอ่อนสาหรือออร์สา ได้รับการยกย่องให้เป็น “คุณนาย” เพราะใครมีปัญหาหรือเรื่องเดือดร้อนออร์สามีมักจะเป็นธุระจัดการให้ ถึงแม้ออร์สามีไม่ใช่คุณนายของนายห้างอย่างออกหน้าออกตา แต่ออร์สาได้กลายเป็นคุณนายของหมู่บ้าน

ลมแล้ง เป็นการตั้งชื่อเรื่องตามแนวคิดสำคัญของเรื่อง ลมแล้งจึงเปรียบเสมือนเรื่องราวความทุกข์ร้อนที่พัดผ่านเข้ามาในชีวิตของชาวบ้าน เพราะ “ลม” ที่พัดผ่านมานั้นมิได้ทำให้เกิดความเย็นสบาย แต่เป็น “ลมแล้ง” ที่มีแต่ความร้อน แห้งแล้งและโหดร้ายที่คอยทำลายชีวิตของชาวบ้าน และเรื่องราวความทุกข์ร้อนของชาวบ้านไม่ว่าจะเป็นเรื่องการถูกเอารัดเอาเปรียบจากชาวบ้านด้วยตัวเอง หรือการถูกเอารัดเอาเปรียบจากคนของรัฐและเจ้าแก่นายทุน หรือความโหดร้ายของธรรมชาติยังคงมีอยู่ในสังคมไทยเพราะ “ลมแล้ง” ยังไม่ได้พัดผ่านเลยไปแต่ยังคงวนเวียนอยู่ในสังคมไทยตลอดไป ดังนั้น “ลมแล้ง” จึงเป็นเรื่องราวความทุกข์ร้อนที่เพิ่มขึ้นในชีวิตของชาวบ้าน

สวรรค์ยังอยู่ เป็นการตั้งชื่อเรื่องตามแนวคิดสำคัญของเรื่อง เรื่องสวรรค์ยังอยู่เป็นเรื่องราวของครูที่ลาออกจากราชการเพื่อนำเงินบำเหน็จไปปลูกบ้านให้ฝรั่งเช่าในช่วงที่ทหารอเมริกันเข้ามาตั้งฐานทัพในเมืองไทย เมื่อฝรั่งกลับเมืองสวรรค์ที่เคยเห็นไร่จึงกลายเป็นสวรรค์ร้างไปทันที แต่โชคดีที่เขามีเพื่อนเป็นผู้แทนราษฎรจึงทำให้เขามีโอกาสกลับเข้ารับราชการอีกครั้งและอาศัยบารมีของผู้แทนราษฎรในการแสวงหาอำนาจและรายได้ให้แก่ตนและพวกพ้อง ดังนั้นสวรรค์ที่เคยร้างจึงยังอยู่เพราะในฐานะคนสนิทของผู้แทนราษฎรสามารถบันดาลความสุขนานาประการให้แก่เขาและพวกพ้องได้ ชื่อเรื่อง “สวรรค์ยังอยู่” จึงเป็นชื่อที่ผู้แต่งเสียดสีผู้แทนราษฎรที่ใช้อำนาจในทางมิชอบบันดาลทรัพย์สินเงินทองและอำนาจให้แก่พวกพ้องของตน

กังวานไพร เป็นการตั้งชื่อเรื่องตามแนวคิดสำคัญของเรื่อง เรื่องกังวานไพรเป็นเรื่องราวของเจ้าหน้าที่ป่าไม้ที่พยายามแสดงตนว่าเป็นนักอนุรักษ์ป่าไม้และปฏิบัติตามแนวนโยบายในการรักษาป่าของรัฐบาลอย่างเคร่งครัด ส่วนแนวนโยบายในการอนุรักษ์ป่าไม้ของรัฐบาลกลับเป็นช่องทางให้เศรษฐีเก่าแก่เข้าครอบครองป่าไม้อย่างถูกกฎหมาย ดังนั้นแนวนโยบายดังกล่าวจึงก้อง “กังวานไพร” เพราะผู้ที่มิหน้าทีเห็นแก่เงินของเจ้าแก่นายทุนเป็นสำคัญ ปัญหาการตัดไม้ทำลาย

ป่าในเมืองไทยจึงไม่สามารถแก้ไขได้และยังคงเป็นปัญหาที่ก่อกังวานไพรอยู่เรื่อยไป เพราะผู้ที่มีหน้าที่รับรู้ปัญหาทั้งหมดแต่ไม่หาทางแก้ไข กลับเป็นผู้ซ้ำเติมปัญหาให้มากขึ้นอีก

เสือโต๊ะ เป็นการตั้งชื่อเรื่องตามแนวคิดสำคัญของเรื่อง ผู้ที่หากินด้วยการนั่งโต๊ะคอยหักดอกเบ็ญจากลูกค้าโดยไม่ต้องออกแรงไปจี๋ไปปล้นให้เสียเวลาเหมือนเช่น “เสือ” ร้ายคนอื่นๆ แต่เป็น “เสือโต๊ะ” ที่อาศัยอำนาจหน้าที่ของตนแสวงหารายได้จากคนอื่นโดยไม่เกรงกลัวความผิด ในสังคมไทยมีคนที่มิพฤติกรรมแบบเสือโต๊ะอยู่มาก เสือโต๊ะจึงเป็นผู้ร้ายที่เป็นภัยแก่สังคม โดยที่คนในสังคมไม่รู้ตัวและไม่สามารถจับตัวมาลงโทษได้

พลเมืองดี เป็นการตั้งชื่อเรื่องตามแนวคิดสำคัญของเรื่อง หน้าที่ของพลเมืองดีคือปฏิบัติตามกฎหมายบ้านเมือง แต่สำหรับพลเมืองดีในเรื่องกลับต้องเป็นผู้จ่ายค่าสุราและอาหารให้แก่เจ้านายที่เข้ามาสืบคดีในหมู่บ้านซึ่งไม่ใช่หน้าที่ที่พลเมืองดีต้องทำ แต่ต้องกระทำอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ดังนั้นควรเพิ่มหน้าที่ของพลเมืองดีในกฎหมายอีกข้อหนึ่งว่า พลเมืองดีต้องคอยดูแลรับใช้ผู้ที่อำนาจ คนที่จะเป็นพลเมืองดีในสายตาของคนของรัฐจึงเป็นคนที่เอื้อประโยชน์ให้แก่ตน

เจ้าบุญแจก เป็นการตั้งชื่อเรื่องตามตัวละครสำคัญของเรื่องที่ทำเป็นใจบุญ แจกเงินให้แก่ผู้ดูแลรักษาสุสาน และในความใจบุญของเจ้าบุญแจกนี้เองได้พาเชื้อความโลภให้แก่ผู้ดูแลสุสานอย่างไม่รู้ตัว ชื่อเรื่องเจ้าบุญแจกเป็นการตั้งชื่อเรื่องเพื่อเสียดสีคนที่ใช้การทำบุญเพื่อหวังผลตอบแทน เพราะการทำบุญที่แท้จริงต้องทำด้วยความตั้งใจจริงและบริสุทธิ์ใจ มิใช่เป็นการแจกจ่ายบุญเพื่อหวังผลตอบแทน

กำแพงลม เป็นการตั้งชื่อชุดในเรื่องสั้นของลาว คำหอม ในคำนำของเรื่องได้กล่าวไว้ว่า “กำแพงลมเป็นกำแพงที่มองไม่เห็น แต่มีอยู่ ณ ที่ใดที่หนึ่งทั้งในเมืองและชนบท เป็นกำแพงที่ผู้เขียนอยากจะทำลาย แต่เขารู้ว่ามันยากที่จะทำลายลงได้” (คำนำ : ๑๔) กำแพง หมายถึง เครื่องกั้น เครื่องล้อมที่ก่อด้วยดิน อิฐหรือหิน กำแพงของลาว คำหอมไม่ใช่กำแพงที่เป็นสิ่งก่อสร้างที่เป็นรูปธรรม แต่เป็นกำแพงที่ไม่มีตัวตน จับต้องไม่ได้ และเป็นกำแพงที่ขวางกั้นความคิดที่เป็นปัญหาต่อการพัฒนาความเจริญ ดังนั้นเรื่องราวปัญหาของคนในเรื่องสั้นของลาว คำหอมจึงเปรียบเสมือนเป็นกำแพงลมที่กั้นขวางการพัฒนาสังคมไทยและยากที่จะทำลายลงได้ เพราะเป็นสายลมที่ยังคงเคลื่อนไหวอยู่ในความเปลี่ยนแปลงของสังคม

จากชื่อเรื่องในเรื่องสั้นของลาว คำหอม พบว่า การตั้งชื่อเรื่องในเรื่องสั้นดังกล่าวมีทั้งการตั้งชื่อเรื่องที่เสียดสีโดยตรง และการตั้งชื่อเรื่องที่เสียดสีโดยอาศัยองค์ประกอบอื่นในเรื่อง การตั้งชื่อเรื่องที่เสียดสีโดยตรง ตัวอย่างเช่น เรื่องคนพันธุ์ นักกานเมือง คนหมู ชาวไร่เบี้ย อุบัติโหด รวมทั้งชื่อชุดฟ้าบ่กัน ลมแล้ง และนิทานชาวบ้าน ดังที่กล่าวรายละเอียดมาข้างต้น ส่วนเรื่องอื่นๆ เช่น แหมคำ คดีตามควาย ผู้กองแสนดี เป็นการตั้งชื่อเรื่องที่อาศัยองค์ประกอบอื่นๆ ของเรื่องไม่ว่าจะเป็นตัวละคร หรือเนื้อเรื่องมาเชื่อมโยงสัมพันธ์กัน เพื่อแสดงน้ำเสียงเสียดสีอย่างชัดเจน ถึงแม้ในบางครั้งชื่อเรื่องมิใช่การเสียดสีโดยตรง แต่การตั้งชื่อเรื่องเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้ผู้แต่งแสดงน้ำเสียงและไขปมปัญหาของเรื่องได้อย่างชัดเจน

๕. น้ำเสียงของผู้เล่าเรื่อง

น้ำเสียงของผู้เล่าเรื่อง (Tone) หมายถึง ทศนคติหรือท่าทีของผู้เล่าเรื่องที่มีอยู่ต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง และอาจเปรียบได้ว่า มีลักษณะใกล้เคียงกับน้ำเสียงซึ่งอาจเป็นทำนองประชด แสดงอารมณ์ขัน ล้อเลียน เยาะเย้ย จริงจัง เคร่งเครียด อ่อนโยน อ่อนหวาน กราดเกรี้ยว เคียดแค้น ขมขื่นหรือการกล่าวอย่างมีเจตนาอย่างหนึ่งอย่างใดแฝงอยู่ (กุหลาบ มลลิกะมาส, ๒๕๓๕ : ๑๓๕)

การศึกษาเรื่องน้ำเสียงของผู้เล่าเรื่องทำให้ผู้อ่านรับรู้ถึงอารมณ์ ความรู้สึกหรือท่าทีของผู้แต่งว่ามีอยู่ต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งอย่างไรบ้าง ลาว คำหอมเป็นนักเขียนคนหนึ่งที่มีความโดดเด่นในเรื่องการแสดงทัศนคติหรือท่าทีของตนผ่านการเล่าเรื่อง การบรรยายและการเสริมความอย่างประชดหรือล้อเลียนเสียดสี ดังนั้นในงานวิจัยฉบับนี้ การศึกษาเรื่องน้ำเสียงของผู้เล่าเรื่องจึงมุ่งศึกษาเฉพาะน้ำเสียงเชิงเสียดสี ที่มีส่วนเชื่อมโยงในการสื่อสารสำคัญของเรื่องเท่านั้น โดยแบ่งประเด็นในการศึกษาเรื่องน้ำเสียงของผู้เล่าเรื่องดังนี้

- ๕.๑ น้ำเสียงของผู้เล่าเรื่องที่มีต่อคน
- ๕.๒ น้ำเสียงของผู้เล่าเรื่องที่มีต่อสถาบันศาสนาและความเชื่อ
- ๕.๓ น้ำเสียงของผู้เล่าเรื่องที่มีต่อความเปลี่ยนแปลงของสังคม

๕.๑ น้ำเสียงของผู้เล่าเรื่องที่มีต่อคน

มนุษย์เป็นสัตว์สังคมที่ต้องมีความเกี่ยวข้องกับผู้อื่น ในสังคมประกอบด้วยคนหลากหลายอาชีพและประเภทมีทั้งคนดีคนเลวปะปนกันไป บางคนดูภายนอกแต่งตัวภูมิฐาน

น่าเชื่อถืออาจมีบางสิ่งบางอย่างที่แอบแฝงอยู่ ส่วนคนบางคนดูภายนอกสกปรก แต่อาจมีจิตใจที่
งดงาม การตัดสินคนจึงไม่ได้อยู่ที่ฐานะ รูปร่างหน้าตาและเครื่องแต่งกายเท่านั้น ลาว คำหอม
เป็นนักเขียนคนหนึ่ง que แสดงทัศนคติและท่าทีต่อคนหลากหลายประเภทไว้อย่างเด่นชัด ไม่ว่า
คนเหล่านั้นจะเป็นชาวไร่ชาวนา กำนันผู้ใหญ่บ้าน ข้าราชการ นักการเมือง หรือชาวบ้าน
ลาว คำหอมได้แสดงความคิดเห็นเชิงเสียดสีไว้อย่างสะเทือนอารมณ์ โดยแบ่งประเด็นในการ
ศึกษาเรื่องน้ำเสียงของผู้เล่าเรื่องที่มีต่อคนดังนี้

๕.๑.๑ น้ำเสียงของผู้เล่าเรื่องที่มีต่อคนผ่านการใช้คำเรียกชื่อและตำแหน่ง

คำเรียกชื่อคนและตำแหน่งที่ลาว คำหอมนำมาใช้ในการเล่าเรื่องนั้นเป็นคำที่
แสดงน้ำเสียงเสียดสีและแฝงนัยไว้ในถ้อยคำได้อย่างเด่นชัด ดังตัวอย่างเช่น

การขายการเช่าด้วยถ้อยที่ถ้อยพึงพากันดำเนินมานานๆ
เข้า กิจการของท่านเจ้าแก็กำนันก็ยิ่งนับวันรุ่งเรืองจนควายล้ม
คอก ฐานะของท่านเจ้าแก็กก็บรรลู่ถึงขั้นเศรษฐีคนหนึ่งของอำเภอ
ส่วนฐานะทางสังคมแล้ว ดูๆ ไปฐานะของท่านเจ้าแก็กำนันซึ่ง
ร่ำรวยทั้งเงินทั้งตำแหน่งหน้าที่ก็ดูออกจะตรงๆ กับคำพังเพยสมัย
ใหม่ที่ว่า มีเงินเสียอย่าง สบายไปแปดอย่าง แถมท่านยังมีตำแหน่ง
เป็นกำนันซึ่งเป็นตำแหน่งแห่งอิทธิพลเข้าไปอีก ก็ยิ่งแถมความ
สบายเข้าไปอีกหลายอย่าง .....พอเผลอเข้าไป ทิดสี่มองเห็นท่าน
เจ้าแก็กำนันนั่งเฝ้าเต็นท์เป็นสง่าอยู่บนระเบียบเรือนของผู้ใหญ่บ้าน
และท่านก็เหมือนๆ กับบรรดากำนันที่โปรยเงินซื้อเสียงของชาว
บ้านคนอื่นๆ นั่นเอง คือไม่ใช่คนช่างพูด เมื่อเขายกมือไหว้แสดง
ความเคารพ ท่านก็เพียงแต่พยักหน้ารับไหว้ แล้วปล่อยให้หน้า
ที่ของสารวัตรหนูพูดอย่างน้ำไหลไฟดับ

ควายเขาแดง : ๔๖-๕๐

ลาว คำหอมแสดงทัศนคติของตนที่มีต่อกำนันว่า กำนันเป็นบุคคลที่มี
สถานภาพแตกต่างจากราษฎรทั่วไป เนื่องจากได้รับการยกย่องให้เป็น "ท่าน" ที่ร่ำรวยเงินทอง
มีอำนาจทางเศรษฐกิจอย่างมากจนได้รับการยกย่องว่าเป็น "เจ้าแก็ก" และยังมีตำแหน่งเป็นถึง

"กำนัน" ที่มีอิทธิพลอำนาจเป็นหัวหน้าที่สามารถสั่งและควบคุมชาวบ้านในตำบลได้ คำเรียก "ท่านเจ้าแม่กำนัน" จึงเป็นคำที่ผู้แต่งต้องการประชดประชันเพราะคนที่เป็น "เจ้าแม่" ต้องมีเชื้อชาติจีนจึงจะเรียกว่า "เจ้าแม่" โดยทั่วไปแล้วคนที่เป็นเจ้าแม่ไม่ควรเป็นกำนัน และคนที่เป็นกำนันก็ไม่น่าจะเป็นเจ้าแม่เพราะไม่มีเชื้อสายจีน แต่ท่านผู้นี้ได้รับการเรียกขานว่าเป็นทั้งเจ้าแม่และกำนันเพราะมีอำนาจทั้งในด้านเศรษฐกิจและอำนาจทางการเมือง เมื่อราษฎรพบเห็น "ท่านเจ้าแม่กำนัน" จึงต้องยกมือกราบไหว้แสดงความเคารพ แต่ "ท่านเจ้าแม่กำนัน" เพียง "พยักหน้ารับไหว้" ไม่ได้ใส่ใจที่จะแสดงความเคารพตอบ เพราะถือว่าตนมีสถานภาพเหนือกว่าราษฎร ตำแหน่งกำนันซึ่งเป็นตัวแทนในการประสานความเข้าใจระหว่างทางราชการกับราษฎรส่วนใหญ่ ได้มาด้วยความไม่ชอบ บางคนใช้ "เงินซื้อเสียงของชาวบ้าน" ตำแหน่งกำนันจึงไม่ได้มาจากการเลือกตั้งของชาวบ้านอย่างแท้จริง กำนันซึ่งเป็นตัวแทนของราษฎรควรเป็นคนที่มีความซื่อสัตย์ พบปะพูดคุยกับชาวบ้าน แต่กลับ "ไม่ใช่คนช่างพูด" กำนันซึ่งเป็นผู้ดูแลบำบัดทุกข์บำรุงสุขแก่ราษฎรมัวแต่ "นั่งเอ๋อแต่เป็นสง่า" เพื่อแสดงตนว่าเป็นถึงกำนันผู้ใหญ่โตแต่ไม่ทำหน้าที่ของตนเอง แต่ใช้ตำแหน่งหน้าที่ของตนแสวงหาผลประโยชน์ให้กับพวกพ้องตลอดเวลา ดังนั้น "กำนัน" จึงเป็น "ท่าน" ที่ราษฎรเข้าไม่ถึงตัวท่านในยามเดือดร้อน และเป็น "ท่าน" กำนันที่ไม่เข้าถึงปัญหาของราษฎร แต่กลับเป็น "ท่านเจ้าแม่" ที่ใช้อำนาจเงินของตนเพื่อซื้อตำแหน่ง "กำนัน" และใช้อำนาจของกำนันมาแสวงหาผลประโยชน์จากราษฎร

แต่พวกที่มีบทบาทสำคัญยิ่งในกระบวนการนี้อีกพวกหนึ่ง เป็นกลุ่มบุคคลที่เรียกขานกันเป็นสามัญนามว่า เจ้าแม่ เพราะเขาเป็นพวกซี้ซ่องและออกทุน นับตั้งแต่ข้าวสาร ไม้ขีด มีดพร้า ยาทันใจ กระทิงกางเกงและผ้าห่ม พร้อมกับเงินก้อนถุงอัตรา ดอกเบี้ยปานกลางร้อยละ ๑๒๐ ต่อปี

กังวานไพร : ๔๖

คำว่า "เจ้าแม่" เป็นคำเรียกชายจีนที่เป็นผู้ใหญ่และมีฐานะดี ในเรื่องกังวานไพร "เจ้าแม่" เป็นคนใจดีที่ "ซี้ซ่องและออกทุน" เพื่อให้ชาวไร่ชาวนาออกแรงเพาะปลูกพืชผลแทนตน เจ้าแม่จึงเป็นฝ่ายนำข้าวของที่ชาวนาจำเป็นต้องใช้ไม่ว่าจะเป็น "ข้าวสาร ไม้ขีด มีดพร้า ยาทันใจ กางเกงและผ้าห่ม" มาให้ชาวไร่ชาวนาได้หยิบยืมไปใช้ก่อน และยังแถมเงินที่อัตราดอกเบี้ยปานกลางสำหรับท่านเจ้าแม่ แต่เป็นอัตราดอกเบี้ยสูงมหาโหดร้อยละ ๑๒๐ สำหรับชาวนา ดังนั้น

ความช่วยเหลือที่เก่าแก่มอบให้แก่ชาวนา จึงเป็นความช่วยเหลือที่แอบแฝงด้วยผลประโยชน์มหาศาล เพราะเก่าแก่ใช้อำนาจเงินบังคับให้ชาวไร่ชาวนาอยู่ในความควบคุมของตน

แม้ว่าการติดต่อคบหาระหว่างเก่าแก่กับลูกไร่ จะด้อยที่ด้อยอาศัยเต็มด่ำล้าลึกถึงเพียงนี้ แต่ฝ่ายเก่าแก่ก็เป็นผู้กำหนดราคาขายและซื้อโดยตลอด ผลจึงออกมาเป็นราคาของข้าวสารกะปอ เสื้อผ้า ที่ขายไปก่อน แพงกว่าราคาในท้องตลาดเกือบหนึ่งเท่า ขณะเดียวกันราคาซื้อถั่ว ละหุ่ง และข้าวโพดของลูกไร่ ก็ต่ำกว่าที่ซื้อขายกันโดยทั่วไปเช่นเดียวกัน

กังวานไพร : ๕๗

เรื่องกังวานไพร “เก่าแก่” เป็นผู้มีฐานะทางเศรษฐกิจดีและมีน้ำใจนำข้าวของเงินทองมาให้ “ลูกไร่” ที่ยากจนได้ยืมใช้ก่อน เมื่อถึงฤดูเก็บเกี่ยวลูกไร่ที่ยืมเงินเก่าแก่ไป จึงต้องนำผลผลิตในไร่เข้ามาชดใช้แทนข้าวของเงินทองที่ยืมไป คนใจดีที่นำข้าวของมาให้ลูกไร่ได้หยิบยืมจึงเป็นเก่าแก่ที่เห็นแก่เงินทอง เพราะข้าวของที่ลูกไร่ซื้อไปจากเก่าแก่มีราคาสูงกว่าท้องตลาดเกือบหนึ่งเท่า ส่วนผลผลิตที่ลูกไร่นำมาขายให้แก่เก่าแก่กลับมีราคาต่ำกว่าท้องตลาดมาก ดังนั้นลูกไร่จึงเป็น “ลูกไร่” ที่ฟ้องเสียงกับคำว่า “ลูกไล่” หมายถึง คนที่ยอมแพ้เขาเสมอ (ราชบัณฑิต, ๒๕๓๔ : ๕๗๖) ลูกไร่จึงตกอยู่ภายใต้อำนาจของเก่าแก่ ดังนั้น “ลูกไร่” ในเรื่องกังวานไพรจึงเป็นลูกไร่ของเก่าแก่ ทั้งในด้านสถานภาพที่เป็นลูกจ้างทำงานในไร่ของเก่าแก่โดยไม่ได้รับเงินเดือน และเป็น “ลูกไล่” ทางฐานะเศรษฐกิจเนื่องจากตกอยู่ในสภาพถูกเอารัดเอาเปรียบจากเก่าแก่

กั้นแหละครับ แม้ว่าเส้นถนนที่ผ่านเข้าสู่หมู่บ้าน จะช่วยให้การเดินทางเป็นไปอย่างสะดวกสบาย แต่จากภาพที่ได้พบเห็นก็อดจะคิดไม่ได้ว่านอกจากมันจะเอื้อความสะดวกสบายในการเดินทางแล้ว ขณะเดียวกันมันก็ยังเป็นเสมือนมืออันเหยียดยาวของนายวานิชพุงปลิ้นจอมขมังเวพระดับคชภูมิตกิตติมศักดิ์ ซึ่งนอกจากจะยื่นออกไปสัมผัสสวัสดิกับผู้คนแทบทั่วทั้งแผ่นดินแล้ว อีกภาวะหนึ่งมันยังสามารถไขว่คว้า ดูดซับโภคทรัพย์ คว้า และล้วงลึกเข้าไปจนถึงก้นกระเป๋ากว้างของชาวบ้าน

ความหลังความหลง : ๑๒๒

เรื่องความหลังความหลง ลาว คำหอมแสดงทัศนคติเกี่ยวกับพ่อค้าว่าเป็น "นายวานิช" ที่ร้ายวายน "พุงปลิ้น" ได้ใช้คำพูดหลอกล่อให้ชาวบ้านหลงใหลตั้งใช้เวทมนตร์อย่าง "จอมขมังเวท" จนเที่ยวชวนญาติมิตรได้รับการยกย่องว่าอยู่ใน "ระดับปริญญาตรีบัณฑิตกิตติมศักดิ์" เพราะพ่อค้าจากในเมืองได้เข้าไปพูดโฆษณาสินค้าของตนเพื่อ "ดูดซับโภคทรัพย์ควักและล้วงลึกเข้าไปจนถึงก้นกระเป๋" ซึ่งไม่ค่อยจะมีให้ซื้อสินค้าของตน

แม่ฝ่ายจรีตนิยมป่าก็ยังจั้นๆ ในการอธิบายเกี่ยวกับปัญหายุ่งยากในการสงวนและรักษาสภาพธรรมชาติซึ่งจัดขึ้นที่มหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง ผู้รู้ท่านหนึ่งบอกว่า ปัญหาอันใหญ่หลวงก็คืออัตราเพิ่มพลเมืองของประเทศเราสูงมาก จำได้คล้ายคล้าย ดูเหมือนท่านจะกล่าวหาว่าชาวบ้านลูกตกเหมือนหมู ซึ่งก็ได้รับการตอบแย้งเกือบจะทันควันจากท่านผู้รู้อีกท่านหนึ่ง ว่าไม่จริงหรือพลเมืองมากขึ้นไม่จำเป็นต้องมีการทำลายป่ามากขึ้นเสมอไป โดยยกเอาประเทศได้หวันและญี่ปุ่นมาสนับสนุน

กังวานไพร : ๔๖

เรื่องกังวานไพร ลาว คำหอมแสดงทัศนคติเกี่ยวกับผู้อนุรักษ์ป่าไม่ว่าเป็นเพียง "จรีตนิยมป่า" คำว่า "จรีต" หมายถึง ความประพฤติ กิริยาอาการ จรีตตามหลักพุทธศาสนา หมายถึง พื้นเพของจิต (ราชบัณฑิต, ๒๕๓๔ : ๑๓๕) นักจรีตนิยมป่าเป็นผู้อนุรักษ์ดูแลรักษาป่ามิให้ถูกทำลาย แต่ไม่สามารถแก้ไขปัญหาตัดไม้ทำลายป่าได้อย่างจริงจัง เพราะฝ่ายจรีตนิยมป่าไม่เข้าใจถึงสาเหตุการทำลายป่าไม้ คิดโทษแต่ชาวบ้านที่เป็นฝ่ายตัดไม้เท่านั้น การแก้ไขปัญหาดตัดไม้ทำลายป่าต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่ายถึงจะบรรลุผล เพราะนักป่าไม้เป็นเพียงฝ่าย "จรีตนิยมป่า" ที่เสแสร้งแก่ง้งทำว่าเป็นผู้อนุรักษ์ ทั้งๆ ที่การดูแลรักษาป่าไม้ต้องทำอย่างจริงจัง

"ใช่ เราสมมุติว่าเป็นของท่าน แต่ความจริงก็ไม่ใช่ทีเดียว แต่เพราะท่านเป็นมีบุญบารมีมาก เราจึงเทิดทูนให้ท่านเป็นเจ้าของทุกสิ่งทุกอย่าง แม้คนธรรมดาสามัญอย่างฉันอย่างอินถานี้เป็นเสมือนสมบัติของท่าน เรียกว่าเป็นไพร่ฟ้า ข้าแผ่นดิน"

ไพร่ฟ้า : ๑๔๕

เรื่องไฟร่ฟ้า ลาว คำหอมแสดงทัศนคติเกี่ยวกับการแบ่งชนชั้นระหว่างคนไว้
อย่างชัดเจนคนที่มีอิทธิพลและอำนาจได้รับการยกย่องให้เป็นเจ้านายซึ่งเป็นเจ้าของทุกสิ่งทุก
อย่างรวมทั้งเจ้าของชีวิตมนุษย์ด้วยกันเอง ส่วนผู้ที่อยู่ภายใต้อิทธิพลและอำนาจของท่านเปรียบ
เสมือนเป็นทรัพย์สินสมบัติสิ่งหนึ่งของชั้นหนึ่งของท่านเท่านั้น ไม่มีสิทธิและอำนาจใดๆ นอกจากความ
เป็นคนของท่าน ที่ต้องเป็น “ไฟร่ฟ้า ข้าแผ่นดิน” คอยเป็นข้ารับใช้เจ้านายไปตลอดชีวิต

แกจำได้ว่ามีอยู่คราวหนึ่งเมื่อหลายปีก่อน หลังจากเสร็จ
สิ้นการฟังคำบรรยายทางวิชาการแล้ว ในตอนทำพิธีปิดได้มีท่าน
ผู้ใหญ่ชืดล้นบ่า ซึ่งค่านวณหยาบๆ เอาจากเครื่องหมายชั้นยศ
เงินดาวเงินเดือนของท่านก็คงจะตกน่องๆ หมิ่น ได้มาทำพิธีปิดการ
อบรมและให้อวาท ให้ผู้เข้ารับการอบรมจงมีความเสียสละ
มีความหยิ่งในหน้าที่การงาน รักษาเกียรติและคุณธรรมของแต่ละ
คนไว้ด้วยชีวิต

กางเกงตัวใหม่ : ๘๖

เรื่องกางเกงตัวใหม่ ลาว คำหอมเสียดสีว่าบุคคลที่มาให้อวาทแก่ผู้อื่นนั้น
ไม่จำเป็นต้องประพฤติปฏิบัติตนให้สอดคล้องกับอวาทที่ได้กล่าวสั่งสอน แต่ผู้ที่ให้อวาทต้อง
เป็นข้าราชการชั้นผู้ใหญ่แบบ “ท่านผู้ใหญ่ชืดล้นบ่า” เพราะเป็นข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ที่ได้รับการ
เคารพยกย่องจากข้าราชการชั้นผู้น้อยและควรมี “ชืด” ซึ่งเป็นเครื่องหมายแสดงยศฐาบรรดาศักดิ์
มากมายจน “ล้นบ่า” จึงเหมาะสมที่จะกล่าวให้อวาทสั่งสอนผู้อื่น ถึงแม้ท่านผู้ใหญ่ชืดล้นบ่าจะ
ประพฤติตนเหมาะสมหรือไม่ก็ไม่สำคัญ เพราะบุคคลที่จะกล่าวให้อวาทต้องเป็นข้าราชการชั้น
ผู้ใหญ่ที่มียศฐาบรรดาศักดิ์สูงๆ เป็นสำคัญ ในเรื่องกางเกงตัวใหม่ “ท่านผู้ใหญ่ชืดล้นบ่า” ไม่ได้
ตั้งใจที่จะแก้ไขปัญหาการศึกษาของชาติอย่างจริงจัง เพียงแต่นำปัญหาดังกล่าวมาใช้แสดงว่า
ตนมีผลงานและกำลังแก้ไขปัญหาการศึกษาเท่านั้น ดังนั้นปัญหาการศึกษาของชาติจึงเป็น
ปัญหาที่ยังไม่ได้รับการแก้ไขเพราะครู ผู้บริหารสถานศึกษาที่ยึดติดกับค่านิยมเก่าๆ ของสังคม
ไทย ที่ต้องต้อนรับขับสู้ข้าราชการชั้นผู้ใหญ่เมื่อมาตรวจเยี่ยม แทนที่จะใช้เวลาดังกล่าวมาจัด
ระบบการเรียนการสอนให้กับนักเรียนซึ่งมีประโยชน์มากกว่า

ก็นั่นแหละ เมื่อบุคคลภายนอกพูดถึงความยากไร้ของผู้คน
ในชนบทแล้วก็มองเฉินๆ ไปที่ชนบท ใครบางคนก็มักจะมองเห็นแต่

ใบหน้าซุบเซียวของชาวไร่ชาวนา จนลืมนึกถึงว่า ในท่ามกลางความยากจนเหล่านั้นยังมีใบหน้าทีอิ้มเอมของผู้มากด้วยสินทรัพย์และอิทธิพล ประเภทเจ้าพ่อเจ้าแม่แทรกตัวเป็นยาดำอยู่ประปราย แม้เมื่อเทียบกับจำนวนคนยากไร้ เศรษฐีนายเงินเหล่านั้นจะเป็นเพียงคนกลุ่มน้อย แต่ถึงจะน้อยในจำนวน แต่อำนาจอิทธิพลของท่านก็หาได้น้อยตามลงไปด้วยไม่

นิทานชาวบ้าน : ๑๘

เรื่องนิทานชาวบ้าน ผู้แต่งแสดงทัศนคติว่าในสังคมที่มีแต่ความยากจนนั้นมิใช่มีแต่ชาวไร่ชาวนาที่ยากจนเท่านั้น แต่ในท่ามกลางความยากจนมี “เจ้าพ่อเจ้าแม่” ที่มีอิทธิพลและอำนาจทางเศรษฐกิจคอยแอบแฝงอยู่ เจ้าพ่อเจ้าแม่เหล่านี้มักใช้อิทธิพลและอำนาจที่เหนือกว่าชาวบ้านคอยบังคับข่มเหงและแสวงหาผลประโยชน์จากชาวบ้านจนทำให้ตนมี “ใบหน้าทีอิ้มเอม” ด้วย “สินทรัพย์และอิทธิพล” ดังนั้นในสังคมในชนบทจึงไม่ได้มีแต่ชาวบ้านที่ต้องประสบปัญหาความโหดร้ายและแห้งแล้งของธรรมชาติเท่านั้น แต่ชาวบ้านยังต้องถูกเบียดเบียนจาก “เจ้าพ่อเจ้าแม่” ที่มีอิทธิพลและเห็นแก่ได้

เมื่อทุกสิ่งเริ่มจะเป็นรูปร่างขึ้น ปัญหาที่เหลือคงมีเพียงเรื่อง การจัดการ และเมื่อชาวเสียดสียุติตัวผู้จัดการ ชาวบ้านทุกคนกลับนิ่งเงียบ เมื่อคาดคั้นหนักเข้าและมีการเสนอชื่อหลายคนต่อหลายคน แต่ทุกคนที่ถูกเอ่ยถึงต่างปฏิเสธอย่างแข็งขัน ปราบฏกการณ์ชวงนี้ทำให้ผู้ปรารถนาดีจากทางไกลออกจะรู้สึกผิดหวัง มีอยู่ตอนหนึ่งที่มีผู้เสนอให้ผู้ใหญ่บ้านรับเป็นผู้จัดการ แต่ผู้ถูกเสนอก็อิดเอื้อน และในที่สุดก็ปฏิเสธโดยอ้างมีงานมาก

ร้านค้า : ๒๔-๒๕

เรื่องร้านค้า ผู้แต่งกล่าวเสียดสีผู้หวังดีเข้ามาช่วยเหลือพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของชาวบ้านให้ดีขึ้นว่าเป็น “ผู้ปรารถนาดีจากทางไกล” เพราะเป็นคนที่มีความตั้งใจจริง อุตสาหะเดินทางมาด้วยความยากลำบากเพื่อมาช่วยเหลือชาวบ้าน แต่ความปรารถนาของผู้หวังดีกลับกลายเป็นการนำความลำบากใจมาให้แก่ชาวบ้าน เพราะชาวบ้านยังขาดการศึกษา ไม่เข้าใจ

ระบบการทำงานแบบสหกรณ์ จึงเกี่ยวกันที่จะเป็นผู้จัดการสหกรณ์ ดังนั้นการให้ความช่วยเหลือชาวบ้าน จึงต้องเริ่มที่การพัฒนาการศึกษาสำหรับชาวบ้านจึงจะให้ความช่วยเหลือจาก “ผู้ปรารถนาดีจากทางไกล” บรรลุวัตถุประสงค์

ว่ากันตามสัจย์จริง ชาวนิคมมากหลายรวมทั้งตัวลุงดีด้วย ต่างก็นิยมในตัวทิดพุ่ม และเห็นกันว่าเขาคงจะเป็นผู้ใหญ่บ้านที่ดีของชาวบ้าน แต่ก็อีกนั่นแหละ ในนิคมนั้นก็ใช้ว่าจะมีแต่ชาวบ้านที่เป็นสมาชิกเท่านั้น หากว่ายังมีผู้ปกครองฯเป็นเจ้า เป็นใหญ่รวมอยู่ด้วย ในความคิดและในสายตาของผู้ปกครองฯกลับมองเห็นทิดพุ่มในอีกลักษณะหนึ่ง เขาเป็นคนกล้า เป็นคนหวงแหนในสิทธิ์เพียงใด ในความคิดและในสายตาของชาวบ้านก็ดูเหมือนเขาจะเป็นคนเลวเพียงนั้นในสายตาผู้ปกครองฯ

เนินตะแบก : ๙๑

เรื่องเนินตะแบก ลาว คำหอมกล่าวเสียดสีผู้ปกครองฯว่าเป็นผู้ปกครองที่ต้องการคุ้มครองชาวบ้านหัวอ่อนและว่่านอนสอนง่าย เนื่องจากผู้ปกครองสามารถใช้อิทธิพลและอำนาจควบคุมดูแลให้ชาวบ้านอยู่ภายใต้อาณัติของตน ชาวบ้านที่กล้าหาญและหวงแหนสิทธิ์ของตนอย่างทิดพุ่มจึงเป็นคนเลวในสายตาของผู้ปกครอง เพราะผู้ปกครองไม่สามารถควบคุมความคิดของชาวบ้านได้ ดังนั้นผู้ปกครองฯจึงต้องการเป็นผู้ดูแลครอบงำทางความคิดและครอบครองสิทธิต่างๆ ของชาวบ้าน เสมือนว่าตนเป็นผู้กำหนดชะตาชีวิตของชาวบ้าน

อนึ่ง ในชั่วยามที่มีเสียงตะโกนโหวกเหวกให้แก่ไขความเหลวแหลกของบ้านเมือง ด้วยการเอาโทษแก่ผู้ละเมิดด้วยบทกฎหมาย จนถึงขั้นฆ่าแกงกันอยู่นี้ หากทางฝ่ายผู้รักษาป่าไม้จะพลอยบ้ายุ เห็นดีเห็นงามตามไปด้วย ก็ขอความกรุณาคิดไปคิดมาให้หลายๆตลบก่อนเถอะ เพราะอะไรๆ เท่าที่เป็นมาแล้วและที่กำลังเป็นอยู่ มนุษย์ที่มีมือกฎหมายเอื้อมถึงเพื่อไปลากคอมาตัดหัวคิ้วแกงได้คล่องๆ ก็มีแต่พวกคนดงคนดอนเหล่านั้นแหละ

กังวานไพร : ๔๘

เรื่องกังวานไพร การลงโทษผู้ตัดไม้ทำลายป่ายังไม่ได้ลงโทษผู้ที่ได้ทำความผิดจริงๆ เนื่องจากฝ่ายที่มีกฎหมายอยู่ในมือใช้อำนาจหน้าที่ของตนอย่างลำเอียง เห็นชาวบ้านผู้ยากจนเป็น “คนดงคนดอน” ที่ไร้การศึกษาและไม่มีความรู้เรื่องกฎหมาย เจ้าหน้าที่ของรัฐสามารถ “ลากคอมาตัดหัวคิ้วแกง” ลงโทษเมื่อใดก็ได้ ส่วนผู้ที่เป็นตัวบงการในการตัดไม้ทำลายป่ายังไม่ได้รับโทษใดๆ เนื่องจากเป็นเจ้าแก่นายทุนที่มีเงินและใช้อำนาจเงินของตนซื้อเจ้าหน้าที่กฎหมายมาเป็นพวกพ้องของตน ตราบใดที่ผู้อยู่เบื้องหลังการทำลายป่ายังไม่ได้รับโทษ การตัดไม้ทำลายป่าก็จะมีให้เห็นอยู่ต่อไปและนับวันจะมีเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ เพราะเจ้าหน้าที่กฎหมายขาดความตั้งใจจริงในการปราบปรามผู้กระทำความผิด เห็นชาวบ้านเป็น “คนดงคนดอน” ที่ไม่มีความรู้จะใส่ร้ายป้ายสีความผิดเมื่อใดก็ได้

แล้วก็ดูเหมือนจะยังมีข้อความต่อลงมาอีกสองบรรทัด
ทว่ายังไม่ทันจะอ่านให้ละเอียด ก็พอดียอดนายเจ้าของบ้าน
โผล่จากห้องน้ำเดินมาทัน เขามองตามไปที่ผ้าม่านผืนใหญ่
พลางรุมหลังกระซิบนับกระซิบ “นั่นแหละครับ ผู้ว่าตัวจริงของ
จังหวัดนี้ ตอนนี้เป็นดีอกเตอร์แล้วนะครับ”

คนละงานเดียวกัน : ๑๓๓

เรื่องคนละงานเดียวกัน ผู้แต่งได้เสียดสีว่าพ่อค้าเป็น “ผู้ว่าตัวจริงของจังหวัด”
เนื่องจากพ่อค้ามีเงินและมีอำนาจในการ “ว่า” สั่งให้ทำและควบคุมชาวบ้านในหมู่บ้าน นอกจาก
นั้นพ่อค้าซึ่งเป็น “ผู้ว่า” นี้ยังใช้อำนาจเงินของตนเพื่อซื้อเกียรติยศชื่อเสียงจนได้รับการยกย่องเป็น
“ดีอกเตอร์” ดังนั้นพ่อค้าจึงเป็นผู้กุมชะตาชีวิตของชาวบ้านเพราะสามารถสั่งและกำหนดชีวิตของ
ชาวบ้านได้

เขาเป็นพวกที่หมดอาลัยตายอยากจากบัญญัติหนี้สินของ
เจ้าเก่าที่เพ็งหักกันแล้วยังติดลบ เงินบาทที่เขาอาจมีติดกระเป๋าบ้างนั้น
เป็นเศษส่วนความเมตตาพิเศษของนายเงิน อันเหลือจากค่าข้าวสาร
หนึ่งถุงแบ่งมันที่หกเรียกรอดอยู่ข้างตัว ซึ่งเงินจำนวนนั้นก็มักจะพอดีๆ
กับค่าเหล้าโรงสองสามขวด

กังวานไพร : ๔๗

คำว่า “นายเงิน” หมายถึง ผู้ที่เป็นเจ้าของเงินซึ่งได้ทาสเอามาใช้ (ราชบัณฑิต, ๒๕๓๔ : ๒๘๐) ในเรื่องกังวานไพโร “นายเงิน” เป็นผู้ที่ควบคุมชะตาชีวิตของลูกน้องในไร่ นายเงินจึงเป็นทั้งผู้ที่เห็นอำนาจเงินเป็นใหญ่และใช้อำนาจเงินในการข่มเหง รังแกผู้ที่มีฐานะด้อย และในขณะเดียวกัน “นายเงิน” เป็นผู้ที่ตกอยู่ภายใต้อำนาจเงินของตนเองเช่นกันเพราะ “เงิน” เป็น “นาย” ของผู้ที่เป็นเจ้าของเงิน “นายเงิน” จึงเป็นทั้งผู้ที่มีเงินและตกอยู่ในอำนาจของเงิน เมื่อนายเงินมีจิตใจเอื้อเพื่อเผื่อแผ่ถึงลูกไร่ จึงเป็นเพียง “เศษส่วนความเมตตาพิเศษ” เพราะนายเงินมิได้มีจิตใจ เมตตาช่วยเหลือลูกไร่อย่างแท้จริง เป็นเพียง “เศษส่วน” อันน้อยนิดสำหรับลูกไร่ แต่เป็นความ “พิเศษ” สำหรับนายเงิน ดังนั้นพ่อค้าจึงเป็น “นายเงิน” ที่เห็นแก่เงินและมีได้มีความเมตตาแต่อย่างใด

๕.๑.๒ น้ำเสียงของผู้เล่าเรื่องที่มีต่อคนผ่านการบรรยายพฤติกรรมของตัวละคร

ลาว คำหอม ได้สอดแทรกน้ำเสียงเสียดสีและแฝงนัยไว้ในระหว่างการบรรยายพฤติกรรมของตัวละคร เพื่อสร้างตัวละครให้มีความสมจริงมากยิ่งขึ้น ดังตัวอย่างเช่น

ความจริงการตีตราชกกลางงวตนี้ควรจะเสร็จตั้งสิบวันมาแล้ว แต่จะเอานิยายอะไรกับท่านนักก็ได้ ที่ท่านไม่ถ่วงไว้ถึงเดือนก็เป็นพระคุณท่อมตัวแล้ว เพราะระเบียบปฏิบัติงานอันเต็มไปด้วย ลวดลายและชั้นเชิง เผื่อหนีเผื่อไล่ของทางการ ได้ทำให้ท่านข้าราชการส่วนมากเป็น คนรักเงินรักทองเกลียดหน้ามนุษย์ ในความรู้สึกจริงๆ ของข้าพเจ้านั้น ข้าราชการประเภทปกครองปราบปราม นั้นเป็นคนอีกพวกหนึ่งต่างหากกับประชาชนสามัญ

ไพโรฟ้า : ๑๓๐

เรื่องไพโรฟ้า ลาว คำหอมเสียดสีว่าข้าราชการเป็นคนที่ทำงานล่าช้ามาก มักถ่วงเวลางานให้นานเกินความจำเป็น แต่ได้งานไม่คุ้มค่ากับเวลาที่สูญเสียไป งานที่ควรทำเสร็จภายใน ๑๐ วันแต่ข้าราชการอาจใช้เวลาทำนานถึง ๑ เดือนโดยที่ไม่ผิด “ระเบียบปฏิบัติงาน” ระบบการปฏิบัติงานของข้าราชการยังขาดความรัดกุมและรอบคอบ เนื่องจากยังมีข้าราชการบางคนใช้เล่ห์เหลี่ยมอุบายอย่างมี “ลวดลายและชั้นเชิง” แสวงหาผลประโยชน์และใช้อำนาจในทางมิชอบ

เนื่องจากข้าราชการรัฐของโหว่ของระเบียบปฏิบัติของทางการเป็นอย่างดี จึงใช้เล่ห์เหลี่ยมอุบาย ในฐานะเป็นคนของรัฐแสวงหาผลประโยชน์ได้อย่างเต็มที่ โดยมีต้องเกรงกลัวกฎหมายเพราะรัฐทาง "เผื่อนี่เผื่อได้" เป็นอย่างดี นอกจากนั้นผู้แต่งยังได้อธิบายคุณสมบัติของข้าราชการไว้อย่างชัดเจนว่าเป็น "คนรักเงินรักทอง" เนื่องจากข้าราชการมักใช้ตำแหน่งหน้าที่ของตนในการแสวงหารายได้อย่างผิดกฎหมาย หรืออาจรับสินบนจากพวกพ้องของตน และที่สำคัญข้าราชการต้อง "เกลียดหน้ามนุษย์" เพราะไม่ต้องการรับใช้ประชาชนทั้งๆ ที่ตนเป็น "ข้า" ของราชการที่ต้องทำงานรับใช้ประชาชนด้วยความเต็มใจและเต็มกำลังความสามารถ สังคมไทยจึงยกย่องให้ข้าราชการเป็น "อีกพวกหนึ่งต่างหากกับประชาชนสามัญ" เพราะข้าราชการมักอวดตนว่าเป็นเจ้านายของราษฎรต่างๆ ที่ข้าราชการก็เป็นราษฎรคนหนึ่งที่มีสิทธิหน้าที่เท่าเทียมกับราษฎรคนอื่นๆ แต่ข้าราชการมักแสดงตนว่ามีอำนาจหน้าที่เหนือกว่าราษฎร เป็นราษฎรชั้นพิเศษต่างจากคนทั่วไป ดังนั้นข้าราชการในสายตาของผู้แต่งจึงกลายเป็นโจรผู้ร้ายที่อาศัยความชอบของข้าราชการกระทำ ความผิด โดยที่กฎหมายไม่สามารถลงโทษได้

ปลัดอำเภอคนนั้นก้มหน้าเขียนอะไรขยุกขยิกต่อไปอีก
 นาคเดินออกมาสมทบเพื่อนข้างนอกอย่างเงื่องหงอย เกิดเป็น
 ราษฎรชวานานี่ช่างมีแต่กองทุกข์ เขาคิด อุดอยากปากหอมก็สุด
 จะทุกข์อยู่แล้ว หันหน้าไปหาเจ้านายก็มีแต่คำขู่เข็ญ เขารอต่อไป
 จนเที่ยง แต่เจ้านายคนนั้นก็ยังไม่เขียนหนังสือต่อไป เหมือนไม่มีพวก
 เขาชวานานี้ทั้งหลาย ซึ่งนั่งรออยู่อย่างกระวนกระวาน ลึกครู่ปลัดจึง
 ลุกขึ้นเดินอาดๆ ออกมาข้างนอก แต่ยังมีเมตตาหันมาบอกสองสาม
 คำ

“เที่ยงแล้ว หยุดพัก บ่ายโมงมาเอา”

เชียดชาคำ : ๖๖

เรื่องเชียดชาคำ ปลัดอำเภอเป็นตัวแทนของข้าราชการที่ใช้อำนาจหน้าที่
 ของตนบังคับ “ขู่เข็ญ” ทำให้ราษฎรกลัว ปลัดอำเภอมองหน้าที่ดูแลให้ความช่วยเหลือแก่ราษฎรที่
 ประสบความเดือดร้อน แต่ปลัดอำเภอกลับนิ่งเฉย ไม่ใส่ใจหรือกระตือรือร้นที่จะจัดการธุระให้แก่
 ราษฎร เมื่อนายนาคเข้าไปพบปลัดอำเภอก็พบกับปลัดอำเภอที่กำลังเขียนอะไร “ขยุกขยิก” ซึ่ง
 อาจแสดงได้ว่าปลัดอำเภออาจไม่ได้ตั้งใจทำงาน เพียงแต่เขียนอะไรขยุกขยิกยุ่งเหยิงไม่เป็น
 ระเบียบไปอย่างนั้น แทนที่ปลัดอำเภอจะรีบจัดการธุระให้นาคแต่ปลัดอำเภอกลับไม่ใส่ใจ

“เหมือนไม่มีพวกเขาขวานาทั้งหลาย” รออยู่ แต่กลับทำที่ว่าคุณเป็น “เจ้านาย” ที่มีอำนาจ “ฐุเชิญ” ราษฎรได้ ดังนั้นเมื่อนายนาคไปขอรับเงินจากทางอำเภอ นายนาคกลับต้องนั่งรออยู่เป็นเวลานานเพียงเพื่อขอรับความช่วยเหลือซึ่งเป็นเศษส่วนของความ “เมตตา” ที่เจ้านายมีให้แก่ราษฎร ความเมตตาที่นายนาคได้รับจึงเป็นความเมตตาอย่างจอบปลอม เพราะปลัดอำเภอไม่ได้ใส่ใจที่จะช่วยเหลือราษฎรอย่างแท้จริง คำพูด “เที่ยงแล้ว หยุดพัก บ่ายโมงมาเอา” ที่ปลัดอำเภอพูดกับราษฎรจึงเป็นคำพูดอย่างห้วนๆ ไม่ได้แสดงความยินดีต่อความทุกข์ร้อนของราษฎรแต่อย่างใด ปลัดอำเภอซึ่งเป็นตัวแทนของข้าราชการที่คอยรับใช้ราษฎร กลับแสดงที่ว่าคุณเป็น “เจ้านาย” ที่สามารถออกคำสั่งให้ราษฎรรอคอยได้ ปลัดอำเภอในเรื่องจึงเป็นข้าราชการที่ชั่วร้าย ไม่ใส่ใจที่จะบริการราษฎรผู้ยากไร้

อันว่าตำแหน่งภารโรงนั้น ถึงจะไม่ถึงขั้นเป็นข้าราชการ แต่ก็มีฐานะเป็นลูกจ้างประจำของทางราชการ ซึ่งพอจะนับเนื่องเข้าในวรรณะข้าราชการได้ ถึงจะอยู่ในฐานะข้าราชการชั้นสอง แต่กระนั้น ภารโรงก็ยังมีโอกาสเสวยนานาสีทิ ซึ่งข้าราชการผู้เป็นกลุ่มบุคคลเพียงวรรณะเดียวในแผ่นดินที่ทรงสิทธิ์ในการกำหนดอภิสิทธิ์ให้กับตนได้

ทิดมาไม่โง่ : ๓๐

เรื่องทิดมาไม่โง่ ผู้แต่งได้แสดงน้ำเสียงเสียดสีข้าราชการว่าเป็น “บุคคลเพียงวรรณะเดียวในแผ่นดินที่ทรงสิทธิ์ในการกำหนดอภิสิทธิ์ให้กับตนได้” เพราะข้าราชการสามารถใช้อำนาจหน้าที่ของตนอย่างชอบธรรมในการทำเรื่องที่ผิดกฎหมายให้กลายเป็นเรื่องถูกกฎหมาย หรือสามารถใช้อำนาจหน้าที่ของตนในการ “เสวยนานาสีทิ” แสดงหารายได้อย่างชอบธรรม ดังนั้นตำแหน่งภารโรงซึ่งเป็นเพียงลูกจ้างประจำของทางราชการ ยังมีการแก่งแย่งแข่งขันกัน เพราะทิดมาเห็นว่าถ้าตนได้เป็นภารโรงสามารถทำให้ชีวิตครอบครัวของตนดีขึ้นได้ แล้วผู้ที่ป็นข้าราชการจะสามารถใช้อำนาจหน้าที่ของตนแสวงหาผลประโยชน์ให้แก่ตนและพวกพ้องมากเพียงใด เรื่องทิดมาไม่โง่จึงเป็นเรื่องที่เสียดสีข้าราชการที่ใช้ตำแหน่งหน้าที่ในการกำหนดอภิสิทธิ์ให้แก่ตน

เพื่อนเล่าให้ฟังว่า จากการที่ทั้งวังทั้งแดนเพื่อขอคืนรับ
ราชการนั่นเอง ทำให้เขามีโอกาสพบปะขอความช่วยเหลือและ
สนิทสนมกับบุคคลที่สำคัญที่พอจะนับเนื่องว่าเป็นเทวดาจำพวก
หนึ่ง คือผู้แทนราษฎร (สังกัตพรรคทำได้)

สวรรณค์ยังอยู่ : ๔๑

เรื่องสวรรณค์ยังอยู่ เป็นเรื่องที่มีผู้แต่งเสียดสีนักการเมืองว่าเป็น “เทวดา” ที่มี
อภิสิทธิ์เหนือคนธรรมดา สามารถใช้อำนาจหน้าที่ของตนบันดาลทุกสิ่งทุกอย่างให้แก่ตนและพวก
พ้องของตน ดังเช่นที่เขาใช้อำนาจหน้าที่ความเป็นผู้แทนราษฎรช่วยเหลือให้เพื่อนกลับเข้ารับ
ราชการ นอกจากนักการเมืองจะเป็น “เทวดา” แล้ว นักการเมืองในประเทศไทยทุกคนต่าง
“สังกัตพรรคทำได้” เพราะนักการเมืองมักใช้วาทะโอ้อวดและสัญญากับประชาชนว่า ตนสามารถ
แก้ไขปัญหาของประชาชนได้ทุกเรื่อง ทำได้ทุกอย่าง ดังนั้นนักการเมืองจึงเป็นเทวดาที่สามารถ
บันดาลความสุขให้แก่ตนและพวกพ้อง และสามารถทำได้ทุกอย่างยกเว้นความสุขของประชาชน

แต่ก็นั่นแหละ คนไทยเรานั้นถือว่าเป็นชนชาติที่ใจกว้าง
ไม่ว่าจะคิดจะทำอะไรก็มักอดที่จะคิดถึงคนอื่นไม่ได้ ดังนั้นถึงแม้
คณะพี่ๆ น้องๆ คิดจัดงานฉลองวันเกิดให้กับคุณพ่อของตนเอง
แต่ก็ยังมีความใจดีตั้งลำโพงขยายเสียงหันปากออกไปทางหมู่บ้าน
แจกจ่ายความเบิกบานหรรษาไปยังญาติมิตรโดยรอบ

แบบปีเบิร์ธเดย์คุณตา : ๓๔-๓๕

ลาว คำหอมเสียดสีอุปนิสัยของคนไทยว่าเป็นคน “ใจกว้าง” เมื่อคิดจะทำอะไรก็
มักจะเผื่อแผ่ไปถึงคนอื่นอยู่เสมอ ซึ่งความเผื่อแผ่ในบางครั้งอาจสร้างความเดือดร้อนให้ผู้อื่น
อย่างไม่รู้ตัว ดังเช่นที่การจัดงานเลี้ยงฉลองแทนที่เจ้าของงานจะหันลำโพงมายังบ้านตนเองกลับ
ใจกว้าง “แจกจ่ายความเบิกบานหรรษา” ไปยังเพื่อนบ้านในละแวกเดียวกัน ดังนั้นนิสัยความ
ใจกว้างของคนไทยอาจเป็นการสร้างความรำคาญให้แก่ผู้อื่นได้ในบางขณะ

ดูๆ ก็น่าหรรษาที่อดีตครูศีลธรรมแก่ๆ และจนๆ คนหนึ่งจะ
บังเกิดความปีติสุข เพียงพิจารณาจากจำนวนรถซึ่งจอดเรียงเป็น
ดับอยู่เกือบสิบคันนั้น ย่อมจะเป็นสิ่งบ่งบอกว่าจะอย่างน้อยลูกศิษย์

ลูกหาที่ท่าหนักหน้าก้มตาสั่งสอนมา ก็ตั้งเกือบสิบคนที่ประสบ
ความสำเร็จในหน้าที่การงาน มีหน้ามีตาพอจะมีจะเบ่ง หรือหยิบ
ฉวยเอารถหลวงนั่งมาร่วมงานชุมนุมศิษย์เก่าได้โก้ๆ

เลี้ยงรุ่น : ๗๘

เรื่องเลี้ยงรุ่น ลาว คำหอมเสียดสีข้าราชการที่ใช้อำนาจหน้าที่ของตนในทาง
มิชอบ ดังเช่นที่นำรถหลวง ซึ่งเป็นรถที่ซื้อมาจากเงินภาษีของราษฎรมา “ใช้สอยเที่ยวเตร่”
ส่วนตัว รถหลวงควรเป็นรถที่ข้าราชการใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ในเวลาราชการเท่านั้น มิใช่รถ
ส่วนตัวที่จะ “หยิบฉวย” นำไปใช้โดยไม่บอกกล่าวเจ้าของและ “เบ่ง” อวดอำนาจใหญ่โตของตน
แต่ข้าราชการเมืองไทยมักนิยมนำรถหลวงมาใช้กิจส่วนตัวโดยไม่ระอายใจ และคิดว่าการที่นำ
รถหลวงมาใช้เป็นสิ่งโก้และแสดงอำนาจของตนได้

เพราะไม่ได้เป็นข้าราชการ แม้จะได้เคยเข้าสโมสรมาบ้าง
แต่ก็เป็นไปอย่างฉาบฉวย เท่าที่สังเกตเห็นว่าบรรยากาศโดยทั่วไป
ก็เหมือนแห่งอื่นๆ คือยังคงรักษาฐานะของความเป็นสถานที่ที่
แสดงความแตกต่าง และแบ่งแยกท่านข้าราชการทั้งหลายออกจาก
มวลชนประชาสามัญชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นที่ช่องเสฟเสวนา
ของบรรดาเจ้าขุนมูลนาย (ส่วนหนึ่ง) ของจังหวัด

เสือโต๊ะ : ๕๑-๕๒

เรื่องเสือโต๊ะ ลาวคำหอมแสดงทัศนคติเกี่ยวกับสโมสรของข้าราชการว่าเป็น
สถานที่ที่ “แสดงความแตกต่าง และแบ่งแยกท่านข้าราชการ” ออกจาก “ประชาสามัญชน” ได้
อย่างชัดเจน เพราะสโมสรของข้าราชการเป็นที่เฉพาะสำหรับข้าราชการได้ใช้ประโยชน์เท่านั้น
ทั้งงบประมาณในการสร้างสโมสรนั้นเป็นเงินรายได้จากภาษีของประชาชน แต่ราษฎรที่มีได้เป็น
ข้าราชการกลับไม่มีสิทธิที่จะเข้าใช้บริการ สโมสรซึ่งเป็นที่ประชุมร่วมกันได้กลายเป็นที่ “ช่อง”
มั่วสุมชุมนุมกันลับๆ (ทางที่ไม่ดี) (ราชบัณฑิต, ๒๕๓๔ : ๑๗๘) “เสฟ” คบกัน บริโภค
(ราชบัณฑิต, ๒๕๓๔ : ๕๔๕) “เสวนา” คบ (ราชบัณฑิต, ๒๕๓๔ : ๕๔๕) “ช่องเสฟเสวนา”
จึงหมายถึง การมั่วสุมชุมนุมพูดคุยและคบคิดกันในการทำสิ่งที่ไม่ดีของข้าราชการ สโมสรซึ่ง
เป็นสถานที่ที่ใช้พักผ่อนหย่อนใจ กลับกลายเป็นแหล่งมั่วสุมทั้งในวงการพนันและวงสุราของ

ข้าราชการอย่างถูกกฎหมาย ดังนั้นข้าราชการและราษฎรจึงถูกแบ่งแยกออกจากกันอย่างชัดเจน เพราะข้าราชการมักแสดงตนว่ามีอำนาจเหนือราษฎรทั่วไปทั้งในด้านสถานภาพและสิทธิต่างๆ

ฝ่ายคนที่ถูกอ้างว่าเป็นกำนัน (ในนิทานนะครับ) ก็คงจะมี
ทิพยญาณหยั่งรู้อะไรกำลังเกิดขึ้นในหมู่บ้าน จึงเพียงไม่กี่จิตใจต่อ
มา ท่านกำนันก็เดินอะร้อร่ามในชุดกำนันเต็มยศ โผล่เข้ามาพร้อม
กับสมุนบริวารล้อมหน้าล้อมหลัง

คดีตามควาย : ๔๒

เรื่องควายเขาแดง ลาว คำหอมกล่าวเสียดสีกำนันซึ่งเป็นหัวหน้าของชาวบ้าน
มีหน้าที่คอยดูแลทุกข์สุขของชาวบ้าน เมื่อชาวบ้านมีเรื่องเดือดร้อนใจแทนที่กำนันจะเดินทางมา
ช่วยเหลือชาวบ้านอย่างรีบเร่ง กลับ "เดินอะร้อร่าม" อย่างสวยงามในชุด "กำนันเต็มยศ" เพื่อ
อวดตัวว่าเป็นกำนันและมีสมุนบริวารคอยคุ้มกันอย่างมากมาย ภาพของกำนันในชุดเต็มยศจึง
เป็นการแสดงให้เห็นว่ากำนันเป็นผู้ที่หลงใหลในลาภยศสรรเสริญ มิได้ใส่ใจที่จะแก้ไขปัญหาของ
ชาวบ้าน แต่กำนันเป็นผู้ที่มี "ทิพยญาณหยั่งรู้" ความเป็นไปของชาวบ้านทั้งหมด เพราะกำนันใช้
อิทธิพลและอำนาจสร้างความเดือดร้อนและเบียดเบียนชาวบ้านด้วยตนเอง

ถึงวาระสอบปากคำผู้ต้องสงสัย การสอบสวนเป็นไปอย่าง
เรียบๆ ค่อนข้างจะสุภาพ ไม่ถึงกับมีอะไรโหดโผนพิสดารจะให้نینทา

สามชายชวย : ๗๗

เรื่องสามชายชวย ผู้แต่งกล่าวเสียดสีการสอบปากคำของตำรวจว่า ในบางครั้ง
ตำรวจใช้วิธี "โหดโผนพิสดาร" เพื่อค้นหาความจริงจากผู้ต้องสงสัย ถึงแม้ในการสอบสวนครั้งนี้
จะค่อนข้างเรียบๆ "สุภาพ" จึงไม่มีเรื่องราวให้نینทา แต่การสอบสวนของตำรวจทั่วไปมักจะมี
ข้อครหาทำให้نینทาอยู่เสมอ เพราะตำรวจมักใช้วิธีพิสดารทรมานผู้ต้องสงสัยให้ได้รับความเจ็บ-
ปวด หรือใช้กำลังข่มเหงผู้ต้องสงสัยเสมอ

หลังจากทักทายถามข่าวทุกข์สุขตามธรรมเนียมแล้ว ท่าน
ผู้ปกครองฯได้ปรารถถึงสภาพความเป็นอยู่ที่ไม่สู้จะปกติสุขหนักของ
ชาวนิคม ซึ่งลุงดีก็พยายามฟังและคร่ำๆ ผมงๆ เป็นจังหวะตาม

ลักษณะของพลเมืองดีพูดกับเจ้านาย แต่เมื่อเห็นท่านปรารถถึง
ความห่วงใยต่อชีวิตความเป็นอยู่ของชาวนิคมด้วยใบหน้าที่อมทุกข์
อย่างยืดยาว โดยไม่มีท่าว่าจะจบลงได้อย่างไร จังหวะหนึ่งเมื่อเห็น
ท่านหยุดลมหายใจ ลุงดีจึงถือโอกาสพูดขึ้นบ้าง

เนิ่นตะแบก : ๙๒

เรื่องเนิ่นตะแบก ลาว คำหอมกล่าวเสียดสีที่ท่ากริยาอาการของท่านผู้ปกครองฯ
ที่แสดงความเป็นห่วงเป็นใยชาวบ้านว่าเป็นการเสแสร้งแกล้งทำ เพราะท่านผู้ปกครองฯ มีหน้าที่
ปกครองดูแลทุกข์สุขของชาวบ้านเป็นสำคัญ เมื่อท่านผู้ปกครองฯแสดงที่ท่าห่วงใยชาวบ้านด้วย
“ใบหน้าที่อมทุกข์” เพื่อให้ชาวบ้านหลงเชื่อว่าตนห่วงใยและรู้สึกเศร้าเสียใจและเป็นทุกข์ไปกับ
ความเดือดร้อนของชาวบ้านอย่างมาก ความห่วงใยของท่านผู้ปกครองฯ จึงเป็นความห่วงใย
จอมปลอมเพราะท่านผู้ปกครองฯ มิได้ปกครองดูแลแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของชาวบ้าน
แต่เป็นท่านผู้ปกครองฯที่ต้องการดูแลปกครองให้ชาวบ้าน อยู่ภายใต้การควบคุมของตน

สามีของนางกลับบ้านด้วยความยิ้มย่องบอกกับนางว่า
ท่านกรมเกษตรมาประชุมเรื่องอเมริกาได้ส่งหมูพันธุ์มาให้อีก ให้
เราส่งหมูตัวเมียไปผสมเอาพันธุ์ที่อำเภอ ต่อมาสามีของนางก็ไป
พร้อมกับนางหมูแต่เช้าตรู่ นางคิดตลอดวัน แต่แล้วก็ไม่อาจปักใจ
ได้ว่าอเมริกานั้นคือใคร เมื่อสามีกลับมาแล้ว เขาคงคุยฟุ้งเช่นเคย
“มันน้องควายเราดีนี่เอง” เขาเล่าด้วยน้ำเสียงที่ภาคภูมิใจ

คนพันธุ์ : ๓๕

คำว่า “ยิ้มย่อง” “คุยฟุ้ง” และ “ภาคภูมิใจ” เป็นชุดคำที่แสดงให้เห็นกริยาอาการ
ของสามีของนางที่หลงใหลชื่นชมอเมริกาได้อย่างชัดเจน เมื่อสามีของนางได้ฟังเรื่องราวที่
อเมริกาส่งพ่อพันธุ์มาใช้ผสมพันธุ์สำหรับสัตว์เลี้ยงในประเทศไทยและทำให้ได้พันธุ์ดี ตัวโต และ
ทันสมัย สามีของนางจึงเล่าเรื่องอเมริกาให้นางฟังด้วยความยิ้มย่อง และคุยฟุ้งว่าพ่อพันธุ์จาก
อเมริกาสามารถทำให้วัวพันธุ์ ไก่พันธุ์ในเมืองไทยทันสมัย ดังนั้นสามีของนางจึงเป็นตัวแทนของ
คนไทยที่ชื่นชมยกย่องว่าอเมริกาดีและทันสมัย

ต่างฝ่ายต่างอวดความเก่งกล้าสามารถเกียรติยศ
เกียรติคุณมากมาย บางคนก็โอ้ถึงการสร้างถนนหนทาง บ่อน้ำ
วัดวาอาราม แม้แต่ส้วม อีกคนก็อาสาจะปลูกบ้าน ชุดสวน สร้าง
โรงเรียน โรงยา ประชาชนต่างตั้งใจดู เชนชนพรอคพวกได้สี่ห้าคน
ไปร้องไวยวายอยู่ใกล้ๆ

นักกานเมือง : ๔๗

เรื่องนักกานเมือง ผู้สมัครรับเลือกตั้งมักกล่าว "อวด" คุยว่าตนดีหรือมีความ
สามารถ "เกียรติยศเกียรติคุณ" ต่างๆ นานา และพูดคุย "โอ้" ว่าตนสามารถสร้าง "ถนนหนทาง
บ่อน้ำ วัดวาอาราม แม้แต่ส้วม" สวณบางคน "อาสา" รับทำด้วยความเต็มใจที่จะปลูกบ้าน
โรงเรียน โรงพยาบาล คำ "อวด" "โอ้" และ "อาสา" จึงเป็นคำพูดที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งใช้
หลอกลวงให้ประชาชนหลงเชื่อ ว่าตนมีความสามารถทำและสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ
ได้ เพราะคำพูดที่ผู้สมัครใช้หาเสียงเป็นเพียงคำอวดอ้างเพื่อหวังให้ตนได้รับเลือกตั้งเท่านั้น

ใครที่มันพูดตะกั๊นว่าที่วารู้จักพวกเราดี รู้จักความอดอยาก
ยากแค้นของเราดี ถามเขาดู ฟัน้องถามเขาดู เขาว่าเขารู้จักเราดี
เขารู้ไหมว่าเรามีนาก็ไร? ตอนเช้าเรากินข้าวกับอะไร? มันก็ไม่รู้
เชื้อข้าเถอะ พูดสู้อูไปอย่างนั้นเอง ข้านี้แหละไวย จะใช้อะไรก็ได้
ตีหัวหมา ฟันหัวคน ไม่พอใจใครบอก

นักกานเมือง : ๕๕

เรื่องนักกานเมือง คำว่า "รู้จัก" "รู้" และ "สู้อู" ในแต่ละบริบทของข้อความนั้น
คำว่า "รู้จัก" เป็นคำที่ล่าว คำหอมใช้กับคุณสมบัติข้อหนึ่งของผู้แทนราษฎร คือต้องเป็นคนที่รู้จัก
และเข้าใจวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของราษฎรเป็นอย่างดี ผู้แทนราษฎรมักจะคุยว่าตนเป็นคนที่รู้จัก
และเข้าใจปัญหาของราษฎร ผู้แต่งจึงพิสูจนให้ผู้อ่านเห็นว่าผู้แทนราษฎรรู้จักราษฎรเหมือนที่พูด
ไว้หรือไม่ ด้วยการตั้งคำถามเชิงเสียดสีว่า "เขาว่าเขารู้จักเราดี เขารู้ไหมว่าเรามีนาก็ไร? ตอนเช้า
เรากินข้าวกับอะไร?" ในความเป็นจริงแล้วคนที่รู้จักกันไม่จำเป็นต้องรู้คำตอบของคำถามดังกล่าว
แต่ผู้แทนราษฎรมักจะ "สู้อู" อวดอ้างว่าตนรู้คำตอบเป็นอย่างดี ผู้แทนราษฎรจึงเป็นคนที่ไม่รู้จัก
ไม่รู้และแอบอ้างว่าตนรู้และเข้าใจปัญหาของราษฎร

๕.๒ น้ำเสียงของผู้เล่าเรื่องที่มีต่อสถาบันศาสนาและความเชื่อ

สถาบันศาสนาและความเชื่อเป็นสิ่งที่ผูกพันกับวิถีชีวิตของคนไทยมาเป็นเวลาช้านาน จนแยกกันไม่ออก ลาว คำหอมมีทัศนคติเกี่ยวกับศาสนาและความเชื่อ โดยแสดงความคิดเห็น ผ่านการวิพากษ์วิจารณ์คนที่เกี่ยวข้องกับศาสนาและคนที่เชื่อถือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ คนที่เกี่ยวข้องกับสถาบันศาสนาและความเชื่อจึงเป็นตัวแทนที่นำไปสู่น้ำเสียงของผู้เขียนที่มีต่อสถาบันศาสนาและความเชื่อ ดังนี้

๕.๒.๑ น้ำเสียงของผู้เล่าเรื่องที่มีต่อความเชื่อ

วันนี้เป็นวันครบกำหนดที่เมียของเขาจะออกไป เขาจะประกาศให้เต็มเสียงทีเดียวว่า ใต้อีกี่ก้นมาตั้งแต่รุ่นพ่อถึงลูกว่า ใครไม่ได้อยู่ไฟบนกระดานศักดิ์สิทธิ์จะตายโหงตายห่า นั้นมันโกหก จรุงกันเสียที่ว่า เจ้าแม่ตะเคียนทองหรือกระดานคอกหมูมันก็ไ้ไม่เหมือนกัน มันจะเอาฤทธิ์เอาเดชมาจากไหน คนซิกคนที่รู้ตัวว่าเป็นคน คนที่กล้ากับเหตุผลนั้นแหละคือสิ่งศักดิ์สิทธิ์

กระดานไฟ : ๑๖๗

เรื่องกระดานไฟ ลาว คำหอมไม่เชื่อว่าสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ “ใต้อีกี่ก้นมาตั้งแต่รุ่นพ่อถึงลูก” นั้นสามารถกำหนดชะตากรรมของคนได้ เพราะภรรยาของเคนไม่ได้อยู่ไฟด้วยกระดานศักดิ์สิทธิ์ของหมู่บ้านก็สามารถคลอดลูกได้อย่างแคล้วคลาดปลอดภัยไม่ได้ “ตายโหงตายห่า” ดังที่คนทั้งหมู่บ้านเชื่อกัน ความศักดิ์สิทธิ์ไม่ได้อยู่ที่วัตถุสิ่งของที่เชื่อถือสืบต่อกันมาเป็นเวลายาวนาน แต่ความศักดิ์สิทธิ์อยู่ที่คนที่สามารถกำหนดความเป็นไปของตนเอง ผู้แต่งมีความคิดเห็นว่าความเชื่อถือเรื่องสิ่งศักดิ์สิทธิ์เป็นเรื่องไร้สาระ ไม่มีเหตุผล ความเชื่อถือเรื่องสิ่งศักดิ์สิทธิ์เป็นเพราะคนกำหนดสิ่งศักดิ์สิทธิ์ขึ้นมาเพื่อแสดงอำนาจกับคนด้วยตนเอง

๕.๒.๒ น้ำเสียงของผู้เล่าเรื่องที่มีต่อศาสนา

ลาว คำหอมมีทัศนคติว่าในปัจจุบันนี้ศาสนาได้เสื่อมศรัทธาลงไป เพราะคนในสังคมได้นำศาสนาไปใช้อย่างผิดจุดมุ่งหมาย แทนที่ศาสนาจะเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจของผู้คน

แต่ศาสนากลับเป็นเครื่องมือในการทำมาหากินของคนบางประเภท ไม่ว่าจะเป็พระสงฆ์ซึ่งเป็นผู้ถ่ายทอดหลักธรรมคำสั่งสอน หรือพุทธศาสนิกชนผู้ทำนุบำรุงศาสนา ดังตัวอย่างเช่น

“พระเป็นเปรตได้ไหม?”

“ได้ ยิ่งเป็นได้ง่าย พวกบวชหาลาภหายศ ชายสวรรค์
นิพพาน ตะกรุด ของขลัง หลอกต้มชาวบ้าน ล้วนแต่เปรตทั้งนั้น
แหละโยม”

เป-โต : ๒๔๙

เรื่องเป-โต เป็นเรื่องที่ล่าว คำหอมต้องการแสดงน้ำเสียงเสียดสีพระที่ปฏิบัติตนนอกระเบียบข้อบังคับของทางศาสนา พระสงฆ์เป็นตัวแทนของพระพุทเจ้าในการทำนุบำรุงสืบทอดพระพุทธศาสนาให้ดำรงสืบต่อไป แต่ในสมัยปัจจุบันนี้มีพระที่อาศัยผ้าเหลือง “บวชหาลาภหายศ ชายสวรรค์ นิพพาน ตะกรุด ของขลัง” หลอกหลวงชาวบ้านให้หลงเชื่อ เพราะพระสงฆ์เหล่านั้นยังยึดติดอยู่กับกิเลสตัณหาลาภยศ ดังนั้นพระสงฆ์ที่ใช้ความเลื่อมใสศรัทธาในพระพุทธศาสนามาหลอกหลวงคนอื่นให้หลงเชื่อจึงเป็นเปรตได้เช่นกัน

“ยังไงละก็ ให้บริการของเราดีกว่า วัดเราอยู่ใกล้ๆ นี้เอง มีรถ
มารับ มีโลงประกอบให้เสร็จ”....

“แล้วก็มีให้เลือกหลายอัตรา ตั้งแต่แปดร้อยถึงสองพัน โลง
ธรรมดาก็ถูกหน่อย โลงทองแพงขึ้นไปอีกนิด กระเช้าดอกไม้สดและ
พวงหรีดเลือกได้ตามกำลังเงิน อยากจะมีมโหรีก็จัดให้ได้ ราคา
กันเอง พระสวดจะเอาพระเปรียบุล้วนๆ...”

ยมทูต : ๒๓๔

เรื่องยมทูต เป็นเรื่องที่แสดงน้ำเสียงเสียดสีเกี่ยวกับการจัดงานศพได้อย่างชัดเจน ในสมัยนี้การจัดงานศพเพื่อไว้อาลัยให้แก่คนตายมีระบบธุรกิจเข้ามาเกี่ยวข้อง มีผู้อาสาเป็นธุระในการจัดการเรื่องงานศพ เพราะมีผลประโยชน์กับทางวัด ใครมีกำลังเงินมากก็สามารถจัดงานศพได้ใหญ่โตหรูหรา ดังนั้นงานศพซึ่งเป็นพิธีที่ไว้อาลัยให้แก่ผู้ตาย ได้กลายเป็นผลประโยชน์ทางธุรกิจระหว่างวัดกับนายหน้าของทางวัด

จะเรียกว่าเป็นงานประจำปี ประจำเดือนอะไรก็คงไม่ตรงตามที่เป็นจริง เพราะในปีหนึ่งๆ เห็นจัดกันหลายครั้งหลายหน ซึ่งก็ดูเหมือนจะเป็นธรรมเนียมของวัดที่กำลังใหญ่โดยทั่วไป ที่ยิ่งเจริญด้วยจำนวนและขนาดของกุฏิวิหาร ก็ยิ่งต้องแบกภาระค่าใช้จ่ายดูแลรักษาหนักขึ้น(ท่านว่าอย่างนั้น) เพราะฉะนั้นการวิ่งเต้นหาจตุปัจจัยจึงต้องกระทำอย่างเอาจริงเอาจังเป็นกอบเป็นกำ เทศกาลอันใดพอจะบุญบุญเลให้เป็นที่กำหนดเป็นประเพณี เพื่อที่จะได้จัดงานประเพณี นับเอาตั้งแต่วันเทศกาลเก่าๆ จำพวกตรุษสารท แผลรวมออกไปถึงวันสถาปนาวัด งานฉลองอัฐิเจ้าอาวาสองค์ก่อนๆ วันฉลองสมณศักดิ์เจ้าอาวาสองค์ใหม่ๆ

พ่อค้าแดงโม : ๗๐

เรื่องพ่อค้าแดงโม แสดงให้เห็นถึงน้ำเสียงของผู้แต่งว่า การจัดงานวัดในปัจจุบันนี้มีไม่ใช่เป็นงานประเพณีดั้งสมัยก่อนเพราะ “เทศกาลอันใดพอจะบุญบุญเลให้เป็นที่กำหนดเป็นประเพณี” ถึงแม้งานดังกล่าวมิใช่งานประเพณีก็สามารถอ้างว่าเป็นงานประเพณีของวัดได้ เนื่องจากวัดได้ขยายขนาดใหญ่โตขึ้น ภาระค่าใช้จ่ายในเรื่องการดูแลรักษากุฏิวิหารมีมากขึ้น ทางวัดจึงต้องจัดงานประจำปีขึ้น แต่ผู้แต่งเห็นว่าอาจมีงานประจำปีเพราะงานประจำปีควรจัดขึ้นเพียงปีละหนึ่งครั้ง แต่งานประจำปีของวัดจัดขึ้นปีละหลายๆ หนเพื่อเป็นการแสวงหารายได้ “อย่างเอาจริงเอาจังและเป็นกอบเป็นกำ” มาทำนุบำรุงวัด ดังนั้นจุดมุ่งหมายของการจัดงานประจำปีของวัดที่จัดขึ้นปีละหลายๆ หนจึงเป็นข้ออ้างในการหารายได้เข้าวัด

ดังนั้น ด้วยเสียงเล่าลือเหล่านี้ วัดบึงเตยจึงได้กลายเป็นจุดหมายปลายทางของผู้แสวงบุญแสวงโชคลาภที่ยิ่งใหญ่อีกแห่งหนึ่ง เป็นผลให้หมู่บ้านบึงเตยที่สลบซบเขากลับคึกคักมีชีวิตชีวาขึ้นมาอีก

หลวงพ่อบึงเตย : ๓๖

เรื่องหลวงพ่อบึงเตย เป็นเรื่องที่คุณแต่งเสียดสีผู้ที่นำความเลื่อมใสศรัทธาในพระพุทธศาสนามาเป็นเครื่องมือในการแสวงหาผลประโยชน์และรายได้เข้าวัด หมู่บ้านบึงเตยที่มีแต่ความสงบเรียบร้อย เมื่อมีข่าวเล่าลือถึงอภินิหารความศักดิ์สิทธิ์ของพระพุทธรูปที่ถูกโจรตัดเศียรไป จึงทำให้ผู้คนจากต่างเมืองเข้ามา “แสวงบุญแสวงโชคลาภ” เพราะเชื่อถือในความศักดิ์สิทธิ์แต่

มิได้เลื่อมใสศรัทธาพระพุทธศาสนาอย่างแท้จริง ส่วนทางวัดได้ใช้ความเลื่อมใสศรัทธาหลวงพ่อบุ่งเตย จัดงานฉลองสมโภชที่ได้เศียรพระกลับมาเพื่อแสวงหารายได้เข้าวัด ดังนั้นเรื่องหลวงพ่อบุ่งเตย จึงเป็นเรื่องที่ผู้แต่งไม่เห็นด้วยกับการที่ใช้คำเล่าลือเรื่องสิ่งศักดิ์สิทธิ์มาแสวงหาผลประโยชน์ให้แก่วัด

เพราะยังงี้ๆ ผมก็คิดว่ามันเป็นการแสวงประโยชน์ บางรายก็เพื่อจะแก้ชวยความอึดหมีพิมันและความขี้ฉล บางรายก็แก้อายที่ฟุ้งของตนเองโตขึ้นๆ ในขณะที่คนอื่นไม่น้อยนับวันท้องก็ยิ่งกิวลง บางรายก็ชูดเอาไว้มาก กลัวคนถูกชูดจะเจ็บก็ควักแจกเป็นยาชาไว้หนอย คิดดีๆ คนให้มันแหละเป็นฝ่ายได้ เขาให้เพื่อเขาจะเอา ทางพระท่านก็สอนมิใช่หรือ? ว่าคนให้เป็นฝ่ายได้บุญ ถึงทุกวันนี้คนจะคิดถึงบุญถึงบาปกันน้อย แต่ผมก็ยังคงคิดว่าฝ่ายที่แจกหรือให้เขานั้นก็ยังเป็นฝ่ายได้อยู่ดี ได้ความนับถือ ได้หน้า ได้ชื่อได้...

เจ้าบุญแจก : ๙๙๓

เรื่องเจ้าบุญแจก เป็นเรื่องที่ล่าว คำหอมใช้เสียดสีการทำบุญของคน ตามหลักทางพระพุทธศาสนาการทำบุญคือ การให้โดยไม่หวังผลประโยชน์ตอบแทน แต่ในปัจจุบันจุดมุ่งหมายการทำบุญมีบางอย่างเคลือบแฝงอยู่เพราะผู้ทำบุญมิได้ให้เพื่อความบริสุทธิ์ใจ แต่เป็นการทำบุญบังหน้าดังเช่นนักการเมืองมักจะทำบุญเพื่อแก้ชวย "ความอึดหมีพิมันและความขี้ฉล" ที่ได้ทุจริตคดโกงประชาชนมาจำนวนมาก หรือพ่อค้าที่เอากำไรมากมายมักจะทำบุญเพื่อแก้อาย "ที่ฟุ้งของตนเองโตขึ้นทุกวันๆ" หรือนายทุนที่เคยชูดริตดอกเบี่ยมมหาศาลจากชาวบ้าน มักจะทำบุญเพื่อเป็น "ยาชา" สำหรับชาวบ้านที่เคยถูกรีด ดังนั้นการทำบุญของพวกเขาเหล่านั้นจึงเป็นการทำบุญเพื่อไถ่บาปที่ตนเคยทำไว้กับชาวบ้านมิใช่การทำบุญที่แท้จริง เพราะผู้ทำบุญต้องการผลประโยชน์บางอย่างจากการทำบุญ

๕.๓ น้ำเสียงของผู้เล่าเรื่องที่มีต่อความเปลี่ยนแปลงของสังคม

เมื่อโลกมีความเจริญก้าวหน้ามากขึ้นเท่าไร ย่อมทำให้ชีวิตของมนุษย์เปลี่ยนแปลงไปมากขึ้นเท่านั้น ซึ่งในบางครั้งความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอาจเป็นไปในทางที่ดีขึ้นหรือเลวร้ายลง

ยอมขึ้นอยู่กับมุมมองของแต่ละคน ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอาจเป็นความเปลี่ยนแปลงในด้านสถานที่ สภาพชีวิตความเป็นอยู่ วัตถุประสงค์ของหรือแนวนโยบายในการบริการประเทศที่เกิดขึ้นนั้น ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของสังคมและคนที่อยู่ในสังคมนั้นยอมรับและปรับเปลี่ยนการดำรงชีวิตให้ทันกับความเปลี่ยนแปลงดังกล่าวหรือไม่ ลาว คำหอมเป็นนักเขียนคนหนึ่ง que แสดงทัศนะเกี่ยวกับความเปลี่ยนแปลงในเรื่องต่างๆ ด้วยน้ำเสียงเสียดสีดังนี้

๕.๓.๑ น้ำเสียงของผู้เล่าเรื่องที่มีตอนนโยบายของรัฐบาล

นางใจไม่ดีเลย เมื่อคิดว่าต่อไปนี้นางจะไม่ได้เห็นไก่หวาย ไก่กู ไก่ตะเภา ต่อไปอีก เช้าๆ เย็นๆ ก็จะได้เห็นแต่ไก่ตัวเท่าอีแร้ง กระโดดกระเดกอยู่แทนที่ แต่นางก็ไม่กล้าพอที่ออกความเห็น คัดค้าน นอกจากคิดอัศจรรย์ใจกับความเจริญและความเปลี่ยนแปลงของบ้านเมืองอยู่คนเดียว ยิ่งตอนหลังๆ สามีนางมีข่าว ความเจริญแปลกๆ มาเล่าเสมอ

คนพันธุ์ : ๓๔-๓๕

เรื่องคนพันธุ์ ผู้แต่งเสียดสีว่าของไทยเป็นของเก่า ไม่ดี ไม่ทันสมัยของที่มาจากต่างประเทศไม่ได้ ทุกคนกำลังหลงใหลเชื่อว่าสิ่งของที่มาจากต่างประเทศจะต้องดี ทันสมัย มีคุณภาพ นโยบายในการพัฒนาประเทศโดยเฉพาะการพัฒนาท้องถิ่นชนบทกลับกลายเป็นเรื่อง "อัศจรรย์ใจ" แปลกประหลาดของชาวบ้าน เนื่องจากคนในชนบทยังขาดการศึกษา ไม่สามารถปรับเปลี่ยนตนให้รับกับ "ความเจริญและความเปลี่ยนแปลง" ได้ทันท่วงที นโยบายในการพัฒนาชนบทตามความคิดเห็นของทางรัฐบาลที่ร่วมมือกับต่างประเทศจึงกลายเป็น "ความเจริญแปลกๆ" ที่ไม่เหมาะสมกับสภาพชีวิตความเป็นอยู่ของชาวบ้านในขณะนั้น ดังนั้นความช่วยเหลือของรัฐบาลที่ต้องการพัฒนาท้องถิ่นชนบทให้เจริญทันสมัย อาจเป็นความหวังดีที่สูญเปล่า เพราะชาวบ้านยังขาดความพร้อมทั้งในเรื่องการศึกษาและการปรับตัวให้ทันกับความเปลี่ยนแปลง ความเจริญจึงกลายเป็นสิ่งแปลกแยกแตกต่างจากวิถีชีวิตของชาวบ้าน

มาปีนี้คุณผู้เป็นตัวไผ่บังเอิญเป็นเพื่อนสนิทนั่งร่วมโต๊ะกันมา และเป็นผู้มีหน้าที่การงานออกจะเด่นๆ ในตำแหน่งหัวหน้า

ศูนย์ที่ตั้งขึ้นใหม่ให้สอดคล้องกับงบประมาณแผ่นดินที่เจ้าสังกัดไป
แย่งมาได้ และยังไม่มียางอะไรต้องทำเป็นขึ้นเป็นอัน

เลียงรุ่น : ๗๕

เรื่องเลียงรุ่น ลาว คำหอมได้แสดงน้ำเสียงเสียดสีแนวนโยบายการบริหาร
ประเทศของรัฐบาล ว่าขาดความละเอียดรอบคอบที่จะแก้ไขปัญหาลักษณะตรงประเด็น การจัดสรร
งบประมาณแผ่นดินเพื่อนำไปในการแก้ไขปัญหายังไม่สามารถจัดสรรได้เหมาะสม บางหน่วย
งานขาดงบประมาณในการแก้ไขปัญหาย แต่บางหน่วยงานมีงบประมาณมากเกินไปจนเกินความจำเป็น
รัฐบาลยังจัดสรรงบประมาณในการแก้ไขปัญหายังไม่เหมาะสมกับงาน เพราะการจัดสรรงบ
ประมาณยังใช้ระบบการแบ่งงบประมาณมากเกินไปตามแต่ว่าใครเป็นพวกพ้องของตน หาก
ใครมีพวกพ้องมากก็สามารถแย่งชิงงบประมาณมาใช้จ่ายได้มากจนเกินความจำเป็น ดังนั้นแนว
นโยบายในการบริหารประเทศยังคงอาศัยความเป็นพรรคพวกของตน บ้านเมืองจึงไม่ได้รับการ
พัฒนาอย่างเต็มที่

ถึงกระนั้น แนวนโยบายที่จะสร้างเศรษฐกิจเสรีก็ดู
เหมือนจะยังถือปฏิบัติเคร่งครัดอยู่ในประเทศนี้ จึงบนอาณาบริเวณ
ซากไร่ที่เริ่มจะโหม คอกม้าแข่งกับฟาร์มปศุสัตว์ ได้ผุดผ่องเด่นขึ้น
มาแทนที่ รั้วสีขาวค่อยๆ ยึดเชื่อมภูเขาลูกหนึ่งเข้ากับอีกลูกหนึ่งที่
อยู่ลึกเข้าไปจนสุดสายตา กฎหมายบ้านเมืองที่เคยปวกเปียกเมื่อ
ปะทะกับเดชเจ้าแกและคนดง อาจถึงแหลกกระจุยเมื่อเจอเข้ากับ
มหิทานุภาพของเศรษฐกิจ

กังวานไพโร : ๔๘

เรื่องกังวานไพโร ผู้แต่งกล่าวเสียดสีแนวนโยบายในการดูแลรักษาป่าไม้ของ
รัฐบาล ว่าเป็นนโยบายสำหรับส่งเสริมให้เศรษฐกิจช่องทางในการแสวงหารายได้มากขึ้น ในเมื่อ
ป่าไม้ได้ถูกเผาทำลายไป แทนที่ทางรัฐบาลจะมีนโยบายในการปลูกป่าขึ้นมาทดแทน กลับเป็นว่า
รัฐบาลได้นำเงินป่าที่ถูกทำลายไปให้เศรษฐกิจสร้าง “ฟาร์มปศุสัตว์” หรือรีสอร์ท “ผุดผ่องเด่น” ขึ้นมา
และยกให้เป็นป่าสัมปทานของเศรษฐกิจนายเงินอย่างถูกกฎหมาย ในที่สุดป่าที่ถูกทำลายนั้นจะ
กลายเป็นที่ดินในความครอบครองของเศรษฐกิจอย่างชอบธรรม เพราะรัฐบาลไม่แก้ไขปัญหา
การตัดไม้ทำลายป่าอย่างจริงจัง แต่กลับส่งเสริมให้เศรษฐกิจนายทุนเข้ามาบุกเบิกทำลายป่า

ถึงรัฐบาลจะออกกฎหมายลงโทษผู้ตัดไม้ทำลายป่าไว้อย่างรุนแรง แต่ไม่สามารถเอาผิดได้เพราะผู้ที่ทำความผิดเป็นเศรษฐกิจที่มี "มหิทธานุภาพ" ทั้งในด้านฤทธิ์เดชและอำนาจทางการเงิน จึงใช้อำนาจเงินของตนควบคุมเจ้าหน้าที่ของรัฐได้มิให้เอาผิดแก่ตนได้

ความเป็นคนส่วนน้อยที่สำคัญตัวผิดอย่างน่าสมเพช เขียนหนังสือสองสามเรื่อง บทความดูๆ หกเจ็ดบท วาดรูปแปดเก้าแผ่น ก็พากันนั่งชื่นชมโสมนัส ยึดขามวาทีกคิดว่าได้สร้างคุณสร้างประโยชน์อันมหาศาลให้แก่ประเทศชาติและสังคม หรือแม้เพียงชักชวนเพื่อนพ้องไม่กี่สิบมานั่งประชุมและออกมติจะเลิกซื้อเลิกหาสินค้าต่างประเทศ ก็ยังพากันฝันไปว่าเสียงแผ่วๆ ที่เปล่งออกมาจะสามารถแก้ไขการเสียเปรียบดุลการค้าได้ นั่งขยับเน็คไทพลิกดูสถิติผลผลิตข้าวตามแปลงทดลองไปมาสองสามตลบ ก็ละเมอว่า ได้ช่วยยกฐานะและความเป็นอยู่ของชาวนาไทยอย่างสำคัญ

นาที่ระทึกใจ : ๖๕-๖๖

เรื่องนาที่ระทึกใจ ผู้แต่งได้เสียดสีแนวนโยบายการบริหารประเทศของรัฐบาลว่าการประชุมและออกมติไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้ เพราะเป็นเพียง "ฝัน" ที่ไม่อาจเป็นจริงของผู้ร่วมประชุมเท่านั้นหรือการดูสถิติผลผลิตข้าวตามแปลงทดลองก็ไม่สามารถแก้ไขปัญหาของชาวนาได้เช่นกันเพราะเป็นเพียงตัวเลขที่ "ละเมอ" คิดขึ้นมาขณะที่ไม่มีสติเท่านั้น การแก้ไขปัญหาของราษฎรจึงไม่ได้อยู่ที่การประชุมหรือดูสถิติตัวเลข แต่ทางรัฐบาลต้องเข้าใจถึงสาเหตุและหาทางแก้ไขปัญหาที่แหล่งต้นตอ มิใช่การนำแนวนโยบายในการแก้ไขปัญหามาเป็นคำวอดอ้าง "ยึดขามวาทีก" ว่าตนเข้าไปมีส่วนร่วมในการโอบอุ้มและแก้ไขปัญหาอย่างเต็มกำลัง ตราบใดที่แนวนโยบายของทางรัฐบาลไม่ได้กำหนดจากพื้นฐานความเป็นจริง แนวนโยบายเหล่านั้นก็เป็นเพียงความฝันละเมอของผู้คิดเท่านั้น ดังนั้นแนวนโยบายในการแก้ไขปัญหาจึงมิใช่คำวอดอ้างของผู้คิด แต่ต้องเป็นสิ่งที่นำไปใช้แล้วแก้ไขปัญหาก็จริง

กระนั้นก็ตาม ถึงแม้ว่าภาพความทรุดโทรมของความเป็นอยู่ภาวะการขาดแคลนวัตถุดิบจำเป็นต่อชีวิต จะเห็นได้ชัดและชัดมากขึ้นทุกวัน ณ ที่แห่งนั้น แต่ข้าพเจ้าก็ยังรู้สึกเหนียมเมื่อ

ได้ยินคำว่าพัฒนา และเมื่อได้ฟังเรื่องราวของชาวเมือง
ตะเกียกตะกายเข้าไปพัฒนาหมู่บ้านของชาวนา เฉพาะอย่างยิ่ง
หมู่บ้านอันเป็นที่เกิดของตัวเอง

จิตเภท : ๘๓

เรื่องจิตเภท ลาว คำหอมแสดงทัศนคติในเรื่องการพัฒนาไว้อย่างชัดเจนว่า การพัฒนาไม่ใช่การพัฒนาวัตถุสิ่งของ เหมือนดังที่ชาวเมืองพยายามรวบรวมวัตถุปัจจัยก่อสร้าง อุโบสถขนาดใหญ่ แต่การพัฒนาที่แท้จริงและได้ผลจึงควรเริ่มจากการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชาวบ้าน มิใช่การ “ตะเกียกตะกาย” พยายามชวนขายของชาวเมืองที่จะให้มีวัตถุสิ่งของใหญ่โต เพราะการพัฒนาที่หมายถึงทำให้เจริญ ควรเป็นการพัฒนาคนและพัฒนาสภาพชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น มิใช่การพัฒนาวัตถุสิ่งของ

“เออดี” เขาพูดโดยไม่มองหน้าผม “เดี๋ยวนี้จะไรก็พัฒนาจะ
ชี้จะเยี่ยว จะขุดดินถางหญ้าก็พัฒนา เดี่ยวชักชวนให้ทำไถ่นั้น เดี่ยว
ส่งเสริมไถ่นี้นี้ ทำไปทำไม ไรก็หายนาก็หด โน่นคนที่ได้มันพวกขายปุ๋ย
ขายยา พวกผู้รับเหมา พวกเถ้าแก่โรมันโรงปอ เถ้าแก่รถบรรทุกกับ
นายทุนเงินกู้ในเมืองโน่น เห็นเขาพัฒนาแล้วจะบ้าตาย

นิทานชาวบ้าน : ๑๗

เรื่องนิทานชาวบ้าน ลาว คำหอมแสดงทัศนคติเกี่ยวกับการพัฒนาว่าการพัฒนาที่ชาวบ้านได้รับไม่ได้ทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ของชาวบ้านเจริญขึ้น กลับกลายเป็นว่าชาวบ้านต้องมาวุ่นวายอยู่กับการพัฒนา เรื่องเล็กๆ น้อยๆ ที่ไม่จำเป็นอย่าง “จะชี้จะเยี่ยว” หรือ “ขุดดินถางหญ้า” ยังต้องพัฒนา ยิ่งชาวบ้านต้องพัฒนามากขึ้นเท่าไรยิ่งเป็นการนำความเสียหายมาสู่ชาวบ้านมากขึ้นเท่านั้น เพราะการพัฒนาที่คิดว่าทำให้เจริญขึ้น กลับกลายเป็นหนทางที่ทำให้ชาวบ้านยากจนลงจนแทบจะไม่มีที่ดินทำกิน แนวนโยบายในการพัฒนาของรัฐบาลจึงมิใช่การช่วยเหลือชาวบ้าน แต่ทำให้พ่อค้า เถ้าแก่ นายทุนจากตัวเมืองมีช่องทางในการเอาัดเอาเปรียบ และแสวงหาผลประโยชน์จากชาวบ้าน ดังนั้นความช่วยเหลือที่ราษฎรได้รับจากรัฐบาลจึงเป็นความแปลก แยกในวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชาวบ้าน

๕.๓.๒ น้ำเสียงของผู้เล่าเรื่องที่มีต่อความเลวร้ายในสังคม

“... แต่คุณเอ๋ย ในหมู่บ้านทุกวันนี้ มันสับสนเหลือ คุณไม่
ออกบอกรู้ใครว่าเป็นคนร้ายใครเป็นคนดี ออกไปอยู่กับผมสัก
เดือนเถอะแล้วจะรู้เอง ยิ่งบ้านป่าอย่างเรา ใครต่อใครดูพากัน
ห่วยโยยยิ่งนัก จนแทบจะกล่าวได้ว่าแต่ละอาทิตย์แต่ละเดือน ต้อง
ขึ้นหน้ายิ้มกันไม่หุบปาก เหมือนคนบ้า ยิ้มรับใบหน้าที่ยิ้มร่าเข้าไป
หา ไปถามทุกข์ถามสุขถึงกันคร้ว ไปทำความคุ้นเคย ไปถามไถ่เรื่อง
ทำมาหากิน ถาม ถามและถาม บ้างก็จากตำบล บ้างก็ไปจาก
อำเภอ จากจังหวัด จากเมืองหลวง และจากโลกที่ไม่เคยได้ยินชื่อ
แต่ละคนแต่ละท่านดูต่างจะฝึกยิ้มมาจากครูเดียวกัน ก็เมื่อคนดี
ท่านยิ้มได้ คนร้ายมันก็ยิ้มเป็น แล้วป็นเป็นที่ไหนมันจะมีประโยชน์

พินฉมหาย : ๑๑๐

ในแต่ละอาทิตย์ แต่ละเดือนมีผู้คนมากมายเดินทางเข้าไปยังบ้านป่าเพื่อแสดง
ความห่วงใยชาวบ้าน แต่ชาวบ้านกลับต้อง “ขึ้นหน้ายิ้ม” แกล้งแสดงสีหน้ายิ้มเพื่อลวงให้ผู้คน
หลงเชื่อว่าตนพอใจ ยังมีผู้คนเข้าไปแสดงความห่วงใยมากเท่าไร ชาวบ้านก็ต้อง “ยิ้มกันไม่ต้อง
หุบปาก”จนเหมือน “คนบ้า” ส่วนชาวเมืองก็ยิ้มเช่นกัน แต่เป็น “ยิ้มร่า” กระหยิ่มยิ้มย่องว่าตนได้
เข้าไปถามไถ่สารทุกข์สุขดิบของชาวบ้านถึงแหล่งต้นตอ แม้กระทั่ง “กันคร้ว” ชาวเมืองผู้สอดรู้
สอดเห็นก็ยังได้ไปถามไถ่มาจนได้ เพื่อแสดงให้เห็นว่าตนห่วงใยชาวบ้านแค่ไหน ชาวเมืองที่เข้าไป
ถามไถ่มีมากมายเหลือเกินทั้งจากตำบล จากอำเภอ จากจังหวัด จากเมืองหลวงและสุดท้ายจาก
“โลกที่ไม่เคยได้ยินชื่อ” เนื่องจากมีผู้คนมากมายจนชาวบ้านไม่รู้ว่าใครเป็นใครบ้าง แต่ดูเหมือน
ว่าทั้งหมดได้ “ฝึกยิ้ม” จนคล่องแคล่ว ชำนาญมาจากครูเดียวกัน และจากความห่วงใย ช่วยเหลือ
ของชาวเมืองซึ่งเป็นสิ่งที่ชาวบ้านไม่ต้องการ กลับเป็นช่องทางให้คนร้ายอาศัย “ยิ้ม” แฝงตัวเข้า
มาทำความเดือดร้อนให้แก่ชาวบ้าน เรื่องพินฉมหายจึงเป็นเรื่องที่ผู้แต่งเสียดสีว่าคำแนะนำและ
ความช่วยเหลือ ที่ทางรัฐบาลหวังว่าจะแก้ไขปัญหาคriminal ทุกชีวิตของราษฎรได้ กลับเป็นการนำ
ความเดือดร้อนมาให้แก่ราษฎรอย่างไม่รู้ตัว

เมื่อสี่ห้าเดือนก่อนแกจำได้ว่าเคยเห็นเขามาแล้วครั้งหนึ่ง
แม้จะเพียงผ่านกันระยะห่างๆ แต่แกจำเขาได้ดีทีเดียว ตอนนั้นเขา

ก็แต่งตัวอย่างนี้ คือนุ่งกางเกงขายาวสีเขียวแก่ เสื้อสีฟ้าสลับแดง เหมือนท้องฟ้าจนจะดำ สวมแว่นตาสีดำ หิ้วกระเป๋าหนังรูป สีเหลืองมโนเล็กๆ พวกเด็กๆ พุดกันว่าเขาเป็นหมอเถื่อน แต่เขาก็ไม่รู้ อย่างแน่นอนว่า “หมอเถื่อน” นั้นเป็นหมอประเภทไหน เพราะ ทุกวันนี้เต็มไปด้วยสิ่งแปลกๆ มากเหลือเกิน

หมอเถื่อน : ๘๐

เรื่องหมอเถื่อน ลาว คำหอมแสดงความคิดเห็นว่าคนในสมัยนี้ไม่น่าเชื่อถือ ใ้วางใจกันไม่ได้เหมือนเมื่อก่อน ขนาดหมอซึ่งเป็นอาชีพที่มีเกียรติ เป็นบุคคลที่ทุกคนให้ความเคารพนับถือใ้วางใจอาจเป็น “หมอเถื่อน” ที่แอบแฝงตัวมา เพราะทุกวันนี้บ้านเมืองได้เจริญและ พัฒนาในหลายๆด้าน จึงอาจทำให้ชาวบ้านไม่เข้าใจถึงความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น เมื่อบ้านเมือง มีความเจริญมากขึ้นก็ทำให้ “เต็มไปด้วยสิ่งแปลกๆ มากเหลือเกิน” ชาวบ้านที่ไร้การศึกษาจึงไม่สามารถปรับตัวปรับใจให้ทันกับสิ่งแปลกๆ เหล่านั้น และในบางครั้งสิ่งที่เปลี่ยนแปลงไปอาจไม่ใช่ สิ่งที่ชาวบ้านต้องการ แต่เป็นสิ่งที่ทำให้ชีวิตของชาวบ้านเกิดความแปลกแยก

เมื่อหวนคิดถึงความยากลำบากของพวกเราที่กว่าจะ
เอามาได้แต่ละตัน ต้องโถมแรงกายแรงใจอย่างเอาชีวิตเข้าแลก
แต่บัดนี้มันก็ได้มาทอดท่อนนอนสนิทเป็นระเบียบอยู่เฉพาหน้า
แล้ว เปลี่ยนสภาพจากตันสีกบนดอยสูงมาเป็นแพซุงที่มีค่า
มหาศาล เสียแต่ว่า “มูลค่า” นั้นมีความหมายต่อเราน้อยเหลือเกิน
จนดูเหมือนมันเป็นเรื่องของคนที่ไม่เคยเห็นใบสีกมากกว่า
แต่เมืองไทยเป็นอย่างนี้ ช่างอุดมสมบูรณ์ด้วยความเป็นธรรมที่
นำกลางแกลงและชวนให้คิด

ไพร่ฟ้า : ๑๓๓

เรื่องไพร่ฟ้า เป็นเรื่องที่แสดงให้เห็นถึงความแตกต่างของชาวบ้านและชาวเมือง ได้เป็นอย่างดี ชาวบ้านต้องใช้ทั้งแรงกายแรงใจและเกือบจะแลกด้วยชีวิตเพื่อแลกกับไม้แต่ละตัน ไม้จึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญสำหรับชาวบ้าน แต่ชาวเมืองได้แปรสภาพต้นไม้กลายเป็น “แพซุง” จำนวนมากเพื่อรอเวลานำไปแปรรูปให้เป็นสิ่งของที่มีค่ามากมายมหาศาล คนไทยมองเห็นคุณค่าของต้นไม้จากมูลค่าที่ได้รับการแปรรูปมาซึ่งมิใช่คุณค่าที่แท้จริง ซึ่งเหมือนกับชีวิตของ

ชาวบ้านที่ไม่มีค่าอะไรในสายตาของชาวเมือง ดังนั้นชีวิตของชาวบ้านที่ “อุดมสมบูรณ์” มากมาย ไปด้วยความเป็นธรรมที่น่า “เคลือบแคลง” สงสัยว่า สิ่งที่เราเรียกว่าความเป็นธรรมสำหรับชาวบ้าน นั้นเป็นธรรมจริงหรือ เพราะชาวบ้านไม่มีคุณค่าหรือความสำคัญใดๆ ในสายตาของผู้ที่มีอำนาจ เหนือกว่า สิ่งที่ชาวบ้านได้รับจึงไม่ใช่ความเป็นธรรมที่แท้จริง

เมื่อหลายปีก่อนบนเส้นทางเดียวกับที่เราไปคราวนี้ พี่ชาย และข้าพเจ้าเคยพากันนำข้าวเปลือกสี่กระสอบออกไปขายยังตลาด จำได้ว่าเราสองคนช่วยกันตวงและอัดข้าวลงกระสอบอยู่เกือบ ตลอดบ่าย วันรุ่งขึ้นจึงเริ่มออกเดินทางก่อนไก่โห่ เพื่อที่จะไปให้ถึง ตลาดก่อนเที่ยง และเมื่อขายข้าวเสร็จแล้วก็พากันเที่ยวจับจ่ายซื้อ ของอยู่อีกประมาณสองชั่วโมง กว่าที่จะเข้าถึงบ้านก็มีดสนิท รวม เวลานั้นแต่ตวงข้าวใส่กระสอบจนกระทั่งกลับถึงบ้านได้มากกว่า วันครึ่ง ซึ่งเมื่อเทียบกับขณะนี้ ตอนที่ถนนหนทางได้รับการปรับปรุง ให้ดีขึ้น การทำกิจอย่างเดียวกันใช้เวลามากที่สุดไม่เกินสามชั่วโมง นับว่าก้าวหน้ามาก (แต่จะวิเศษยิ่งนักหากว่าชาวบ้านจะมี ข้าวเปลือกมากขึ้นพอที่จะขายได้บ่อยๆ) ทว่าเมื่อสภาพชีวิต การทำ มาหากินยังเหมือนเดิม (ความจริงฝืดเคืองลง) ปัญหาที่ไม่น่าจะ เป็นปัญหาเช่น ในเรื่องวันว่างและความว่างจึงดูเห็นชัดขึ้นจน สะดุดใจที่เราต้องยกขึ้นมาพูด

จิตเภท : ๘๖

เรื่องจิตเภท ผู้แต่งแสดงให้เห็นถึงความเปลี่ยนแปลงทางวัตถุที่ส่งผลต่อสภาพ ชีวิตความเป็นอยู่ของชาวบ้านได้อย่างชัดเจน จากเดิมที่ชาวบ้านต้องใช้ระยะเวลาการเดินทาง เข้าเมืองครึ่งค่อนวัน เมื่อมีถนนหนทางที่เจริญและทันสมัยชาวบ้านก็สามารถเดินทางไปมาได้ สะดวกและรวดเร็วขึ้น ความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีต่างๆ น่าจะส่งผลให้สภาพชีวิตความเป็น อยู่ของชาวบ้านดีขึ้น แต่กลับกลายเป็นว่าชาวบ้านได้รับแต่ความเจริญก้าวหน้าทาง เทคโนโลยีเท่านั้น แต่คุณภาพชีวิตของชาวบ้านมิได้เจริญตาม เพราะการพัฒนาที่แท้จริงควรเริ่ม ต้นที่การพัฒนาคนก่อน มิใช่การพัฒนาเพียงแค่วัตถุสิ่งของของถนนหนทางจะทำให้ชาวบ้านเจริญได้ ยิ่งชาวบ้านมีความเจริญทางวัตถุมากขึ้นเท่าไร ยิ่งทำให้เกิดช่องว่างในวิถีชีวิตของชาวบ้านมากขึ้นเท่านั้น

การที่มนุษย์ทอดตัวลงเป็นทาสของยศศักดิ์ ทรัพย์สินและ
เครื่องมัวเมาต่างๆ นั้น เป็นเรื่องที่เราจะมองเห็นเงื่อนงำและเข้าใจ
ได้ แต่โค้งตัวลงเป็นทาสแก่อำนาจของญาติและมนุษย์เป็นๆ
ด้วยกันนี้ นับได้ว่าเป็นความอัศจรรย์ประการหนึ่งของคนเรา

โพธิ์ฟ้า : ๑๕๑

เรื่องโพธิ์ฟ้า ลาว คำหอมแสดงทัศนคติว่าในสภาพสังคมปัจจุบันมีมนุษย์ที่
เห็นแก่ได้ ใช้อำนาจและอิทธิพลที่เหนือกว่าผู้อื่นบังคับข่มเหงให้มนุษย์กลายเป็นทาสของมนุษย์
ด้วยกันเอง อย่างเช่นอินทรีที่ต้องตกอยู่ภายใต้อำนาจของ ม.ร.ว.ป๋วยป็นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้
ในเมื่อคนในสังคมจ้องที่จะเบียดเบียนกันจึงทำให้ผู้ที่มีฐานะต่ำต้อยกว่า ทั้งในด้านคุณสมบัติ
ชาติสมบัติและฐานะทางการเงิน ต้องตกอยู่ภายใต้อิทธิพลและอำนาจของผู้ที่มีฐานะทางสังคม
เหนือกว่า ดังนั้นมนุษย์ที่ถูกดูถูกดูแคลนเหยียบย่ำศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์จากเพื่อนมนุษย์ด้วย
กันจึงเป็น "ความอัศจรรย์" ที่น่าแปลกประหลาดมากกว่าจะเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นจริง แต่ทุกวันนี้มี
คนจำนวนมากที่ตกเป็นทาสของคนที่เราเรียกตนว่าเป็นคนชั้นสูง

เดี๋ยวนี้การทำไร่ทำสวนไม่ใช่เพียงแต่มีที่ดิน มีเรี่ยวแรง
มีจอบ มีไถก็ทำกันไป ชุดๆ ฝังๆ แล้วก็นอนกระดิกตื่นคอยวัน
เก็บเกี่ยว แต่มันต้องลงทุนเช่นเดียวกับอาชีพอื่นๆ มันต้องอาศัย
เครื่องมือ ต้องมีปุ๋ย มียาฆ่าศัตรูพืช เชื้อใหม่ ในรอบสิบห้าสิบหกปี
ที่ผ่านมา ของเกือบทุกอย่างที่เราพูดถึง ราคาสูงขึ้นไปอย่างน้อยห้า
ถึงสิบเท่า... แต่ของที่ทำได้ยังต้องขายในราคาสิบปีก่อน แล้วยังคง
ให้ได้น้อยใช้น้อยอยู่ได้อย่างไร

ผู้กองแสนดี : ๕๙-๖๐

เรื่องผู้กองแสนดี ผู้แต่งกล่าวเสียดสีความเปลี่ยนแปลงในการทำเกษตร
ของชาวบ้านว่า ในปัจจุบันนี้การทำไร่ไถนาต้องใช้ต้นทุนในการผลิตสูงขึ้นเพราะมีค่าใช้จ่ายเรื่อง
เครื่องมือ ปุ๋ย และยาฆ่าศัตรูพืชที่มี "ราคาสูงขึ้นไปอย่างน้อยห้าถึงสิบเท่า" แต่ชาวไร่ชาวนากลับ
ขายผลผลิตได้ในราคาเมื่อสิบปีก่อน เมื่อต้นทุนการผลิตสูงขึ้นแต่ราคาขายไม่เปลี่ยนแปลงจึง
ทำให้ชาวบ้านยากจนลงทุกวัน ยิ่งชาวบ้านใช้เทคโนโลยีความก้าวหน้าในการเพาะปลูกมากขึ้น
เท่าไร ยิ่งทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ของชาวบ้านย่ำแย่ลง

ถนนที่ตัดเข้ามามันหยุดแค่มุมบ้านชะเมื่อไหร่ เตาถ่านของ
 ท่านคนนั้น ของเก่าแก่คนนี้ ก็พริบขึ้นแข่งกับจอมปลวก เราก็ได้แต่
 นั่งดูกันตาปริบๆ ชั่วไม่ทันข้ามปีต้นไม้ก็เกลี้ยงป่า ฟินจะเผาผีก็ไม่
 มี โศกที่เคยเป็นท่าเลเลี้ยววูเลี้ยวควายก็กลายเป็นไร่มันของพวกเขา
 เก้าแก่ไปหมด ฉันว่าจริงๆแหละ ถ้ารู้ยังงี้จะไม่ยอมให้แม่มันตัด
 ผ่านนา...

กลับบ้านเถอะเหลืออง : ๑๑๘

เรื่องกลับบ้านเถอะเหลืออง ผู้แต่งกล่าวเสียดสีความเจริญก้าวหน้าทันสมัยได้
 ทำลายสภาพชีวิตความเป็นอยู่ของชาวบ้านอย่างหมดสิ้น เพราะถนนหนทางซึ่งเป็นตัวแทนใน
 การนำความเจริญก้าวหน้าและความสะดวกสบายมาสู่หมู่บ้าน กลับเป็นหนทางที่ทำให้เก้าแก่
 นายทุนเข้ามาตัดไม้ทำลายป่าจนหมดสิ้น ส่วนที่ดินที่เคยใช้เลี้ยงวัวเลี้ยงควายได้เปลี่ยนเป็น
 "ไร่มัน" ของเก้าแก่นายทุน ดังนั้นความเจริญและทันสมัยของชาวเมืองได้ทำให้สภาพชีวิต
 ความเป็นอยู่ของชาวบ้านเปลี่ยนแปลงไป และยังทำให้ชาวบ้านถูกเบียดเบียนผืนดินในการทำมา
 หากินจากชาวเมือง

ในการเลือกตั้งใหญ่คราวที่แล้ว ที่นี้แหละ มีการทดลองให้
 ชาวบ้านผู้มีสิทธิ์ เลือกเอาว่าระหว่างเงินสดกับแท่งเบอร์ตัวที่ชอบ
 แลกคะแนนเสียงนะ พวกเขาจะเอาอย่างไร ผลก็คือ มีคนเลือกแท่ง
 เบอร์แทนการรับเงินเป็นเปอร์เซ็นต์ที่สูงมากกว่าการจะรับเงินสด
 เมื่อสอบถามผลคะแนนดูก็ตรงเป๊ะ...

คนละเวลาเดียวกัน : ๓๒

เรื่องคนละเวลาเดียวกัน แสดงให้เห็นว่าหวยเข้าไปมีอิทธิพลต่อชีวิตของบ้าน
 แม้แต่การเลือกตั้งยังมีการพนันขันต่อและใช้หวยเป็นเครื่องมือในการหาเสียง ชีวิตของชาวบ้าน
 ในชนบทจึงถูกอิทธิพลของหวยเข้าครอบงำ และในอนาคตหวยอาจเป็นตัวกำหนดผู้ที่มาเป็น
 ผู้แทนของชาวบ้าน ดังนั้นชาวบ้านจึงตกอยู่ในสภาพที่ขมขื่น ไม่มีทางเลือกเพราะหวยเป็นตัว
 กำหนดความเป็นไปในชีวิตของชาวบ้าน

ในบรรดาสินค้าที่มองเห็น และเท่าที่พอจะจำได้จากเสียง
โฆษณาที่มีตั้งแต่ของใช้จุกจิกประจำวัน ประเภทสบู่ น้ำมันทาผม
ผงซักฟอก ผงชูรส น้ำปลา อุปกรณ์ไฟฟ้า ตั้งแต่หลอดไฟ หม้อหุงข้าว
กระทั่งโทรทัศน์(ตามสั่ง)

ข้างๆตัวรถห่างออกมาประมาณวาเศษๆ มีโต๊ะพับได้ขนาดย่อม
และเก้าอี้ของพนักงานขาย บนโต๊ะนอกจากสินค้าที่กล่าวถึงแล้ว
ก็ยังมีสมุดปกแข็งหนาปกวางอยู่สองเล่ม

ความหลังความหลง : ๑๒๑

เรื่องความหลังความหลง ผู้แต่งกล่าวเสียดสีชาวบ้านที่ถูกอิทธิพลของสังคมเมือง
เข้าครอบงำ ถึงแม้ชาวบ้านจะมีฐานะความเป็นอยู่ยากจน แต่ระบบเงินผ่อนมีอำนาจในการดึง
ดูดเงินจากกระเป๋าของชาวบ้านได้อย่างง่ายดาย ชีวิตของชาวบ้านจึงผูกติดกับรถสรรพสินค้าและ
ระบบเงินผ่อนของชาวเมือง

ผลการศึกษาลีลาเสียดสีในวรรณกรรมของลาว คำหอมผ่านองค์ประกอบ
วรรณกรรม พบว่า ด้านกลวิธีการเล่าเรื่อง การสร้างฉาก การตั้งชื่อตัวละคร การตั้งชื่อเรื่องและ
น้ำเสียงของผู้เล่าเรื่องในวรรณกรรมของลาว คำหอมนั้น ผู้แต่งได้นำกลวิธีต่างๆ มาเขียนเรียงร้อย
เรื่องราวเข้าไว้ด้วยกันอย่างกลมกลืนมีเอกภาพ และเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้น้ำเสียงเสียดสีมีความ
เด่นชัดยิ่งขึ้น จึงทำให้ผู้อ่านเข้าใจสาระสำคัญของเรื่องที่แต่งไว้ได้อย่างแยบยลได้อย่างชัดเจน